

ความตายของชายหาด  
และทวงคืนชายหาดของประชาชน

# กำแพงกันคลื่น กลืนชายหาด



9 เดือนจบที่รุ่นเรา

อภิศักดิ์ ทัศนีย์  
สมปรารถนา ฤทธิพริ้ง







กำแพงกันคลื่น  
กลั่นชายหาด

จำนวนรอบที่รัน(๕๓)

# คำนำ

สาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่งนั้นเกิดจากธรรมชาติและมนุษย์ โดยภัยจากธรรมชาตินั้น มักเกิดขึ้นตามฤดูกาลและมักเกิดขึ้นในลักษณะที่ทำให้ชายหาดเสียหายหรือถูกกัดเซาะไปเพียงชั่วคราว เช่น เราอาจสังเกตเห็นการกัดเซาะชายฝั่งในช่วงมรสุม แต่หลังจากมรสุมได้ผ่านพ้นไป ชายฝั่งจะค่อยๆปรับตัวคืนสู่สภาพเดิม และจะเป็นกระบวนการเช่นนี้หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ トラบเท่าที่สมดุลของธรรมชาตินี้ยังคงดำรงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลง ทว่าภัยคุกคามที่เกิดจากมนุษย์ เช่น การพัฒนาริมชายฝั่งทะเล จะส่งผลให้กระบวนการทางธรรมชาตินี้ถูกแทรกแซง จนทำให้การปรับสมดุลของชายฝั่งผิดไปจากเดิม กล่าวคือ เราอาจเห็นการกัดเซาะชายฝั่งเกิดขึ้นอย่างถาวร โดยไม่อาจกลับมาฟื้นคืนสภาพเดิมได้อีกแม้ผ่านพ้นช่วงมรสุมไปแล้วก็ตาม

การกัดเซาะชายฝั่งนับเป็นภัยที่ส่งผลให้เกิดการสูญเสียแผ่นดิน โดยส่งผลกระทบต่อวงกว้างทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของรัฐและเอกชน คาดเดาความเสียหายจากผลกระทบได้ยาก แม้ความรุนแรงของธรรมชาติเท่ากันแต่ความเสียหายที่เกิดกับแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาก็แตกต่างกันด้วย อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศจะยิ่งเป็นปัจจัยทำให้เกิดความรุนแรงมากยิ่งขึ้นใน

อนาคต โดยที่เรามีอาจคาดเดาได้อย่างแม่นยำ รวมถึงการเกิดขึ้นแบบเร่งด่วนฉุกเฉิน เหตุเพราะปัจจัยทางธรรมชาติ อาทิ มรสุม พายุ ที่ก่อให้เกิดการกัดเซาะนั้นเกิดขึ้นดำรงอยู่และหมดอิทธิพลไปในระยะเวลาสั้นๆ แต่ทั้งความเสียหายไ้วยาวนาน ธรรมชาติจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งในการเยียวยาตนเองกว่าจะกลับมาฟื้นตัวได้อีกครั้ง หรือในบางกรณีก็ไม่สามารถกลับคืนสภาพเดิมได้อีกเลย ซึ่งหากความเสียหายนี้ไม่ถูกรรเทาเยียวยาอย่างเหมาะสมและทันท่วงที่ต่อสถานการณ์ จะส่งผลให้เกิดการลุกลามบานปลายและจัดการได้ยากมากขึ้น

เมื่อชายหาดประสบปัญหาการกัดเซาะ หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนมักคิดถึงการใช้มาตรการใช้โครงสร้างทางวิศวกรรมเพื่อการป้องกันก่อนเป็นลำดับแรกๆ สืบเนื่องมาจากหลักคิดที่ว่า การจะหลีกเลี่ยงปัญหาชายฝั่งถูกกัดเซาะ คือการตรึงชายฝั่งให้อยู่กับที่ หรือป้องกันมิให้คลื่นขนาดใหญ่เข้ามาปะทะชายฝั่งโดยตรง เพื่อมิให้ชายฝั่งเกิดการเปลี่ยนแปลง

หลักคิดนี้เป็นจริงเพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากเมื่อใดที่เรตรึงชายฝั่งให้อยู่กับที่ หรือป้องกันมิให้คลื่นวิ่งเข้ามาปะทะชายหาดโดยใช้โครงสร้างป้องกัน เท่ากับว่าเรากำลังแทรกแซงกระบวนการทางธรรมชาติของชายฝั่ง ทำให้ชายฝั่งเสียสมดุล



และในบางครั้งอาจเกิดขึ้นแบบถาวรโดยมีอาจเรียกกลับคืนสมดุล  
เดิมได้ ก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมามากมาย

มาตรการใช้โครงสร้างทางวิศวกรรมสามารถป้องกันได้  
เฉพาะพื้นที่ด้านในที่เราต้องการป้องกันเท่านั้น แต่พื้นที่รอบ ๆ  
โครงสร้างพื้นที่ถัดไปจะถูกโครงสร้างนี้แทรกแซงกระบวนการทาง  
ธรรมชาติและเสียสมดุลไปในที่สุด ดังจะเห็นว่าพื้นที่ที่อยู่ถัดไปจาก  
โครงสร้างป้องกันมักเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่บางครั้งรุนแรง  
มากกว่าการกัดเซาะตามธรรมชาติเสียอีก

หากเป็นพื้นที่ที่ประสบภัยจากการกัดเซาะชายฝั่ง และ  
ทรงคุณค่าไม่ว่าจะด้านอะไรที่ประชาชนเล็งเห็นว่ามีสำคัญ  
หากพิจารณาแล้ว การปล่อยให้ตามธรรมชาติจะส่งผลให้พื้นที่นั้น  
ค่อย ๆ ถูกทะเลกัดกลืนหายไป และเมื่อพิจารณาแนวทางเลือกอื่น ๆ  
ที่ไม่ใช่โครงสร้างแล้ว พบว่าไม่เหมาะสมเท่ากับการสร้างโครงสร้าง  
เพื่อป้องกัน ในกรณีนี้ การใช้โครงสร้างป้องกันอาจเป็นสิ่งที่  
หลีกเลี่ยงได้ยากหากต้องการรักษาพื้นที่นั้นไว้ให้คงอยู่  
โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ควรแสดงเหตุผลอย่างเพียงพอ พร้อมทั้ง  
หาแนวทางบรรเทาผลกระทบจากการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น  
ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้พิจารณาประกอบการตัดสินใจในขั้นตอน

การรับฟังความคิดเห็นเพื่อพิจารณาโครงการ หากดำเนินการอย่างครบถ้วน “ทางรอด” นั้น ก็คงจะ “รอด” ได้จริงตามที่รัฐต้องการ

หากพื้นที่นั้นมี “ความจำเป็น” มากเพียงพอ และหา “ทางรอด” โดยใช้มาตรการอื่นๆไม่ได้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการใช้โครงสร้างป้องกันชายฝั่งแบบชั่วคราว การเติมทรายชายหาด หรือการใช้มาตรการอื่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทางรอดนั้นอาจเป็นการสร้างโครงสร้างป้องกันทางวิศวกรรมที่มีนกงาวร

แต่หากการเกิดขึ้นของโครงการนั้นไร้ซึ่งความจำเป็น รวมถึงไม่แสดงข้อมูลอย่างถูกต้องและรอบด้านต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้ว “ทางรอด” ที่ว่านี้ อาจกลับกลายเป็น “ทางตัน” และนำพาสารพัดปัญหาแก่รัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างที่ให้เห็นกันในหลาย ๆ ตัวอย่างที่เกิดการฟ้องร้องระหว่างรัฐและประชาชน เช่น คดีหาดม่วงงาม หาดมหาราช จังหวัดสงขลา หาดอ่าวน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรืออีกหลายกรณีตัวอย่างที่ยังไม่เกิดการฟ้องร้อง เช่น หาดปากน้ำปราณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหาดดอนทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังที่ได้กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้

จากเรื่องราวในหนังสือเล่มนี้จะเห็นได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นแบบโดมิโนของกำแพงกันคลื่นนอกจากจะส่งต่อชายหาด

เชิงกายภาพแล้ว ยังส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจสังคม ความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชน ตลอดจนก่อให้เกิดการใช้งบประมาณเพื่อการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดจากตัวโครงสร้างกำแพงกันคลื่นเสียเองอย่างต่อเนื่อง จึงควรศึกษาให้รอบด้านผ่านกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ก่อนดำเนินโครงการ แม้ว่าการจัดทำรายงานนี้จะมีได้การันตีว่าโครงสร้างดังกล่าวจะไม่เกิดผลกระทบ แต่ขั้นตอนรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระหว่างจัดทำรายงานนั้นถือเป็นหลักประกันสิทธิของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐเพื่อการตัดสินใจในโครงการใดๆอย่างรอบคอบ รวมถึงมาตรการบรรเทาผลกระทบที่แนบท้ายรายงานนี้ ควรมีสภาพบังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

รัฐควรหยุดการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีเดิมๆ เสียที เพราะมันได้ถูกพิสูจน์แล้วจากการของบประมาณเรื่อยๆ “หาดกัดเพราะรัฐสร้าง” นั้นมีอยู่จริงโดยไม่ต้องไปสืบหาประจักษ์พยานที่มีอยู่อย่างดาษดื่นที่ไหนมาร่วมพิสูจน์เพิ่มเติม หากเลือกเดินทางเดิม เราก็จะวนอยู่ในปัญหาและทางแก้ไขแบบเดิมๆ ด้วยงบประมาณปีละพันกว่าล้านบาทแบบที่ผ่านมา ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากการปักหมุดหมายใหม่ เปลี่ยนวิธีคิดในการแก้ปัญหาแนวใหม่ ซึ่งนั่นต้องการความกล้าหาญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก มากเสียยิ่ง

กว่าองค์ความรู้ทางวิชาการที่มีอยู่อย่างมากมายให้พร้อมหยิบฉวย  
มาใช้งาน

เราจะไม่มีทางที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้เลยหากเลือก  
เดินเส้นทางเดิม ทางเดียวคือ หาหนทางใหม่แล้วก้าวเดินไป  
อย่างกล้าหาญ

... ไม่มีอะไรสายเกินไป ... เพราะเราช้ามากแล้ว !

ผู้เขียน

มิถุนายน 2566

# คำนิยม

บพ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ

การสร้างการเปลี่ยนแปลง ทำได้ด้วยคนเล็กๆ คนที่ไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งหรือยศถา แต่มีความมุ่งมั่น กัดไม่ปล่อย ใช้ความรู้ นำ ผสานเครือข่ายมาเป็นพลัง มีความจริงที่ชัดเจนเป็น ปัจจัยหนุนหลังที่มั่นคง นี่คือนิยามการณที่มีอยู่จริง กำแพงกันคลื่น กลิ่นชายหาด ที่เขียนจากประสบการณ์การเคลื่อนไหวของ “อภิศักดิ์ ทัดศรี” หรือ “น้ำนิ่ง” และ ผศ.ดร.สมปราวณา ฤทธิ์พริ้ง บอกเล่า เรื่องราวเหล่านี้ ทั้งด้วยความเป็นวิทยาศาสตร์ของพลวัตชายหาด และความเป็นสังคมศาสตร์ของการขับเคลื่อนต่อสู้เพื่อให้กำแพงกัน คลื่นนั้นต้องจบในรุ่นเรา

การกัดเซาะชายหาดเป็นปัญหาจริง สร้างความเดือดร้อน ต่อผู้คนที่มีย่านเรือนหรือที่ดินริมทะเล เพื่อแก้ปัญหาการกัดเซาะ การสร้างกำแพงกันคลื่นลูกแล้วลูกเล่าถูกนำมาใช้เป็นแนวทางหลัก ในการแก้ปัญหา แม้จะสามารถแก้ปัญหาการกัดเซาะตรงจุดนั้นได้ จริงในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ก็เป็ผลสำเร็จที่ถูกตั้งคำถามอย่างหนัก เราได้กำแพงกันคลื่นคอนกรีตที่มาแทนที่ชายหาดที่สวยงาม นี่คือการแก้ปัญหาจริงหรือ กำแพงกันคลื่นที่มีไว้เพื่อป้องกัน ชายหาดกลับทำให้ชายหาดนั้นหายไปตลอดการ เราสูญเสียทรายที่ นุ่มเท่าที่สวยงาม ที่เป็นคุณค่าของชายหาดแสนสวย แต่ได้กำแพง คอนกรีตหนาๆ หยาบๆ รกทัศนียภาพ และสิ้นไปด้วยตะไคร่น้ำมา แทน

สำหรับคลื่นที่ทรงพลังนั้น เม็ดทรายเม็ดเล็กจิ๋ว คือสิ่งที่ธรรมชาติ  
รังสรรค์ให้รับแรงกระแทกของกับคลื่นที่ถาโถมได้อย่างมหัศจรรย์  
คลื่นสูงใหญ่เจอทรายเม็ดละเอียดเล็ก คลื่นแรงทรงพลังกลับสลาย  
พลังไปเมื่อเจอทรายอ่อนนุ่ม นี่คือกฎธรรมชาติที่ธรรมชาติสอนเรา  
แต่เรากลับทำในสิ่งตรงข้าม เอากำแพงคอนกรีตแข็งแรงไปรับแรง  
คลื่น แน่نونว่าพลังของคลื่นนั้นไม่อาจทำลายกำแพงได้ แต่พลังนั้น  
ถ่ายเทไปกัดเซาะชายหาดนอกกำแพงกันคลื่น หรือแม้แต่กัดเซาะ  
มุดใต้กำแพงกันคลื่นจนเป็นโพรง

ธรรมชาติสอนเรามากกว่า ช่วงมรสุมแม้ชายหาดจะหายไป  
แต่หลังฤดูมรสุม ทรายก็จะค่อย ๆ สะสมกลับคืนมา หมุนเวียนเป็น  
วัฏจักร นี่คือพลวัตของชายหาด สรรพสิ่งมีพลวัต มีธรรมชาติของมัน  
หากเราเข้าใจ เราจะแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับพลวัต  
และธรรมชาติของสิ่งเหล่านั้น ซึ่งนั่นเรียกว่า “ความยั่งยืน” แต่ระบบ  
ราชการของไทยที่ประสิทธิภาพน้อย กลับมองหนทางแก้ปัญหา  
เพียงโครงสร้างแข็ง ไม่ว่าจะสร้างเป็นกำแพง สร้างแบบบันได การถม  
กองหินนอกชายหาด หรือการสร้างเขื่อนยื่นไปในทะเล การก่อสร้าง  
และการใช้งบประมาณนั้นสำเร็จ แต่โครงสร้างแข็งเหล่านี้กลับสร้าง  
ผลกระทบมากมาย

30 มกราคม 2558 ที่ริมหาดชลาทัศน์ จังหวัดสงขลา ผมได้  
เรียนรู้จากอาจารย์สมบุรณ์ พรพิเนตพงศ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์แห่ง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บอกเล่าถึงสัจธรรมแห่งท้องทะเลไว้  
อย่างน่าสนใจว่า คลื่นที่ถั่งโถมรุนแรงนั้น มีแต่ทรายกระจริด  
อันอ่อนนุ่มเท่านั้นที่จะรับมือได้ ในหน้ามรสุมคลื่นลมแรงพัดสู่มฝั่ง  
หาดทรายจะถูกกัดเซาะ ทรายจะถูกคลื่นพัดพาลงสู่สันทรายใต้ทะเล  
แต่เมื่อหมดหน้ามรสุม ทะเลสงบ จะมีคลื่นอีกชนิดที่เรียกว่า  
"คลื่นเต็ง" หรือคลื่นหนุน เป็นคลื่นใต้น้ำที่เดินทางมาจากแถบ  
ฟิลิปปินส์ พัดเข้าสู่อ่าวไทย และจะพัดพาเอาทรายที่สะสมอยู่บนสัน  
ทรายใต้ทะเลกลับขึ้นสู่ชายหาดอีกครั้งหนึ่ง นี่คือวัฏจักรของ  
ท้องทะเล หากคนไม่ไปสร้างโครงสร้างแข็งใดๆที่จะดักทรายดักคลื่น  
ชายหาดจะมีการซ่อมแซมตัวเองเสมอ สัจธรรมง่าย ๆ ที่ส่วนราชการ  
หลายกรมไม่ยอมเข้าใจ หาดชลาทัศน์และหาดสมิหลา จึงล่มเสี่ยงที่  
จะกลายเป็นหาดทิ้งหินในอนาคต

และการต่อสู้ของผู้คนที่เข้มข้นจากวันนั้นถึงวันนี้ โดย  
มี กลุ่ม Beach for Life เป็นแกนสำคัญในการขับเคลื่อนที่ต่อเนื่อง  
กลุ่ม Beach for life เป็นเสมือนทูตแห่งการปกป้องหาดทรายและ  
ชายหาด ที่คอยประสานความร่วมมือของผู้คนอย่างต่อเนื่อง เมื่อรัฐ  
เองไม่สรุปบทเรียน หรืออาจสรุปบทเรียนแล้วว่า การมึงบสำหรับ  
กำแพงกันคลื่นคือสิ่งจำเป็นสำหรับการหล่อเลี้ยงระบบราชการ จึง  
เป็นหน้าที่ของผู้คนในประเทศนี้ ที่ลุกขึ้นมาตั้งคำถาม ก้าวออกมา



รณรงค์แสดงออก ยืนขึ้นคัดค้าน ป่าวประกาศถึงทางเลือกที่ดีกว่าแต่  
ทำไม่รัฐไม่เลือก

บทเรียนการขับเคลื่อนของภาคประชาชนในการยุติการ  
ก่อสร้างกำแพงกันคลื่น เป็นบทเรียนที่ยิ่งใหญ่ ในเวลาเพียง 10 ปี  
สังคมไทยได้เห็นชัดเจนว่า กำแพงกันคลื่นไม่ใช่คำตอบของการ  
แก้ปัญหา และหนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเรื่องราวที่น่าสนใจเหล่านี้ไว้  
**“กำแพงกันคลื่นกลืนชายหาด ให้มันจบในรุ่นเรา”**

การเปลี่ยนแปลงนโยบายใดๆไม่จำเป็นต้องมาจาก  
ผู้มีอำนาจ แต่ความมุ่งมั่นของปัจเจกบุคคลผสมผสานกับพลังภาค  
ประชาชนก็สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับนโยบายของรัฐได้

สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ

30 มิถุนายน 2566

สารบัญ

คำนำ	2
คำนิยม	9
สารบัญ	14
1 : ธรรมชาติชายหาด	17
2 : โครงสร้างป้องกันชายฝั่ง	35
3 : กำแพงกันคลื่น ความตายชายหาด	55
4 : ทวงคืนชายหาด	109
5 : เคลื่อนไหว เพื่อชายหาดยั่งยืน	173
6 : ส่งท้าย	195
แหล่งข้อมูล	210

[1]

ธรรมชาติชายหาด

ความจริงที่ควรรู้

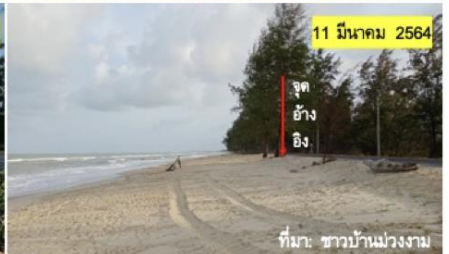
## ชายหาดเป็นพลวัต

เปลี่ยนแปลงและปรับตัวตลอดเวลา

ชายหาด เป็นรอยต่อระหว่างแผ่นดิน ผิวน้ำ และอากาศ ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจากระบวนการทางธรรมชาติที่กระทำกับพื้นที่ดังกล่าว จุดเริ่มต้นของกระบวนการทางธรรมชาติที่ทำให้ชายหาดนั้นเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจากลม ลมคือจุดเริ่มต้นของกระบวนการชายฝั่ง ที่ทำให้เกิดคลื่น คลื่นเหล่านั้นเคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่ง ก่อเกิดกระแสน้ำชายฝั่งทำให้ตะกอนเคลื่อนที่ไปหล่อเลี้ยงชายหาด รวมถึงการขึ้นลงของน้ำทะเลที่เป็นปัจจัยหนึ่งของกระบวนการชายฝั่ง

ชายหาดจึงเป็นพื้นที่รอยต่อที่มีปฏิสัมพันธ์ของแผ่นดิน ผิวน้ำ และอากาศ ที่โยงใยสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนและเป็นระบบที่เปราะบาง เสี่ยงต่อการถูกรบกวนเป็นอย่างยิ่ง

ชายหาดแต่ละพื้นที่บนโลกนี้มีความแตกต่างกัน มีลักษณะทางกายภาพทั้งความกว้างชายหาด รูปร่างของชายหาด ขนาดของตะกอนหรือกระบวนการชายฝั่งที่เกิดขึ้นแต่ละพื้นที่ชายหาดก็มีความแตกต่างกันออกไปด้วย การเข้าไปพัฒนาพื้นที่ริมชายฝั่งทะเลหรือการกระทำใด ๆ บนชายหาดจึงต้อง มีลักษณะที่สอดคล้องกับกระบวนการทางชายฝั่งที่เป็นพลวัตนี้ด้วย



การเปลี่ยนแปลงชายหาดม่วงงามในแต่ละช่วงเวลา  
สะท้อนความเป็นพลวัตของชายหาด



## ชายหัดมีฤดุกาล

กััดเซาะชั่วคราว – ฟีนฟูตัวเองได้

ชายหาดแต่ละพื้นที่บนโลกนี้มีฤดูกาลของตนเอง โดยแต่ละพื้นที่มีฤดูกาลที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ตามตำแหน่งที่ตั้งและลมมรสุมที่กระทำต่อชายหาดนั้นๆ สำหรับชายหาดในประเทศไทย ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งอ่าวไทย จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งส่งผลให้ทะเลมีคลื่นสูง น้ำทะเลยกตัวสูง รวมถึงอาจเกิดภัยพิบัติทางทะเลในช่วงนี้ เรามักจะพบเห็นการกัดเซาะชายฝั่งเกิดขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยในช่วงเวลานี้

ส่วนชายฝั่งทะเลอันดามัน กลับเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากลมมรสุมในช่วงเวลาดังกล่าว ทะเลอันดามันในช่วงเวลานั้นจะมีลักษณะค่อนข้างเรียบ คลื่นไม่ใหญ่ ท้องฟ้าสดใส แต่หลังจากช่วงเวลาดังกล่าว คือ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ถึงปลายตุลาคม ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะเข้าปะทะทะเลอันดามัน ทำให้ทะเลอันดามันในช่วงนี้จึงมีคลื่นลมแรง อุทยานทางทะเลต่างๆ จะประกาศปิดเกาะในช่วงเวลานี้

เราจะเห็นได้ว่าฤดูกาลของชายหาดในแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันออกไปตามช่วงเวลาที่ยลมมรสุมเข้ามาปะทะพื้นที่ชายฝั่งทะเลในแต่ละพื้นที่

ในช่วงเวลาที่ชายหาดกำลังเผชิญกับคลื่นลมมรสุมที่เข้ามาปะทะชายหาดในแต่ละพื้นที่ เราจะสังเกตเห็นได้ว่าชายหาดในช่วงนั้นจะมีหน้าหาดหดสั้นเข้ามา คลื่นเข้ามาใกล้ประชิดแผ่นดิน บางพื้นที่อาจเกิดการกัดเซาะชายฝั่งได้ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับชายหาดในช่วงมรสุมที่คลื่นจะดึงทรายหน้าหาดไปกองเป็นสันดอนทรายใต้น้ำ(Sand bar) เพื่อทำหน้าที่สลายพลังงานของคลื่น เราจึงเห็นว่าช่วงเวลาที่มรสุมเข้าชายหาดจะหดสั้นลง และเมื่อผ่านช่วงมรสุมไป คลื่นขนาดเล็กหรือคลื่นเต็ม ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลอดมรสุม จะค่อยนำทรายบริเวณสันดอนทรายใต้น้ำคืนกลับสู่ชายหาดดังเดิม เราจึงเห็นว่าในช่วงปลอดมรสุมชายหาดจะมีความกว้างมากขึ้น

กระบวนการทางธรรมชาติของชายหาดที่ปรับตัวเพื่อรับมือกับมรสุมนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หากเราไม่เข้าใจ และไม่อดใจรอให้กระบวนการชายฝั่งนั้นได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ เข้าไปรบกวนด้วยการสร้างสิ่งปลูกสร้างหรือโครงสร้างป้องกันชายฝั่งต่างๆ จะทำให้ชายหาดนั้นเสียสมดุลไป ดังนั้นมนุษย์ควรตระหนักถึงกระบวนการทางธรรมชาตินี้และไม่ควรเข้าไปรบกวนพื้นที่ชายหาด เพื่อให้ชายหาดได้มีพื้นที่ให้กระบวนการชายฝั่งได้ปรับสมดุลตามธรรมชาติ



ช่วงมรสุม



ช่วงปลอดมรสุม

ที่มา : ไม่ระบุ



ช่วงมรสุม



ช่วงปลอดมรสุม

ที่มา : [www.bwn.psu.ac.th](http://www.bwn.psu.ac.th)

## ชายหาดเชื่อมโยงกัน

โยงใยสัมพันธ์ด้วยลม คลื่น กระแสน้ำ ตะกอน

ชายหาด ส่วนหนึ่งมีต้นกำเนิดมาจากตะกอนที่ไหลลงมาตามลำน้ำ และไหลลงสู่ทะเล ก่อให้เกิดเป็นสันดอนทรายปากแม่น้ำ ขนานไปตามแนวชายฝั่ง คลื่นและกระแสน้ำชายฝั่ง เป็นตัวช่วยพัดพาให้ตะกอนทรายเหล่านั้นค่อยเคลื่อนตัวไปหล่อเลี้ยงชายหาด เกิดเป็นชายหาดที่มีความสมดุลระหว่างตะกอนที่ทับถมและตะกอนที่เคลื่อนตัวออกไป ความสมดุลนี้ทำให้แผ่นดินด้านหลังชายหาดมั่นคงแข็งแรง ด้วยเหตุนี้ ชายหาดแต่ละพื้นที่ แต่ละจุดจึงเชื่อมโยงกันด้วยตะกอน คลื่น และกระแสน้ำชายฝั่งที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และกระบวนการชายฝั่งที่ไม่จำกัดอยู่ที่หาดใดหาดหนึ่ง ชายหาดจึงมีลักษณะที่ต่อเนื่องกันอย่างไม่มีการสิ้นสุด เมื่อมีการรบกวนกระบวนการชายฝั่ง หรือการขัดขวางการเคลื่อนตัวของตะกอนทราย ชายฝั่งจะส่งผลกระทบต่อชายหาดอย่างต่อเนื่องเป็นโดมิโน (Domino effect)

ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด เพื่อพิสูจน์ความเชื่อมโยงกันของชายหาดแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความต่อเนื่องกัน คือ การเปลี่ยนแปลงชายหาดบริเวณหาดนาทับถึงหาดเกาะแก้ว จังหวัดสงขลามีการก่อสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำ (Jetty) ในปี พ.ศ. 2541 ทำให้สันทรายปากคลองนาทับเปลี่ยนแปลงไป โดยเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำได้ขวางกั้นการเคลื่อนที่ของตะกอนทราย

ชายฝั่งที่เคลื่อนที่สูทธิจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ ทำให้ชายหาดฝั่งด้านใต้ของปากคลองนาทับเกิดการทับถมของตะกอน ส่วนชายฝั่งด้านเหนือเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิดการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันชายฝั่ง เช่น เขื่อนกันคลื่น รอดักทราย และกำแพงกันคลื่นอีกมากมายตามมาหลังจากการก่อสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำนาทับ

เช่นเดียวกันกับปากร่องน้ำสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่มีกรก่อสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำสะกอม ในปี พ.ศ. 2541 โดยกรมเจ้าท่า ทำให้ตะกอนทรายที่เคลื่อนที่ตามแนวชายฝั่งนั้นถูกขัดขวางไว้ เป็นเหตุให้หาดทรายฝั่งด้านใต้ของเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำสะกอมนั้นสะสมตัวเพิ่มขึ้นเมื่อตะกอนไม่ไหลไปหล่อเลี้ยงชายหาดฝั่งด้านเหนือตั้งแต่หาดบ้านบ่อโชน ไปจนถึงบ้านโคกสัก อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง เนื่องจากขาดตะกอนที่มาหล่อเลี้ยงชายฝั่ง ซึ่งเกิดจากอิทธิพลจากเขื่อนทรายและคลื่นปากร่องน้ำสะกอม

ปรากฏการณ์การทับถมและการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นกับชายหาดนาทับและชายหาดสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นสิ่งพิสูจน์ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของชายหาดที่ต่อเนื่องกัน



ด้วยการเคลื่อนที่ของตะกอนทรายชายฝั่งที่ทำให้ชายหาดอยู่ในสภาวะสมดุล เมื่อมีการรบกวนกระบวนการชายฝั่งด้วยการสร้างสิ่งปลูกสร้างหรือโครงสร้างป้องกันปากร่องน้ำ จึงทำให้ตะกอนทรายที่เคลื่อนตัวขนานตามแนวชายฝั่งนั้นถูกขัดขวางจนเสียสมดุล และสร้างผลกระทบทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง



เขื่อนกันทรายและคลื่นปากน้ำนาทับ จ.สงขลา  
และโครงสร้างป้องกันชายฝั่งที่เกิดตลอดแนวชายหาด

## ชายหาดและชีวิตผู้คน

ชายหาดมีได้เป็นเพียงผืนทรายที่ว่างเปล่าไร้ชีวิต

ชายหาดมีได้เป็นเพียงผืนทรายว่างเปล่าไร้ชีวิต แต่เป็นพื้นที่แห่งชีวิต(Land of life) และพื้นที่แห่งความสุข(Land of happiness) ที่มนุษย์และสรรพชีวิตอาศัยใช้ประโยชน์อยู่ร่วมกันบนพื้นที่ชายหาด

สิ่งมีชีวิตและพืชพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนชายหาด เป็นต้นว่า หอยเสียบ จักจั่นทะเล ไล่เดือนทะเล สัตว์หน้าดินต่างๆ และนกทะเล อาศัยกันอยู่ภายใต้ระบบห่วงโซ่อาหาร ทำให้ชายหาดนั้นมีวงจรชีวิตของสรรพสัตว์ที่เกิดขึ้นริมชายหาด ในบางพื้นที่ชายหาด เช่น หาดปรานบุรี หาดหัวขาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ยังคงมีสภาพป่าชายหาด มีสัตว์หายากที่สามารถให้นักทะเล เช่น นกหัวโตมลายู ทำรังอยู่อาศัยได้ ชายหาดบริเวณนั้นจึงกลายเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกทะเลด้วยเช่นกัน

ในทางกฎหมายของประเทศไทย “ชายหาด” มีสถานะเป็นพื้นที่สาธารณะสมบัติแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อสาธารณะประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ตามมาตรา 1304 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นชายหาดจึงเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถมีผู้หนึ่งผู้ใดครอบครองได้ เป็นของส่วนบุคคล

ด้วยสถานะทางกฎหมายที่ชายหาดเป็นพื้นที่สาธารณะ สมบัติแผ่นดินที่พลเมืองใช้ร่วมกัน เราจึงเห็นชายหาดมีผู้คนเข้ามา ใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย ตั้งแต่ การพักผ่อนหย่อนใจ การเล่นน้ำ การทำกิจกรรมกีฬาทางน้ำ การประกอบการธุรกิจ หรือแม้แต่การทำประมงริมชายฝั่ง เป็นต้น กิจกรรมทั้งหมดนี้เกิดขึ้นบนพื้นที่ชายหาด ทำให้ชายหาดเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่หลากหลายเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนของ การดูแลรักษาพื้นที่ชายหาด ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่รัฐต้องดูแลบำรุงรักษา พบว่าชายหาดนั้นมีหลากหลายหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทพื้นที่ชายหาดทั้งในมิติของการพัฒนาและการอนุรักษ์ เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการและผังเมือง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึง โรงแรม ร้านอาหาร รีสอร์ท ทั้งหมดนี้ต่างมีส่วนเกี่ยวข้องข้องต่อพื้นที่ชายหาดทั้งทางตรงและทางอ้อม

ชายหาด จึงเป็นพื้นที่สาธารณะที่ผู้คนและชีวิตที่หลากหลายผูกโยงสัมพันธ์กันทั้งในทางปฏิสัมพันธ์ทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสังคม ที่ทำให้ทุกชีวิตต่างร่วมกันใช้พื้นที่เล็กๆ ที่เป็นรอยต่อของทะเลและแผ่นดิน

[2]

# โครงสร้างป้องกันชายฝั่ง

ยาแรง ที่รัฐใช้แก้ปัญหากัดเซาะชายฝั่ง

## 20 กว่าปีที่ผ่านมา

ประเทศไทย เน้นใช้โครงสร้างทางวิศวกรรม  
เป็นโครงสร้างหลักเพื่อป้องกันชายฝั่ง  
และนี่คือ ยาแรง ที่เราต่างได้รับผลกระทบ

ปรากฏการณ์การกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทยในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา ได้กลายเป็นวาระทางสังคมและถูกกล่าวถึงในสื่อมาอย่างต่อเนื่อง หากมองย้อนถึงมาตรการและแนวทางในการป้องกันชายฝั่งที่เกิดขึ้นบนชายหาดจะพบว่า หน่วยงานของรัฐได้ยึดถือมาตรการโครงสร้างทางวิศวกรรมเป็นมาตรการหลักในการป้องกันชายฝั่ง โครงสร้างเหล่านั้นเป็นเสมือนยาแรงที่สร้างผลกระทบอย่างต่อเนื่องรุนแรงต่อชายหาด และวิถีชีวิตชุมชนชายฝั่งทะเล

โครงสร้างทางวิศวกรรมชายฝั่งที่ถูกหยิบใช้มาเนิ่นนานเหล่านี้ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กำแพงกันคลื่น รอดักทราย และ เขื่อนกันคลื่น ทั้งสามโครงสร้างมีหน้าที่แตกต่างกัน และมีจุดประสงค์ในการก่อสร้างที่แตกต่างกัน และต่างมีผลกระทบต่อชายฝั่งทะเลทั้งสิ้น ดังนั้น การดำเนินการก่อสร้างแต่ละโครงสร้างจึงต้องดำเนินการศึกษาอย่างรอบ คอบเพื่อให้การป้องกันนั้นมี



ประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักวิชาการ และมีผลกระทบต่อ  
สิ่งแวดล้อมและชุมชนน้อยที่สุด

ปี 2552 โครงสร้างทางวิศวกรรมทั้ง 3 ประเภท ได้ถูก  
กำหนดให้เป็นโครงสร้างที่ต้องจัดทำการศึกษาประเมินผลกระทบ  
สิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment, EIA) ตาม  
ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก  
การดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างเหล่านั้นมีผลกระทบต่อ  
การเปลี่ยนแปลงสภาพชายฝั่งทะเล ยกเว้นกำแพงกันคลื่นที่มี  
ขนาดต่ำกว่า 200 เมตร ที่ไม่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผล  
กระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนรอดักทราย และเขื่อนกันคลื่นทุกขนาด  
ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เพื่อความเข้าใจผลกระทบของ “โครงสร้างแข็ง” ซึ่งเป็น  
โครงสร้างทางวิศวกรรมที่หน่วยงานของรัฐเลือกใช้เป็นมาตรการ  
หลักในช่วงเวลาที่ผ่านมา เราจึงต้องรู้จักโครงสร้างทั้ง 3 รูปแบบ  
เสียก่อน

## เขื่อนกันคลื่น

Breakwater

เขื่อนกันคลื่น หรือ Breakwater เป็นโครงสร้างป้องกันชายฝั่งที่ช่วยลดความรุนแรงของคลื่นก่อนเข้าปะทะชายฝั่ง เขื่อนกันคลื่นโดยทั่วไปจะวางตัวนอกฝั่ง ขนานกับแนวชายฝั่ง อาจทำให้เกิดการสะสมตัวของตะกอนด้านหลังเขื่อนกันคลื่น โดยเขื่อนกันคลื่นนั้นมีทั้งแบบโผล่พ้นน้ำ และ จมอยู่ใต้น้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสลายพลังงานของคลื่นก่อนเข้าสู่ชายฝั่ง

เขื่อนกันคลื่นนั้นมีหน้าที่ป้องกันชายฝั่ง แต่มีผลกระทบต่อชายหาด ทำให้ชายหาดเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะของหาดเสี้ยวพระจันทร์ เพราะการเลี้ยวเบนของคลื่น และส่งผลให้กระบวนการชายฝั่งบริเวณนั้นเปลี่ยนแปลงไปทำให้รูปร่างของชายหาดผิดแปลกไปจากธรรมชาติ และอาจเกิดอันตรายสำหรับการเล่นน้ำบริเวณใกล้โครงสร้าง รวมถึงเกิดการกัดเซาะชายฝั่งระหว่างโครงสร้างและจุดสิ้นสุดโครงสร้างอย่างรุนแรง

ชายหาดที่มีโครงสร้างเขื่อนกันคลื่นตลอดแนวชายฝั่ง เช่น หาดแสงจันทร์ จังหวัดระยอง หาดบ้านเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา ชายหาดเหล่านี้มีสภาพเว้าแหว่ง เนื่องจากอิทธิพลของเขื่อนกันคลื่น

ประเทศไทยมีการรวบรวมจำนวนของเขื่อนกันคลื่นนอกฝั่ง  
ที่โผล่พ้นน้ำ พบว่า มีจำนวน 467 ตัว ตลอดแนวชายฝั่งอ่าวไทยและ  
อันดามัน และพบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเขื่อนกันคลื่น  
มากที่สุดจำนวน 233 ตัว



เขื่อนกันคลื่นนอกฝั่ง หาดบ่ออิฐ จ.สงขลา  
ที่มา : ThaiPBS

รอดักทราย

Groin

รอดักทราย เป็นหนึ่งในโครงสร้างป้องกันชายฝั่ง มีลักษณะคล้ายกำแพงป้องกันคลื่นริมชายฝั่งทะเลแต่สร้างตั้งฉากกับแนวชายฝั่งทะเล เพื่อดักตะกอนทรายที่เคลื่อนที่ตามแนวขนานกับชายฝั่งทะเล ทำให้การพัดพาตะกอนทรายช้าลง รอดักทรายทำให้เกิดการสะสมตัวของตะกอนทราย ป้องกันการพัดพาตะกอนทรายออกนอกชายฝั่ง ช่วยลดพลังงานคลื่นและอิทธิพลของกระแสน้ำเลียบชายฝั่งได้ในระดับหนึ่ง โดยอาจมีรูปร่างแตกต่างกัน เช่นเป็นรูปตัว T ตัว I ตัว Y โดยสามารถใช้วัสดุได้หลายประเภท เช่น ไม้ หินทิ้ง คอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นต้น

ผลกระทบของรอดักทรายนั้น จะทำให้เกิดการกัดเซาะทางด้านทำynnน้ำ (Downdrift) และทับถมด้านเหนือน้ำ (Updrift) อาจเกิดอันตรายสำหรับการเล่นน้ำบริเวณใกล้โครงสร้าง และเกิดอันตรายต่อการเดินเรือประมงขนาดเล็ก เนื่องจากกระแสน้ำปั่นป่วนบริเวณใกล้โครงสร้าง ส่งผลเสียต่อทัศนียภาพริมทะเล หากมีคลื่นลมพายุขนาดใหญ่ มักเกิดความเสียหายด้านบนของรอดักทราย ต้องมีการซ่อมแซมเป็นประจำ

ปัจจุบันหากจะมีการก่อสร้างรอดักทราย จะต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) ก่อนดำเนินการเราจึงไม่

ค่อยเห็นรอดักทรายบริเวณชายฝั่งสักเท่าไร เนื่องจากมีขั้นตอนทางกฎหมายหลายขั้นตอนที่ต้องผ่านก่อนจะดำเนินการก่อสร้างได้

ในประเทศไทย มีการรวบรวมจำนวนรอดักทรายที่โผล่พ้นน้ำ พบว่า มีรอดักทรายทั้งสิ้น 93 ตัว นอกจากนั้นยังมีเรื่องราวของรอดักทรายในประเทศไทยที่น่าสนใจ 2 กรณี คือ คดีความพิพาทการก่อสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำโกลก และรอดักทราย จนนำไปสู่การต่อสู้คดีในชั้นศาลและชนะคดีในที่สุด และการรื้อรอดักทรายบริเวณหน้าพระราชานิเวศน์มฤคทายวัน จังหวัดเพชรบุรี

## เพิ่มเติม : คดีพิพาทตากใบ

การสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำโกลก และ รอดักทราย เรื่อยมาทางทิศเหนือตลอดแนวกว่า 20 กิโลเมตร บนคาบสมุทรตากใบ จังหวัดนราธิวาส ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงบริเวณด้านเหนือรอดักทราย ตัวสุดท้าย จนทำให้ที่ดินถูกกัดเซาะชายฝั่ง ไป 18 ไร่ จาก 20 ไร่ ทำให้เจ้าของที่ดินฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองสงขลา และต่อสู้คดียาวนานกว่า 16 ปี จนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาออกมา และได้อ่านคำพิพากษาเมื่อ 10 มิถุนายน 2563 ให้กรมชลประทานชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน 2.24 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลแก่ผู้ฟ้องตามส่วนของการชนะคดี กรณีนี้ทำให้เห็นว่า ศาลปกครองสูงสุดเชื่อว่าการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นทำให้ที่ดินของผู้ถูกฟ้องคดีหายไป เกิดจากโครงสร้างของกรมชลประทานที่สร้างลงไป ในทะเล จนทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง



## เพิ่มเติม : รื้อรอดักทรายหน้าพระราชนิเวศน์ มฤคทายวัน

การรื้อถอนรอดักทรายจำนวน 3 ตัว หน้าพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน จังหวัดเพชรบุรี เรื่องราวนี้เกิดขึ้นจากการที่ คณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ ได้ประชุม เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2564 และมีมติที่ประชุมเห็นชอบแนวทางการฟื้นฟูระบบนิเวศชายหาดในพื้นที่พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติมากที่สุด โดยรื้อรอดักทรายจำนวน 3 ตัว คือ ตัวที่ 3 ตัวที่ 4 และ ตัวที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าพื้นที่พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ร่วมกับใช้มาตรการเสริมอื่นๆที่จำเป็น ซึ่งทำให้กรมเจ้าท่าต้องตั้งงบประมาณในปี 2566 เพื่อรื้อถอนโครงสร้างรอดักทรายบริเวณหน้าพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน จำนวน 3 ตัว และฟื้นฟูชายฝั่งด้วยมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสมต่อไป



รอดักทราย ในพื้นที่พิพาทคดีตากใบ  
ผู้ฟ้องต่อสู้อัจฉริยะ

---

ที่มา : ThaiPBS

# กำแพงกันคลื่น

Seawall

**กำแพงกันคลื่น (Seawall)** เป็นโครงสร้างป้องกันชายฝั่งรูปแบบหนึ่ง สร้างติดประชิดชายฝั่งและขนานตามแนวชายฝั่งเพื่อป้องกันไม่ให้พื้นที่ด้านหลังกำแพงกันคลื่นเกิดการกัดเซาะชายฝั่ง ผลกระทบของกำแพงกันคลื่น คือ เกิดการสะท้อนกลับของคลื่น ทำให้คลื่นหน้ากำแพงกันคลื่นมีความรุนแรง เกิดการตะกุกทรายหน้ากำแพงกันคลื่นออกไป เกิดการกัดเซาะชายฝั่งด้านท้ายน้ำหรือ จุดสิ้นสุดของกำแพงกันคลื่น และส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของชายหาดที่เปลี่ยนแปลงไป

กำแพงกันคลื่นที่พบบนหลายชายหาดในประเทศไทยได้เปลี่ยนภูมิทัศน์หาดทรายให้กลายเป็นกองหิน หรือ คอนกรีตไปอย่างถาวร กำแพงกันคลื่นคือโครงสร้างที่ตัดปฏิสัมพันธ์และกระบวนการแลกเปลี่ยนตะกอนระหว่างทะเลกับแผ่นดินอย่างสิ้นเชิง

กำแพงกันคลื่น มีรูปแบบที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับวัสดุที่นำมาใช้เพื่อป้องกัน บางพื้นที่อาจใช้หินใหญ่เรียงใหญ่ บางพื้นที่ใช้คอนกรีตเสริมเหล็กในการก่อสร้างอาจทำเป็นแบบขั้นบันได หรือลาดเอียง และบางพื้นที่อาจใช้ตุ๊กตาญี่ปุ่น (Tetrapod, เตตระพอด) วางเพื่อป้องกันชายฝั่ง ไม่ว่าจะหน้าตาจะเป็นแบบใด เราก็เรียกว่ากำแพงกันคลื่น

## เพิ่มเติม : กำแพงกันคลื่น

- กำแพงกันคลื่นแบบหินเรียงใหญ่ เป็นกำแพงกันคลื่นที่ก่อสร้างด้วยวิธีการเรียงหินขนาดใหญ่ตามแนวชายฝั่ง มีมูลค่าการก่อสร้างเฉลี่ยกิโลเมตรละ 60,000,000 บาท ตัวอย่างเช่น หาดบ่ออิฐ-เกาะเต่า จ.สงขลา หาดหน้าสตน จ.นครศรีธรรมราช

- กำแพงกันคลื่นแบบลาดเอียง เป็นกำแพงกันคลื่นคอนกรีตเสริมเหล็ก ทำในลักษณะลาดเอียง มูลค่าการก่อสร้างเฉลี่ย 120,000,000 บาท ตัวอย่างเช่น หาดแก้ว จ.สงขลา

- กำแพงกันคลื่นแบบหินทิ้ง เป็นกำแพงกันคลื่นที่ใช้หินขนาดเล็ก ทิ้งลงบริเวณชายหาด ไม่ได้ถูกจัดวางและออกแบบความลาดชัน

- กำแพงกันคลื่นแบบแนวตั้ง เป็นกำแพงกันคลื่นที่ตั้งตรงบนชายหาด ซึ่งปัจจุบันกำแพงกันคลื่นแนวตั้งนั้นไม่นิยมใช้ในการป้องกันชายฝั่ง เพราะทำให้เกิดผลกระทบที่มากกว่ากำแพงกันคลื่นลักษณะอื่นๆ เช่น การสะท้อนทราย หน้ากำแพงกันคลื่น การปะทะของคลื่นรุนแรงขึ้น ตัวอย่างเช่น กำแพงกันคลื่นอ่าวประจวบฯ เป็นต้น

## เพิ่มเติม : กำแพงกันคลื่น

- กำแพงกันคลื่นแบบกระสอบทราย เป็นการนำเอาทรายใส่ถุง Geotextile ขนาดใหญ่ วางเรียงซ้อนกัน เพื่อให้เป็นกำแพงกันคลื่น พบเห็นได้ที่ ชายหาดชลลาทัศน์ จ.สงขลา
- กำแพงกันคลื่นแบบชั้นบันได เป็นกำแพงกันคลื่นที่นิยมสร้างในเขตชุมชนเมือง เป็นกำแพงคอนกรีตเสริมเหล็ก ปัจจุบันมีมูลค่าเฉลี่ยกิโลเมตรละ 100,000,000 บาท เช่น หาดชะอำใต้ จ.เพชรบุรี หาดปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น
- กำแพงกันคลื่นแบบตุ๊กตาญี่ปุ่น (Tetrapod) เป็นกำแพงกันคลื่นที่ใช้คอนกรีตที่มีรูปทรงคล้ายตัวต่อวางต่อกัน เพื่อให้เกิดความแข็งแรงของโครงสร้างป้องกัน พบเห็นได้บริเวณชายหาด หาดบางตาവാ จ.ปัตตานี และ หาดปากบารา จ.สตูล เป็นต้น
- กำแพงกันคลื่นแบบเกเบี่ยน เป็นการนำเอาหินบรรจุในตะแกรง เพื่อให้มวลและน้ำหนักของเกเบี่ยนนั้นเทียบเท่ากับหินขนาดใหญ่ เกเบี่ยนพบได้บริเวณ ชายหาดม่วงงาม และ หาดสมิหลา-ชลลาทัศน์ จ.สงขลา



กำแพงกันคลื่นเกเบี่ยน



กำแพงกันคลื่นชั้นบันได



กำแพงกันคลื่นแบบหินเรียง



กำแพงกันคลื่นแบบถ่วงทราย



กำแพงกันคลื่นแบบตุ๊กตา  
ญี่ปุ่น(Tetrapod)



กำแพงกันคลื่นแบบแนวตั้ง



ไม่ว่าจะเป็นกำแพงกันคลื่นแบบใด  
ล้วนมีผลกระทบเหมือนกัน





[3]

# กำแพงกันคลื่น

ความตายของชายหาด

## 11 พฤษจิกายน 2556

คือ จุดเริ่มต้นการระบาดของ

กำแพงกันคลื่นบนชายหาดในประเทศไทย

ในบรรดาโครงสร้างทางวิศวกรรมเพื่อป้องกันชายฝั่งที่ถูกกำหนดให้เป็นกิจการหรือโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำแพงกันคลื่น เป็นกิจการหรือโครงการประเภทที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีมติเพิกถอนออกจากโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศเมื่อวันที่ 11 พฤษจิกายน 2556 โดยมีเหตุผล คือ ให้นำหน่วยงานภาครัฐได้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ตามคำร้องขอของกรมเจ้าท่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงมีมติเพิกถอนกำแพงกันคลื่นขนาดเกิน 200 เมตร ออกจากโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ภายหลังจากการที่โครงการกำแพงกันคลื่น กลายเป็นโครงสร้างที่ไม่ต้องจัดทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำให้กำแพงกันคลื่นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกพื้นที่ของชายหาด

หลายโครงการได้ก่อให้เกิดข้อพิพาทที่มีการฟ้องร้องคดีระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน เช่น กรณีการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดอ่าวน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรณีการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดม่วงงาม และหาดมหาราช จังหวัดสงขลา เป็นต้น และเกิดกระแสต่อต้านคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่อย่างรุนแรงต่อเนื่องนับตั้งแต่การเพิกถอนให้โครงการกำแพงกันคลื่นไม่ต้องทำ EIA รวมถึงการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองซึ่งเป็นที่กรณีพิพาทระหว่างประชาชนและรัฐในการดำเนินการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น จำนวน 3 คดี ได้แก่ คดีหาดม่วงงาม คดีหาดมหาราช จังหวัดสงขลา และคดีอ่าวน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ไทยเลิกความในลำดับที่ ๒๕ ในเอกสารท้ายประกาศ ๓ แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
๒๕	การก่อสร้างหรือขยายสิ่งก่อสร้างบริเวณหรือในทะเล		
	๒๕.๑ รอดักทราย เขื่อนกันทรายและคลื่น ร่องรับกระแสน้ำ	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
	๒๕.๒ แนวเขื่อนกันคลื่นนอกฝั่งทะเล	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

วิเชษฐ์ เกษมทองศรี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในทางวิชาการยอมรับโดยทั่วกันว่า  
กำแพงกันคลื่นคือความตายชายหาด  
“The Death of Beach”

โครงสร้างป้องกันชายฝั่งทุกประเภทล้วนมีผลกระทบต่อชายหาด รัฐจึงกำหนดให้การดำเนินโครงการป้องกันชายฝั่งด้วยโครงสร้างแข็งนั้น ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้โครงการเหล่านั้นที่จะดำเนินการบนพื้นที่ชายหาดเกิดความรอบคอบในการดำเนินการและพยายามลดผลกระทบให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งถือเป็นหลัก “พึงระวังไว้ก่อน” ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ในทางวิชาการยอมรับโดยทั่วกันว่า “กำแพงกันคลื่นคือความตายของชายหาด” เพราะโครงสร้างกำแพงกันคลื่นนั้นเป็นโครงสร้างที่ตัดความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการชายฝั่งที่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างทะเลและแผ่นดิน อย่างชัดเจนที่สุด นอกจากนั้น กำแพงกันคลื่นยังทำให้ชายหาดค่อยๆหายไป และทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงบริเวณด้านท้ายน้ำของโครงสร้างกำแพงกันคลื่น หรือ หลายคนรู้จักกันในชื่อปรากฏการณ์ “End effect”

การเปลี่ยนแปลงของชายหาดที่เกิดขึ้นจากการสร้าง  
กำแพงกันคลื่น ไม่เพียงแต่ทำให้ลักษณะทางกายภาพของชายหาด  
เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัย  
ริมชายฝั่งทะเล เช่น การจอดเรือริมชายหาด การทำประมงริม  
ชายฝั่ง การรุนเคย การทำอวนทับตลิ่ง โดยวิถีชีวิตประมงชายฝั่ง  
เหล่านี้จะหายไปอย่างถาวรเมื่อกำแพงกันคลื่นมาถึงบนชายหาด

ตลอดช่วงเวลา 10 ปี(ปลายพ.ศ 2556-2566) นับตั้งแต่  
โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นไม่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผล  
กระทบสิ่งแวดล้อม กำแพงกันคลื่นได้ระบอบนชายหาดในประเทศไทย  
125 โครงการ ใช้งบประมาณรวมกว่า 8,487,071,100 บาท  
โครงการเหล่านั้น นำมาซึ่ง “ความตายของชายหาด” ที่เกิดขึ้น  
จากรัฐ

กำแพงกันคลื่นชายหาดชะอำใต้ จ.เพชรบุรี





## สิ้นชื่อ(ขาด)ชะอำ

เมื่อกำแพงกันคลื่น เปลี่ยนหาดทรายกลายเป็นอ่างเก็บน้ำทะเล

## ชายหาดชะอำเปลี่ยนไป ชีวิตคนก็เปลี่ยนไป

ชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ชายหาดท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย และเป็นชายหาดที่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก และเชื่อว่าหลายคนคงเคยแวะมาพักผ่อนริมชายหาดแห่งนี้

หาดชะอำ ในความคิดของใครหลายคน คิดว่าหาดแห่งนี้คงเป็นหาดทรายขาว กว้าง ลงเล่นน้ำทะเลได้อย่างสนุกและปลอดภัย แต่ในวันนี้ชายหาดชะอำได้เปลี่ยนไป จากการดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น เพื่อป้องกันชายฝั่งของกรมโยธาธิการและผังเมือง ความยาว 3 กิโลเมตร ในรูปแบบกำแพงกันคลื่นแบบขั้นบันได ตลอดแนวชายหาดชะอำได้ ทำให้จากหาดทรายกลายเป็นกำแพงคอนกรีตตลอดแนวชายหาด

ย้อนกลับไปชายหาดชะอำได้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง เพราะโครงสร้างลานอเนกประสงค์ที่แบ่งระหว่างหาดชะอำใต้และชะอำเหนือ ซึ่งยื่นล้ำลงไปในทะเล ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งด้านชายหาดชะอำใต้อย่างรุนแรง กรมโยธาธิการและผังเมืองจึงตัดสินใจดำเนินการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

หาดชะอำใต้ ด้วยกำแพงกันคลื่นแบบขั้นบันได ความยาว 3 กิโลเมตร โดยโครงการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

- ระยะที่ 1 ความยาว 1,438 เมตร งบประมาณ 102.974 ล้านบาท
- ระยะที่ 2 ความยาว 1,219 เมตร งบประมาณ 74.963 ล้านบาท
- ระยะที่ 3 ความยาว 318 เมตร งบประมาณ 48 ล้านบาท

การก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดชะอำใต้ ได้เปลี่ยนแปลงสภาพชายหาดไปอย่างถาวร หาดทรายหน้ากำแพงกันคลื่นได้ค่อย ๆ หายไป จะมีชายหาดเฉพาะช่วงยามน้ำลง บริเวณกำแพงกันคลื่นตลอดทั้งแนวที่น้ำสัมผัสถึงเกิดตะไคร่น้ำและสาหร่ายในบางฤดูกาลตลอดแนวกำแพงกันคลื่นไม่สามารถลงเล่นน้ำได้

จุดเด่นของหาดชะอำ คือ การมีเตียงผ้าใบที่วางตลอดแนวชายหาด หากเรานั่งอยู่บนเตียงผ้าใบใกล้สันกำแพงกันคลื่นยามน้ำขึ้น คลื่นจะกระเซ็นเข้ามาหาเราได้อย่างง่ายดาย นี่เป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกำแพงกันคลื่นหาดชะอำ สำหรับผู้ที่ไม่เคยมาเยี่ยมชมหาดชะอำ เมื่อสัก 5-6 ปีก่อน จะแทบนึกภาพไม่ออกเลยว่า ชายหาดชะอำใต้ ที่กว้างยาว ลงเล่นน้ำได้อย่างปลอดภัยนั้น

เป็นอย่างไร เพราะในวันนี้หาดชะอำมีสภาพไม่ต่างอะไรกับอ่างเก็บน้ำทะเลตื้นนั่นเอง

สภาพชายหาดชะอำที่กลายเป็นกำแพงกันคลื่น น้ำทะเลสัมผัสกำแพงกันคลื่นเกือบตลอดเวลา โดยเฉพาะช่วงเดือนตุลาคมต่อเนื่องมาจนถึงเมษายนของทุกปี ทำให้ตะไคร่น้ำและสาหร่ายเกาะขึ้นตลอดแนว 3 กิโลเมตรของกำแพงกันคลื่นหาดชะอำได้ ในช่วงเวลาที่ตะไคร่น้ำเกาะกำแพงกันคลื่นชะอำ คือ ช่วงเทศกาลที่ผู้คนเริ่มท่องเที่ยวชายหาดชะอำแน่นอนว่า เมื่อเป็นช่วงที่มีผู้คนมากมายมาเที่ยวชายหาด มาเล่นน้ำ พักผ่อนหย่อนใจ ทานอาหารตลอดจนมีกิจกรรมทางน้ำต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

วันที่ 19 มีนาคม 2566 มีรายงานข่าว นักท่องเที่ยววัย 55 ปี ประสบอุบัติเหตุลื่นล้มบนกำแพงกันคลื่นหาดชะอำได้ในช่วงค่ำ เนื่องจากบริเวณกำแพงกันคลื่นมีตะไคร่น้ำเกาะหนาที่บ ไม่มีไฟส่องสว่างเพียงพอ และไม่มีป้ายเตือนความปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวลงเล่นน้ำและลื่นล้มศีรษะกระแทกกับกำแพงกันคลื่นบาดเจ็บสาหัส ภายหลังจากผู้ประสบอุบัติเหตุรักษาตัวที่โรงพยาบาลผ่านไป 2 เดือนเต็ม แพทย์โรงพยาบาลชะอำได้ลงความเห็นให้ผู้ประสบอุบัติเหตุนี้กลายเป็นผู้พิการ เนื่องจากการลื่นล้ม ทำให้กระดูกคอหักส่งผลต่อระบบประสาทและการเคลื่อนไหว

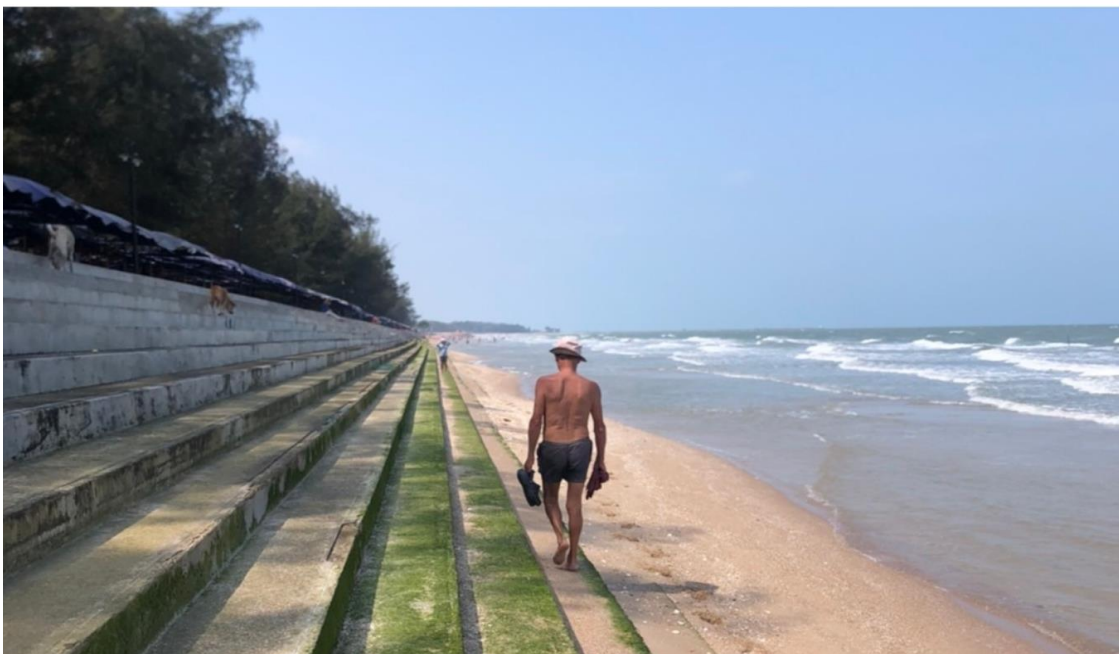
กรณีผู้ประสบอุบัติเหตุบนกำแพงกันคลื่นหาดชะอำ เนื่องจากตะไคร่น้ำที่เกาะหนาแน่นนั้น นำมาสู่การวิพากษ์วิจารณ์ของ สาธารณะถึงความบกพร่องของกรมโยธาธิการและผังเมือง ในฐานะ เจ้าของโครงการ และความเหมาะสมของกำแพงกันคลื่นในลักษณะ ชั้นบันไดซึ่งก่อให้เกิดตะไคร่น้ำเกาะกระทบต่อความปลอดภัยในการ การท่องเที่ยวริมชายฝั่งทะเล นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชะอำ ย่อย จังหวัดสงขลา ผู้ที่ติดตาม ประเด็นนี้อย่างใกล้ชิดได้ให้ความเห็นในทางการแพทย์ต่อกรณี ดังกล่าวว่า “ถ้ามองในมุมของระบาดวิทยาทางการแพทย์ เราเรียก กรณีแบบนี้ว่า *Index Case* กรณีนี้นักท่องเที่ยวลัมบนกำแพงกัน คลื่นบาดเจ็บสาหัสจนนำส่งโรงพยาบาล เป็นปรากฏการณ์บ่งยอ ดูกุเขาน้ำแข็งที่เราเห็น ที่โรงพยาบาลรับรู้ ที่เป็นข่าวต่อสาธารณะ แต่ยังมีเคสอีกมากที่สังคม สาธารณะไม่รับรู้ โรงพยาบาลไม่รับทราบ เพราะไม่ไปโรงพยาบาล เช่น บาดเจ็บเล็กน้อยแล้วปฐมพยาบาลเอง ซึ่งแน่นอนว่า เราไม่รู้ตัวเลขที่แท้จริง แต่ว่าโดยเฉลี่ยแล้ว

หนึ่งเหตุการณ์สำคัญที่อยู่บนยอดภูเขาหน้าแข็ง แปลว่าข้างล่างใต้ภูเขาหน้าแข็งที่มองไม่เห็น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นร้อยเคส<sup>1</sup>

ปรากฏการณ์นี้สะท้อนถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวเนื่องกัน ลมพัดเจ็บสาหัส จนพิกการสะท้อนให้เห็นว่า กำแพงกันคลื่นนั้นไม่เพียงส่งผลกระทบต่อชายหาดในเชิงกายภาพและนิเวศวิทยาเพียงอย่างเดียว แต่ยังกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของประชาชนที่เข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ชายหาด และจากกรณีชายหาดชะอำ ทำให้เรามีคำถามสำคัญต่อแนวทางการป้องกันชายฝั่งว่า “รัฐไม่มีมาตรการอื่นใดแล้วหรือ ที่จะฟื้นฟูสภาพชายหาดชะอำให้กลับมาเหมือนเดิมแทนที่จะดำเนินการสร้างกำแพงกันคลื่น”

---

<sup>1</sup> นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ได้ให้ความเห็นในรายการ Beach Talk ตอน “กำแพงกันคลื่นหนึ่งชีวิตที่เปลี่ยนไป” ออกอากาศทางเพจ Beach for life เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2566



แพทย์ลงความเห็นให้เป็นผู้พิการ  
และจนถึงวันนี้ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกรมโยธาฯ

# ทำบอหนสตอริ

มรดกบาปที่รัฐ ทัังไว้ให้ชุมชน



สร้างกำแพงกันคลื่นมา 2 ปี

หาดยิ่งกัดเซาะมากขึ้น

แต่รัฐอ้างว่านี่คือผลจากประชาพิจารณ์ของชุมชน

ช่วงมรสุม 1-2 ปีที่ผ่านมา ชายหาดท่าบอน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา กลายเป็นชายหาดที่ถูกพุดถึงในพื้นที่สี่สาธารณะ อย่างกว้างขวางถึงผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งที่ทำให้ บ้านเรือนประชาชนได้รับความเสียหาย จนถึงขั้นสูญสานถูกคลื่นซัดหายไปทะเล

ความน่าสนใจของปรากฏการณ์การกัดเซาะชายฝั่งใน ช่วงเวลา 1-2 ปีที่เกิดขึ้นกับหาดท่าบอน ทำให้นำมาสู่คำถามว่า อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ชายหาดท่าบอนเกิดการกัดเซาะชายฝั่ง อย่างรุนแรง จนประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ต่างพุดเป็นเสียงเดียวกัน ว่า “ไม่เคยประสบพบเจอเหตุการณ์แบบนี้มาก่อนในชีวิต”

ย้อนกลับไปในช่วงปี พ.ศ. 2562-2563 ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้หาดท่าบอนเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง ในช่วงปี ดังกล่าวนั้น กรมเจ้าท่า ได้ดำเนินโครงการป้องกันกัดเซาะ ชายฝั่งหาดท่าบอน โดยอ้างว่ามีการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง

อบต.ท่าบอง ได้มีหนังสือถึงกรมเจ้าท่า เพื่อขอรับการสนับสนุน การป้องกันชายฝั่ง โดยกรมเจ้าท่าได้ตั้งงบประมาณในการดำเนิน โครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งตลอดแนวชายหาดท่าบอง ความยาว 5.815 กิโลเมตร ด้วยงบประมาณ 134 ล้านบาท

การดำเนินโครงการดังกล่าวได้มีการจัดเวทีรับฟัง ความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่และมีการให้ข้อมูลว่า พื้นที่ชายหาด ท่าบองประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง มีความจำเป็นต้องป้องกัน ชายฝั่ง และมีการนำเสนอรูปแบบในการป้องกันชายฝั่งชายหาด ท่าบอง โดยกรมเจ้าท่า จำนวน 3 รูปแบบได้แก่

- กำแพงกันคลื่นแบบหินเรียงใหญ่ ความยาว 340 เมตร
- กำแพงกันคลื่นแบบหินเคลือบน้ำยาผสม (Elastocoast) ความยาว 135 เมตร
- กำแพงกันคลื่นแนวตั้งแบบเข็มพืด ความยาว 5,340 เมตร ถือเป็นรูปแบบหลัก

โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดท่าบองทั้ง 3 รูปแบบ ของกรมเจ้าท่า บริเวณชายหาดท่าบอง ความยาว 5.815 กิโลเมตร ได้แล้วเสร็จ เมื่อเดือนกันยายน 2563

สภาพชายหาดท่าบอนก่อนมีการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น ไม่พบการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรง การกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นเป็นการกัดเซาะชายฝั่งในช่วงมรสุม เมื่อผ่านพ้นมรสุมไปชายหาดสามารถคืนสภาพกลับมาได้ตามปกติ นายชอบ ประชาชนในพื้นที่ชายหาดท่าบอน ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง เล่าว่า “เมื่อก่อนชายหาดท่าบอนมีชายหาดกว้าง ใช้ชายหาดในการจอดเรือ ก่อนที่กรมเจ้าท่าจะเข้ามาดำเนินการสร้างกำแพงกันคลื่น ชายหาดกว้างกว่า 60 เมตร จากแนวต้นไม้ถึงน้ำทะเล”

เมื่อดำเนินการก่อสร้างกรมเจ้าท่าได้ทำโครงสร้างแล้วเสร็จ ในปีแรกหลังโครงการก่อสร้างเสร็จก็ยังคงเห็นชายหาดอยู่ เพราะโครงสร้างกำแพงกันคลื่นแบบเข็มพืดทั้งหมดถูกฝังไว้ใต้ทราย แต่เมื่อต้นปี พ.ศ. 2562 ช่วงมรสุมโครงสร้างที่ก่อสร้างไว้ไม่สามารถป้องกันคลื่นได้ ซ้ำร้าย คลื่นกระโจนข้ามกำแพงกันคลื่นเข้ามาในแผ่นดิน จนบ้านเรือนได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง บ้านเรือนหลายหลังคาเรือนถูกคลื่นที่ปะทะกำแพงกันคลื่นซัดจนพัง ไม่สามารถอยู่อาศัยได้

คำบอกเล่าของประชาชนในพื้นที่หาดท่าบอนสอดคล้องกับการลงสำรวจโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดท่าบอน ของผู้เขียน บริเวณช่วงโครงสร้างกำแพงกันคลื่นแบบหินเคลือบน้ำยา

ผสาน (Elastocoast) ความยาว 135 เมตร พังเสียหายภายในระยะเวลา 5 เดือนหลังสร้างเสร็จ และ โครงสร้างกำแพงกันคลื่นแนวตั้งแบบเข็มพืด ความยาว 5 กิโลเมตร พังเสียหายไม่สามารถป้องกันชายฝั่งได้ รวมถึงทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นผลจากการที่คลื่นปะทะกำแพงกันคลื่นแบบเข็มพืดกระโจนเข้าสู่บ้านเรือนของประชาชนตลอดแนวชายฝั่ง สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนตลอดแนวชายหาด

นายสมชาย พงศ์พิทักษ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 และ นายวิชาญ เมืองจันทร์บุรี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลท่าบอน เปิดเผยว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นต่อเนื่องมานาน 2 ปี หลังจากกรมเจ้าท่าก่อสร้างกำแพงกันคลื่นแล้วเสร็จ คลื่นกัดเซาะชายฝั่งพื้นที่ตำบลท่าบอน ระยะทางยาว 5 กิโลเมตร คลื่นแรงข้ามกำแพงกันคลื่นกัดเซาะชายฝั่งพื้นที่หาดทราย จนถึงบริเวณที่มีโกศบรรจจุฐิเริ่มเอียง และใกล้จะพังลง ซึ่งผู้นำชุมชนบอกว่า กรมเจ้าท่า ได้สร้างกำแพงกันคลื่นมาแล้ว 2 ปี โดยอ้างผลการทำประชาพิจารณ์ ทั้งที่ชาวบ้านไม่เห็นด้วยกับแนวทางและรูปแบบที่กรมเจ้าท่า ดำเนินการบนชายหาดท่าบอน

การก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดท่าบอน ของกรมเจ้าท่า สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวในการป้องกันชายฝั่งด้วยโครงสร้าง

ทางวิศวกรรมอย่างสิ้นเชิง และทำให้เป็นบทเรียนสำคัญที่ทิ้งไว้ว่า “เมื่อรัฐดำเนินการแล้วเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงวิถีชีวิตของชุมชน ชุมชนคือผู้ที่ต้องรับมรดกบาป และต้องทนทุกข์อยู่กับปัญหาที่ก่อกำเนิดจากโครงการของรัฐที่ลงไปดำเนินการในพื้นที่ของชุมชน และเมื่อกำแพงกันคลื่นไม่ต้องทำ EIA ชุมชนจึงไม่สามารถเรียกร้องการคุ้มครองสิทธิจากรัฐได้”



ภาพบน : ช่วงมรสุมที่คลื่นปะทะกำแพงซัดเข้าบ้านเรือน  
ภาพล่าง : ร่องรอยความเสียหายหลังหมดมรสุม

## หาดหน้าสตน คราบน้ำตาลชุมชน

เมื่อกำแพงกันคลื่นมาหยุดหลังบ้าน

ทำได้ที่สุดในตอนนี้คือป้องกันบ้านไว้  
และขอให้เหตุการณ์นี้เกิดกับที่นี่เป็นที่สุดท้าย  
ไม่อยากเห็นใครต้องเสียที่ดิน เสียบ้าน  
เพราะกำแพงกันคลื่นอีก

ปี 2564 ภาพความเสียหายของชายหาดหน้าสตน อำเภอ  
หัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ถูกนำเสนอข่าวช่องไทยพีบีเอส  
สภาพชายหาดถูกกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง บ้านเรือนของ  
ประชาชนกำลังไหลลงทะเล

โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล  
ตำบลหน้าสตน อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะที่ 2  
โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง คือ สาเหตุที่ทำให้บ้านของ  
นายเกษม(ไม่ระบุนามสกุล) ที่ดินสวนมะพร้าว และชายหาดยาวกว่า  
500 เมตร เกิดการกัดเซาะชายฝั่งพังเสียหายอย่างรุนแรง เนื่องจาก  
กำแพงกันคลื่นแบบหินเรียงในโครงการระยะที่ 2 มาหยุดบริเวณ  
หลังบ้านของนายเกษมพอดี ผลกระทบจากการที่คลื่นวิ่งเข้ามา  
ปะทะกำแพงกันคลื่นทำให้เกิดการเลี้ยวเบนของคลื่นบริเวณ  
ด้านท้ายน้ำ(End Effect) ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง  
สร้างความเสียหายอย่างมากมายในพื้นที่



ย้อนกลับไปก่อนกำแพงกันคลื่นเดินทางมาถึงบริเวณดังกล่าว ชายหาดหน้าستنบริเวณนี้ยังมีสภาพเป็นชายหาดสวยงามกว้างยาวหลายสิบลเมตรจนคนในพื้นที่เปรียบเทียบกับเห็นภาพว่า “เดินไปที่ทะเลครั้งหนึ่งกว่าจะเดินถึงท่าเอาหอบ และเหงื่อตก” ชายหาดหน้าستن ถือเป็นชายหาดที่คนในชุมชนใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นหาดหน้าบ้านที่เดินออกจากรั้วหลังบ้านผ่านสวนมะพร้าวก็ถึงชายหาดแล้ว

ชายหาดหน้าستن เหมือนกับชายหาดอื่นๆทั่วโลก คือมีกระบวนการชายฝั่งที่ทำให้ชายหาดเปลี่ยนแปลงไป ในช่วงมรสุมชายหาดก็หดสั้น คลื่นอาจมาถึงแนวต้นมะพร้าวในบางช่วง แต่เมื่อหมดมรสุม ชายหาดก็กลับมากว้างยาวดังเดิม โดยกระบวนการชายฝั่งจะคงรักษาสสมดุลเช่นนี้ไว้ตราบเท่าที่ไม่มีการแทรกแซง

การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของชายหาดหน้าستنและชีวิตของผู้คนที่อาศัยริมชายหาดเกิดขึ้นเมื่อ “กำแพงกันคลื่น” รูปแบบหินเรียงของกรมโยธาธิการและผังเมืองมาหยุดหลังบ้าน

โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ระยะที่ 2 ความยาว 2,815 เมตร ต่อเนื่องจากโครงการระยะที่ 1 ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงบริเวณด้านท้ายน้ำของกำแพงกันคลื่น

ความโศคร้ายที่กำพังกันคลื่นระยะที่ 2 ที่มาหยุดหลังบ้าน นายเกษม ประชาชนหมู่ที่ 5 หน้าสตน ทำให้ชายหาดที่เดิมเคย กว้างยาว เป็นพื้นที่จอดเรือ พื้นที่พักผ่อนของครอบครัวในชุมชน ละแวกนั้นเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงภายในไม่กี่สัปดาห์ หลังจากกำพังกันคลื่นแบบหินเรียงมาหยุดที่หลังบ้าน การกัดเซาะ ชายฝั่งด้านท้ายน้ำ หรือปรากฏการณ์ End Effect เกิดขึ้น ตลอดแนวชายหาดเกือบ 1,000 เมตร สร้างความเสียหายแก่ สวนมะพร้าวของประชาชนล้มพังระเนระนาด บ้านของนายเกษม ถูกคลื่นกัดเซาะจนหน้าจั่วหลังบ้านที่ติดกับชายหาดพังเสียหาย ทำให้ครอบครัวต้องช่วยกันนำทรายใส่กระสอบมาวางเรียงเพื่อ ป้องกันไม่ให้คลื่นที่เลี้ยวเบนไปกัดเซาะจนบ้านตัวเองพังลงทะเล

ภายในช่วงเวลาเพียง 3 เดือน หลังสร้างกำพังกันคลื่น ประชาชนในพื้นที่พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ปรากฏการณ์เช่นนี้ไม่เคย เกิดขึ้นมาก่อน แม้แต่ช่วงที่พายุปากีพัดผ่านมา ชายหาดน่าจะถูก กัดเซาะรุนแรงแต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น แต่เพียงแค่ 3 เดือนหลังจาก กำพังกันคลื่นคือคลื่นมาถล่มบ้านเรือนและสวนมะพร้าว รวมถึง ที่ดินประชาชนก็ได้รับความเสียหายและถูกทะเลกลืนกินไป เพราะกำพังกันคลื่น

ภาพความเสียหายของชายหาดหน้าสตน ปรากฏไปทั่วโลกออนไลน์และสื่อต่าง ๆ ทำให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ต้องเข้ามาเยียวยาและแก้ไขผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งด้านท้ายน้ำให้กับบริเวณบ้านนายเกษมและพื้นที่ข้างเคียง ด้วยการสร้างกำแพงกันคลื่นต่อไปอีกตามแนวชายฝั่งเป็นระยะทาง 350 เมตร ทำให้บ้านนายเกษมพื้นที่ด้านหลังกำแพงกันคลื่นตัวใหม่ปลอดภัย เพราะมีกำแพงกันคลื่นป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่งด้านท้ายก็ยับยั้งต่อไปสร้างความเสียหายต่อบ้านเรือนหลังถัดไปเรื่อยๆ จวบจนถึงเวลานี้ ความเสียหายจากผลกระทบด้านท้ายน้ำที่เกิดขึ้นเมื่อกำแพงกันคลื่นคุกคามมาถึงชายหาดหลังบ้าน ยังคงทิ้งร่องรอย และความเสียหายในพื้นที่ คนในชุมชนยังคงต้องหวาดผวาและหวาดกลัวทุกครั้งที่เข้าใกล้ช่วงมรสุม เพราะนั่นคือ ห้วงเวลาที่พวกเขาอาจเสียที่ดินบ้านเรือนไป เพราะปรากฏการณ์ End Effect จากกำแพงกันคลื่นที่เกิดขึ้นโดยฝีมือของรัฐ



ความสวยงามของชายหาดหน้าستن  
ก่อนที่คราบน้ำตาจะปรากฏ  
เพราะกำแพงกันคลื่นมาหยุดหลังบ้าน



การกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง  
จากกำแพงกันคลื่นทำให้สวนมะพร้าว บ้านเรือน  
พังเสียหายหลายสิบไร่

## หาดปราบบุรี

ชายหาดผืนสุดท้าย

## For the last beach

### เพื่อชายหาดสุดท้ายของปราณบุรี

จากเขาทะเลโลก ไล่ขึ้นไปทางด้านทิศเหนือจรดเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำปราณบุรี คือ แนวชายหาดปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีความยาวประมาณ 8 กิโลเมตร ในจินตนาการของนักท่องเที่ยว ชายหาดปราณบุรีควรมีสภาพชายหาดที่เป็นผืนทราย กว้างยาว แต่วันนี้ชายหาด 7 กิโลเมตรของปราณบุรี ไม่เหลือสภาพชายหาดที่เป็นผืนทราย กว้างอีกต่อไป

กำแพงกันคลื่นแบบขั้นบันได คือ โครงสร้างป้องกันชายฝั่งที่เข้ามาแทนที่ชายหาดปราณบุรีตลอดแนวชายฝั่ง 7 กิโลเมตร หากต้องการไปชายหาดปราณบุรี เพื่อจะเห็นชายหาด ต้องเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูร้อนและรอให้น้ำทะเลลดระดับลงต่ำสุด ถึงจะปรากฏชายหาดส่วนเล็กๆ หน้ากำแพงกันคลื่นในยามน้ำลงให้เดินเล่น ก่อกองทราย โดยอาจไม่สะดวก และไม่ปลอดภัยในการเดินลงบนชายหาดเพราะตะไคร่น้ำที่เกาะแน่นตามแนวกำแพงกันคลื่น ซึ่งหากไม่ระมัดระวังในการเดินบนกำแพงกันคลื่นอาจทำให้น้ำล้นล้มบาดเจ็บได้

ชายหาดปากน้ำปราณถูกกัดเซาะรุนแรงมากขึ้นหลังการเกิดขึ้นของเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำ(Jetty) แม้ตะกอนชายฝั่งจะมีทิศทางหลักไปทางทิศเหนือก็จริง แต่ในบางฤดูกาลก็นำพาให้เกิดปัญหากัดเซาะทางทิศใต้ของปากร่องน้ำได้เช่นกัน หลังจากนั้นจึงเกิดโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทางทิศใต้ของปากร่องน้ำทั้งกำแพงกันคลื่นแบบตั้งตรง แบบขั้นบันได และแบบหินทิ้ง พร้อมการปรับปรุงมิทศน์โดยการถมพื้นที่ลงบนชายหาดและในทะเลเพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะด้านหลังกำแพง พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวริมทะเล จากทั้งท้องถิ่นและกรมโยธาธิการและผังเมือง เรื่อยมาตั้งแต่ปี 2554, 2557 และ 2559 รวมระยะทางยาวกว่า 2.9 กิโลเมตร โดยหลังจากนั้นชายหาดปากน้ำปราณก็ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

ชายหาดด้านหน้ากำแพงตัดลึกและชันขึ้นเนื่องจากผลกระทบของกำแพงกันคลื่น ทำให้แม้ยามน้ำลงในบางฤดูกาลไม่สามารถลงเดินเล่นบริเวณชายหาดด้านหน้ากำแพงได้อีกเลย การลงเล่นน้ำด้านหน้ากำแพงนั้นยังเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ยากยิ่ง เนื่องจากมีความไม่ปลอดภัยจากคลื่นที่วิ่งเข้าปะทะกำแพงและสะท้อนกลับออกไปนอกฝั่ง



ภาพเปรียบเทียบชายหาดปราณบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2559 และปี พ.ศ. 2562 เป็นหลักฐานชั้นดีที่ยืนยันว่ากำแพงกันคลื่นทำให้ชายหาดปราณบุรีหายไปอย่างถาวร



ที่มา : ไม่ระบุ

หาดปราณบุรี ยังไม่สิ้นชื่อชายหาด เพราะยังคงเหลือ ชายหาดผืนสุดท้าย ที่มีสภาพกว้างยาว เป็นหาดทรายเนื้อสีทองอยู่ บริเวณศาลกรมหลวงชุมพรใกล้กับปากแม่น้ำปราณบุรี หาดผืนสุดท้ายแห่งนี้ คือ หนึ่งกิโลเมตรสุดท้ายของชายหาดปราณบุรี ที่ยังคงสภาพเป็นชายหาดกว้าง ให้สามารถเดินเล่นบนผืนทรายได้ แต่อีกไม่นาน กรมโยธาธิการและผังเมือง จะดำเนินการก่อสร้าง กำแพงกันคลื่น ความยาว 900 เมตร มาจนถึงบริเวณหน้าศาล กรมหลวงชุมพร นั้นหมายความว่า ชายหาดผืนสุดท้ายแห่งนี้กำลัง จะกลายเป็นกำแพงกันคลื่นคอนกรีตแบบขั้นบันได

หาดปราณบุรีผืนสุดท้ายแห่งนี้ไม่ใช่หาดรกร้างว่างเปล่า ไร้ชีวิต แต่เป็นหาดที่มีสังคมพืชชายหาดที่กำลังเจริญเติบโต มีนกหัวโตมลายู นกนางนวล และนกทะเลอื่น ๆ กว่า 300 ตัวอาศัยอยู่ ชายหาดผืนสุดท้ายนี้ คือ แหล่งวางไข่และถิ่นอาศัยของนกหัวโตมลายู ที่กำลังจะหายากขึ้นทุกทีในคาบสมุทรมลายู เพราะ การรุกรานพื้นที่ชายหาดและกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ทำให้ที่อยู่ของนกหัวโตมลายูลดน้อยลง

หากหันมองออกไปในทะเล ที่แนวคลื่นกำลังแตกตัวเป็น ฟองขาว จุดนั้นคือ ดอนหอยหวานที่ทางกลุ่มคนรักทะเลและ ชายหาดปากน้ำปราณ ประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ไว้ สันดอนทราย

แห่งนี้เชื่อมโยงกับชายหาดเพราะเป็นพื้นที่ที่ตะกอนจะพัดไปมา ระหว่างหาดกับสันดอนทรายตามฤดูกาล ดังนั้น พื้นที่ชายหาด ปรากฏบุรีแห่งนี้จึงไม่ใช่มีไว้เพื่อมนุษย์พักผ่อนเพียงเท่านั้น แต่มีไว้เพื่อสรรพสัตว์ และระบบนิเวศทางทะเลที่ใช้ร่วมกันอย่างเกื้อกูล

ข้อมูลจากกองอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระบุ “สถานภาพชายฝั่งประจำปี 2563 ความยาวชายฝั่ง 240 เมตร (พื้นที่โครงการช่วงที่ 3) พบการกัดเซาะชายฝั่งเล็กน้อยระยะทางประมาณ 90 เมตร และบางตำแหน่งพบการสะสมทรายระยะทาง 140 เมตร โดยส่วนใหญ่การกัดเซาะชายฝั่งจะพบในช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และเกิดการสะสมของตะกอนทรายในช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และช่วงปลอดมรสุม การกัดเซาะชายฝั่งบริเวณนี้ไม่กระทบต่อทรัพย์สินสาธารณะ” นอกจากนั้น ในเอกสารยังระบุต่อไปว่า “บริเวณโครงการระยะที่ 3 ไม่มีความเสี่ยงต่อการกัดเซาะชายฝั่งอย่างถาวร เนื่องจากบริเวณทิศเหนือ โครงสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นปากร่องน้ำทำหน้าที่ในการดักตะกอนทรายที่เคลื่อนที่จากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ ทำให้ความกว้างของหาดมากขึ้น จึงไม่ควรดำเนินการโดยใช้โครงสร้างทางวิศวกรรมเพื่อป้องกันชายฝั่ง เนื่องจากอาจมีการเหนียวน้ำให้เกิดผลกระทบ

การกีดเซาะชายฝั่งบริเวณท้ายโครงการ และอาจกระทบต่อ  
การท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณดังกล่าว<sup>2</sup>

การก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดปราณบุรี ทำให้เกิดคำถาม  
จากสาธารณะ และกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ถึงความเหมาะสมของ  
โครงการ จนนำมาสู่การเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องชายหาดผืนสุดท้าย  
และในท้ายที่สุดกรมโยธาธิการและผังเมือง ยอมเจรจาเพื่อปรับ  
รูปแบบโครงการกำแพงกันคลื่น ตามข้อเสนอของกลุ่มคนรักทะเล  
และชายหาดปากน้ำปราณ คือ กรมโยธาธิการและผังเมือง ต้องไม่ใช่  
รูปแบบกำแพงกันคลื่นแบบขั้นบันได โครงสร้างต้องไม่ยื่นล้ำลงไป  
ในเขตอิทธิพลของทะเล เพื่อให้โครงสร้างนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อ  
ชายหาด และปลุกพืชชายหาด เช่น ต้นรักทะเลด้านหน้าเพื่อ  
ดักตะกอนทราย การเจรจาต่อรองระหว่างกรมโยธาธิการและผัง  
เมืองกับกลุ่มอนุรักษ์ฯ เป็นผลทำให้แบบการก่อสร้างในพื้นที่  
ชายหาดสุดท้าย ความยาว 240 เมตร ถูกปรับไปตามข้อเรียกร้อง  
ทำให้บริเวณดังกล่าวยังคงสภาพชายหาดธรรมชาติไว้ได้

---

<sup>2</sup> กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เรื่อง ขอดัดตามสอบถามแนวทางการปฏิบัติ  
ประเด็นเรื่องโครงการเขื่อนกันคลื่น 900 เมตร ที่ ตำบลปราณบุรี ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์  
2565



รูปแบบของกำแพงกันคลื่นพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์บนชายหาดผืนสุดท้าย



สิ่งที่ต้องแลก หากไม่รักษาไว้ซึ่งชายหาดผืนสุดท้ายปราณบุรี

## อ่าวประจวบคีรีขันธ์

เมื่อคลื่นชายฝั่ง กลายเป็นคลื่นยักษ์

## คลื่นคลั่งเพราะไร้หาด ที่อ่าวประจวบฯ

มกราคมของทุกปี เป็นช่วงที่ความกดอากาศสูงกำลังแรงปกคลุมประเทศไทย ทำให้ภาคเหนือ และกรุงเทพมหานครมีอากาศหนาวเย็น และเป็นช่วงเวลาเดียวกันที่ทะเลในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยแปรปรวนและคลื่นลมแรง ซึ่งนับเป็นธรรมชาติของชายหาดและฤดูกาลของทะเลในแถบนี้

ช่วงเวลานี้ อ่าวประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือพื้นที่ที่ถูกกล่าวถึงเกี่ยวกับ “คลื่นคลั่ง” หรือ “คลื่นยักษ์” ซึ่งมีความสูงมากถึง 4-5 เมตร ที่ปะทะชายฝั่งและกระโจนข้ามถนนตลอดแนวอ่าวประจวบฯ

อ่าวประจวบฯ เคยมีชายหาดกว้าง แต่เมื่อมีการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นแนวตั้ง เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งตลอดแนวอ่าวประจวบฯ ความยาว 2.429 กิโลเมตร โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปี 2549 ทำให้ชายหาดค่อยๆ ถูกคลื่นตะกุกทรายด้านหน้ากำแพงกันคลื่นออกไป โดยปกติเมื่อคลื่นเคลื่อนที่จากเขตน้ำลึกเข้าสู่เขตน้ำตื้น คลื่นจะสูญเสียพลังงานไประหว่างการเคลื่อนที่ เนื่องจากแรงเสียดทานของพื้นทราย

คลื่นจึงยกตัวขึ้นก่อนจะสลายตัวบริเวณชายหาด แต่เมื่อมีโครงสร้างที่แข็งและสูงชันมาขวางกัน คลื่นที่ซัดเข้ากับโครงสร้างที่บึกจะเกิดการสะท้อนกลับ ทำให้ตะกอนที่ฐานของโครงสร้างนั้นถูกกัดเซาะออกไป (Toe scoring) รวมถึงหาดทรายด้านหน้าโครงสร้างด้วย โดยจะส่งผลให้คลื่นไม่สามารถสลายพลังงานได้ดีพอ เป็นเหตุให้คลื่นบริเวณหน้าโครงสร้างหรือกำแพงกันคลื่นนั้นรุนแรงมากขึ้น และเมื่อคลื่นปะทะกับกำแพง คลื่นที่ยังคงมีพลังงานเหลืออยู่จะสะท้อนออกไปรวมกับคลื่นที่วิ่งเข้ามาใหม่ และซัดเข้าปะทะอย่างรุนแรงกับกำแพงซ้ำอีก<sup>3</sup> ทำให้เราได้เห็นคลื่นยักษ์ซัดข้ามกำแพงเข้ามาในแผ่นดิน ยิ่งเป็นกำแพงแนวตั้งที่มีลักษณะตั้งตรงทำให้คลื่นยิ่งปะทะรุนแรงขึ้น ดังที่ปรากฏว่ามีคลื่นยักษ์เกิดขึ้นบ่อยครั้งในพื้นที่อ่าวประจวบฯ เป็นเพราะสาเหตุดังที่กล่าวมา ปรากฏการณ์นี้ไม่ได้มีสาเหตุหลักมาจากน้ำแข็งขั้วโลกละลายหรือระดับน้ำทะเลสูงขึ้นแต่อย่างใดที่มีการกล่าวอ้างกัน แต่เป็นเพราะกำแพงกันคลื่นที่ทำให้พฤติกรรมของคลื่นนั้นเปลี่ยนแปลงไป

---

<sup>3</sup> นิตยสารสารวิทย์ โดย สวทช. เผยแพร่บทความ “แนวกำแพงกันคลื่น ตีต่อชายฝั่งจริงหรือ?” <https://www.nstda.or.th/sci2pub/seawall/>





แต่เชื่อว่า ทุกพื้นที่ของอ่าวประจวบฯ จะมีคลื่นยักษ์ที่เกิดขึ้น บริเวณสุดถนนเลียบชายฝั่งทะเลไปทางกองบิน 5 ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุด กำแพงกันคลื่นแนวตั้ง บริเวณดังกล่าวนั้นยังคงเป็นชายหาด กลับไม่ปรากฏเหตุการณ์คลื่นปะทะกำแพงจนกลายเป็นคลื่นยักษ์ อย่างบริเวณชายหาดที่มีกำแพงกันคลื่นแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่อยู่ใน อ่าวเดียวกัน ต่างกันเพียงแค่มียหาดและไม่มีชายหาด ชายหาด ผืนเล็กๆตรงนี้ยังคงคอยดูดซับพลังงานของคลื่นที่เข้ามาสู่ชายหาด ได้ดี และจะเป็นเช่นนี้ตราบที่บริเวณนี้ยังคงสภาพเป็นหาดทราย



ชายหาดหน้ากองบิน 5

ชายหาดยังคงทำหน้าที่ดูดซับแรงคลื่น

**หาดแก้ว**

สร้าง ฟัง ทึ่ง

## กำแพงกันคลื่นหาดแก้ว อ้างการทอเกี่ยว สุดท้ายพังและเกี่ยวไม่ได้

การเกิดขึ้นของกำแพงกันคลื่นหาดแก้วมาพร้อมกับการกล่าวอ้างว่า หาดแก้วแห่งนี้เป็นชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสงขลา กำลังเกิดการกัดเซาะชายฝั่งในระดับที่รุนแรงกว่า 5-6 เมตรต่อปี จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างกำแพงกันคลื่น

วันที่ 16 สิงหาคม 2561 เว็บไซต์สื่อท้องถิ่นอย่าง [www.news.gimiyong.com](http://www.news.gimiyong.com) และ สยามรัฐ ต่างลงข้อมูลในลักษณะเดียวกัน เพื่อโปรโมทโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งหาดแก้ว อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พร้อมบทสัมภาษณ์ของโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา ใจความบางช่วงระบุว่า “การก่อสร้างเขื่อนป้องกันฯ ดังกล่าว ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและการทำอาชีพประมงของชาวบ้าน เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ไม่ได้เป็นพื้นที่หลักในการประกอบอาชีพของชาวประมง สำหรับรูปแบบของการก่อสร้างเขื่อนป้องกันจะเป็นเขื่อนคอนกรีตแบบเสริมบันไดเสริมเหล็ก พร้อมกับออกแบบให้มีบันไดขึ้นลงชายหาด ทางลาดสำหรับผู้พิการและทาง

ลาดสำหรับเรือขนาดเล็ก เพื่อความสะดวกของประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว โดยแบ่งการดำเนินงานการก่อสร้างเขื่อนออกเป็น 3 ระยะ ระยะแรกมีความยาว 300 เมตร ระยะที่ 2 มีความยาว 460 เมตรและระยะที่ 3 มีความยาว 990 เมตร รวมทั้งสิ้น 1,750 เมตร ทั้งนี้โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล จะสามารถช่วยป้องกัน และบรรเทาปัญหาคลื่นกัดเซาะชายฝั่งที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี และกัดเซาะพื้นที่ชายหาดเข้ามาเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังจะช่วยป้องกันอาคารบ้านเรือนและส่วนราชการที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวและช่วยเสริมให้ทัศนียภาพของหาดมีความสวยงามมากขึ้น”

หลังจากโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งหาดทรายแก้วแล้วเสร็จ สภาพชายหาดทรายแก้ว หายไปอย่างถาวร ชายหาดสีขาวกว้าง และทิวสนบางส่วนได้ถูกแทนที่ด้วยกำแพงกันคลื่นแบบลาดเอียงตลอดแนวชายหาด ไม่เพียงชายหาดที่หายไป เมื่อมรสุมลูกแรกมาถึง ทะเลปั่นป่วน คลื่นขนาดใหญ่กระโจนข้ามกำแพงกันคลื่นเข้ามาในแผ่นดิน กลายเป็นปรากฏการณ์คลื่นยักษ์ที่ปะทะกำแพงกันคลื่นต่อเนื่อง น้ำทะเลถูกซัดเข้ามาในแผ่นดิน สร้างความเสียหายต่อพื้นที่ด้านหลังกำแพงกันคลื่นเกือบทั้งหมด รถไม่สามารถสัญจรได้ โรงแรมหาดแก้วรีสอร์ทได้รับความเสียหาย

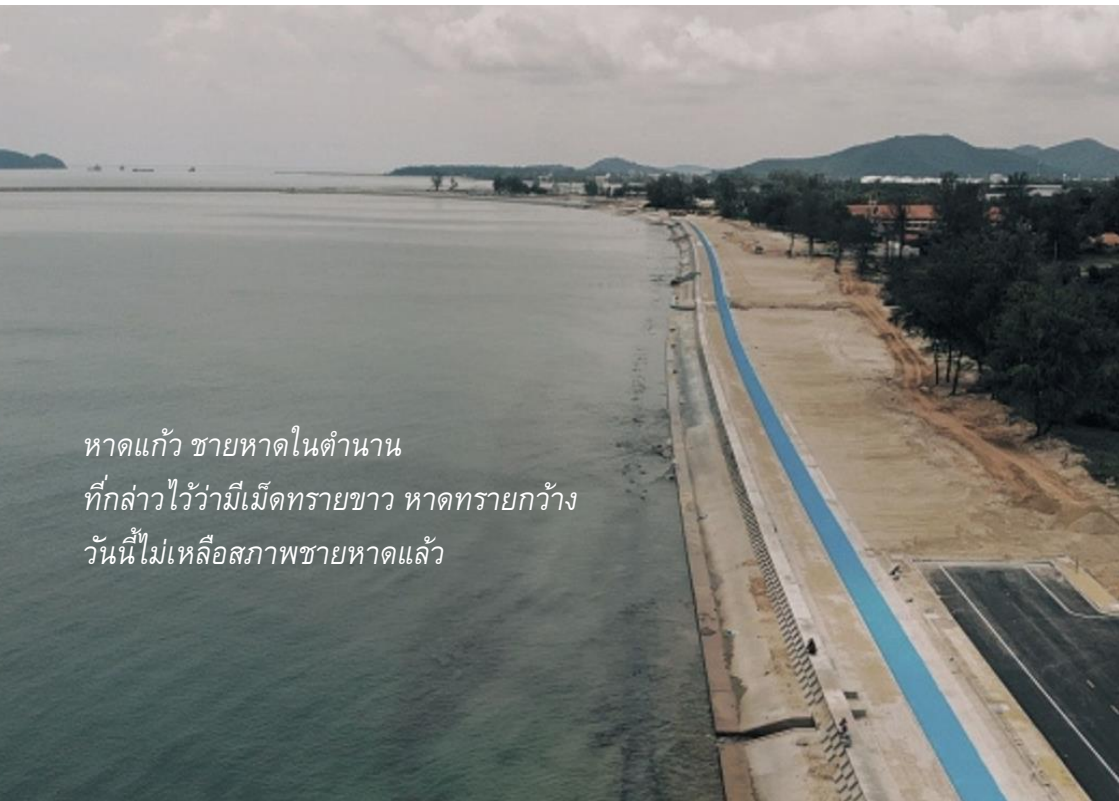
จากน้ำทะเลที่ซัดข้ามกำแพงเข้ามา ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ไม่ต่างอะไรกับอ่าวประจวบฯ ที่กำแพงกันคลื่นส่งผลให้ชายหาดหน้ากำแพงค่อยๆลดระดับต่ำลงและหายไปในที่สุด เมื่อคลื่นเข้ามาปะทะกำแพงจึงทำให้เกิดกระโจนข้ามสันกำแพงกันคลื่นเข้ามาพื้นที่ด้านในได้ง่ายขึ้น

นอกจากนั้น กำแพงกันคลื่นหาดแก้วยังทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ปรากฏการณ์คลื่นปะทะข้ามกำแพงกันคลื่นหาดแก้ว ที่ผ่านมารกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาศึกษาออกแบบโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นในพื้นที่ต่าง ๆ โดยให้มีการจัดทำรายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environment Examination : IEE) และกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ยืนยันมาโดยตลอดว่า การก่อสร้างกำแพงกันคลื่นนั้นจะต้องออกแบบบนหลักวิชาการเพื่อความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้าง และป้องกันความเสียหายจากการกัดเซาะชายฝั่งได้ โดยยอมให้ปริมาณน้ำที่กระโจนข้ามกำแพงกันคลื่นตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ของกรมฯ เพื่อไม่ให้หน้าที่กระโจนข้ามนั้นทำให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ด้านหลังกำแพงกันคลื่น

แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับกำแพงกันคลื่นหาดแก้ว จังหวัดสงขลา ได้สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการออกแบบ

ก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหนาดแก้วนั้น ไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่ง การที่กรมโยธาธิการและผังเมือง ไม่มีการศึกษา ผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) ตามหลักวิชาการ อาจทำให้ขาดการ ติดตามตรวจสอบผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและอาจขาดความ รอบคอบในการดำเนินโครงการ โครงสร้างหนาดแก้วจึงกลายเป็น กำแพงกันคลื่นที่สร้าง พัง และทิ้งเศษซากปรักหักพังไว้เป็นอนุสรณ์ ของความย่อเยี้ยบจวบจนทุกวันนี้





หาดแก้ว ชายหาดในตำนาน  
ที่กล่าวไว้ว่ามีเม็ดทรายขาว หาดทรายกว้าง  
วันนี้ไม่เหลือสภาพชายหาดแล้ว



## งบประมาณถล่มชายหาด

กับการสร้างกำแพงกันคลื่น

ถ้าเราประสบความสำเร็จในการป้องกันชายฝั่ง  
ด้วยการใช้เงินสร้างกำแพงกันคลื่น  
ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งต้องลดลง  
ไม่ใช่เพิ่มขึ้นอย่างเช่นทุกวันนี้

การดำเนินการป้องกันชายฝั่งในประเทศไทย ผูกโยงกับระบบงบประมาณจำนวนมหาศาลในแต่ละปีที่ใช้ในการป้องกันชายฝั่ง ในทุกๆปี หน่วยงานต่างๆที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันชายฝั่งจะยื่นขอของบประมาณไปยังสำนักงบประมาณ เพื่อขออนุมัติงบประมาณจากสภาผู้แทนราษฎร เพื่อใช้ในการป้องกันชายฝั่งงบประมาณและโครงการ จึงเป็นสารตั้งต้นของปัญหาในการใช้โครงสร้างเพื่อป้องกันชายฝั่ง

ย้อนกลับไปในปี พ.ศ. 2552 ที่เขื่อนกันคลื่น รอดักทราย และ กำแพงกันคลื่นถูกบรรจุให้เป็นโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) เป็นระยะเวลา 5 ปีเต็มที่กำลังกำแพงกันคลื่นขนาดความยาวมากกว่า 200 เมตร ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ปรากฏการณ์การระบาดของกำแพงกันคลื่น เกิดขึ้นจากการที่กำแพงกันคลื่นถูกเพิกถอนออก เพียงเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินโครงการ

ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ตามคำร้องขอของกรมเจ้าท่า ทำให้ปี 2556 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีมติเพิกถอนกำแพงกันคลื่นออกจากโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในห้วงเวลาที่โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นนั้นยังคงต้องดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นที่มีขนาดมากกว่า 200 เมตร ผ่านการพิจารณาของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เพียง 3 โครงการ ได้แก่

- โครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลบริเวณเกาะเปริด อ.แหลมสิงห์ ถึง อ.ขลุ้ง จ.จันทบุรี โดยกรมเจ้าท่า
- โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันคลื่นริมทะเลหาดปรานบุรี อ.ปรานบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ ของกรมโยธาธิการและผังเมือง
- โครงการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณหาดน้ำริน และหาดพยุห จ.บ้านฉาง อ.บ้านฉาง จ.ระยอง

นอกจากนั้นยังมีโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นความยาว  
ต่ำกว่า 200 เมตร เกิดขึ้น 13 โครงการ ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2556

ในปี พ.ศ. 2556 หลังจากการเพิกถอนกำแพงกันคลื่นออกจากโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สิ่งที่เกิดขึ้น  
ตามมา คือ การระบาดของกำแพงกันคลื่นบนชายหาดทั่ว  
ประเทศไทย จากการรวบรวมข้อมูลโครงการกำแพงกันคลื่นในช่วง  
ปี 2550-2566 จากหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน  
ชายฝั่ง ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามมติ  
คณะรัฐมนตรี พ.ศ.2534 กรมเจ้าท่า มีอำนาจตามพระราชบัญญัติ  
เดินเรือในน่านน้ำไทย และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
มีอำนาจตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมบริหารจัดการทรัพยากร  
ทางทะเลและชายฝั่ง ทั้งสามกรมนี้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน  
และฟื้นฟูชายฝั่งทะเล พบว่า มีสองหน่วยงานหลักที่ดำเนินการ  
ก่อสร้างกำแพงกันคลื่นบนชายหาดระหว่างปี 2556-2566  
คือกรมเจ้าท่าและกรมโยธาธิการและผังเมือง

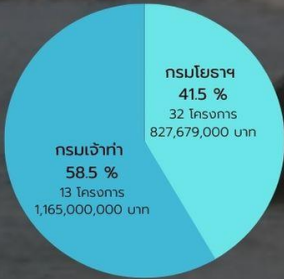
เมื่อนำข้อมูลการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นของสองกรมหลัก  
คือ กรมเจ้าท่าและกรมโยธาธิการและผังเมือง เปรียบเทียบกันก่อน  
และหลังการเพิกถอนกำแพงกันคลื่นพบว่า ก่อนการเพิกถอนกำแพง  
กันคลื่น(ปีงบประมาณ 2550-2557) ทั้งสองหน่วยงานใช้งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น 1,992.679 ล้านบาท โดยกรมเจ้าท่า ดำเนินงาน 13 โครงการ ด้วยงบประมาณ 1,165 ล้านบาท คิดเป็น 58.5% ส่วนกรมโยธาธิการและผังเมือง ดำเนินการ 32 โครงการ ด้วยงบประมาณ 827.679 ล้านบาท คิดเป็น 41.5% แต่เมื่อมีการเพิกถอนโครงการกำแพงกันคลื่นออกจากโครงการที่ต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า งบประมาณและจำนวนโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งสองกรมหลักใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 8,487.071 ล้านบาท กับ 125 โครงการ โดยกรมเจ้าท่ามี 18 โครงการ ใช้งบประมาณ 1,792.171 ล้านบาท คิดเป็น 21.1% ในขณะที่กรมโยธาธิการและผังเมืองมี 107 โครงการ ใช้งบประมาณ 6,694.899 ล้านบาท คิดเป็น 78.9% ([www.beachforlife.org](http://www.beachforlife.org))

จากข้อมูลเปรียบเทียบสัดส่วนงบประมาณโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นของหน่วยงานหลักทั้ง 2 หน่วยงาน ก่อนและหลังเพิกถอนกำแพงกันคลื่นออกจากรายการที่ต้องประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่า หลังการเพิกถอนกำแพงกันคลื่น กรมโยธาธิการและผังเมืองกลายเป็นหน่วยงานหลักที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณและดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นมากที่สุด

สัดส่วนโครงการทำแพ่งกันคลื่น  
หลังถอด EIA (ปี 2558-2566)  
8,487,071,100 บาท

สัดส่วนโครงการทำแพ่งกันคลื่น  
ก่อนถอด EIA (ปี 2550-2557)  
1,992,679,000 บาท



สพ.ถอดทำแพ่งกันคลื่นออกจาก EIA

งบประมาณที่สูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในการป้องกันชายฝั่ง  
ไม่ได้สะท้อนความสำเร็จในการป้องกันชายฝั่งแต่อย่างใด แต่เป็น  
ภาพสะท้อนของความล้มเหลวในการป้องกันชายฝั่ง “ยิ่งป้องกัน  
ยิ่งสร้าง ยิ่งใช้งบประมาณสูงขึ้น ชายหาดยิ่งกัดเซาะเพิ่มขึ้น”  
หากเราประสบความสำเร็จจริง ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งควรจะ  
ลดลง ไม่ใช่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงคงไม่มีกระแสน้ำ  
ต่อต้านคัดค้านโครงการกำแพงกันคลื่นจากประชาชนเกิดขึ้นทุก  
หย่อมหญ้าในพื้นที่ที่หน่วยงานภาครัฐเข้าไปดำเนินการสร้างกำแพง  
กันคลื่นอย่างที่เห็นอยู่ในทุกวันนี้

[4]



# ทวงคืนชายหาด

เมื่อรัฐสร้างกำแพงกันคลื่น

ประชาชนเริ่มเคลื่อนไหวกว

## **SAVE** หาดม่วงงาม

พลังชุมชนหยุดกำแพงกันคลื่น

**การเคลื่อนไหวของ Save หาดม่วงงาม  
คือ การสร้างบรรทัดฐานทางกฎหมาย  
และการตื่นรู้ของสาธารณะ**

ชายหาดม่วงงาม จังหวัดสงขลา ชายหาดของชุมชนที่ไม่ห่างไกลจากเมืองสงขลา มีสภาพเป็นหาดทรายขาวกว้างและยาว ทิวสนร่มรื่นตลอดแนวชายหาด ในสายตาของนักท่องเที่ยว หาดม่วงงามไม่เพียงเป็นพื้นที่พักผ่อนและนันทนาการ แต่สำหรับคนม่วงงาม ที่เกิดและเติบโตบนผืนแผ่นดินนี้ ชายหาดม่วงงามคือพื้นที่ชีวิตและความทรงจำของพวกเขา

หาดม่วงงาม ไม่เพียงแต่มีผืนทรายสีขาวกว้างยาวและทิวสนร่มรื่นเขียวขจี แต่คือพื้นที่ชีวิตของชาวประมงริมชายฝั่งที่ทุกวันนี้จะพบเห็นชาวประมงมาจับปลา ทำอวนทับตลิ่งจับปลามะวัน (ปลาทูแดง) ริมชายหาด ในบางฤดูผู้คนนำสวิงมาช้อนเคยริมชายหาดเพื่อนำไปทำกะปิ วิถีชีวิตประมงชายฝั่งที่ไม่ต้องพึ่งพาเรือเกิดขึ้นบนชายหาดแห่งนี้ สร้างรายได้และหล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนมารุ่นแล้วรุ่นเล่า ไม่เพียงแต่ชาวประมงเท่านั้นที่ใช้ชายหาดม่วงงาม แต่ชายหาดคือสปาร์ทธรรมชาติที่ทุกเช้าคนหนุ่มสาวและผู้สูงอายุต่างถือจอบ เสียมมาขุดทรายเพื่อฝังตัว ให้ผืนทรายดูดซับและบำบัด

โรคภัยต่างๆ บางคนเติบโตมากับการเล่นน้ำในยามระลอก (ช่วงฤดูฝนหลากที่น้ำแผ่นดินไหลลงสู่ทะเลเกิดเป็นทางระบายน้ำธรรมชาติ) ต่างสนุกและจดจำคืนวันที่ชีวิตพวกเขาสัมผัสกับทะเลและหาดทรายผืนนี้ หาดม่วงงามจึงไม่ใช่แค่ผืนทรายที่ว่างเปล่าไร้ชีวิต แต่คือชีวิตของผู้คน และความทรงจำที่แนบแน่นจนขาดกันไม่ได้

เสียงตอกเสาเข็มและเครื่องจักรหนักปรากฏบนชายหาดม่วงงามทำให้ชายหาดที่เคยเงียบสงบ กลายเป็นจุดเริ่มต้นของความเคลื่อนไหวของคนม่วงงามเพื่อทวงคืนชายหาดม่วงงาม “โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันกีดเซาะชายฝั่งพื้นที่ชายหาดม่วงงาม หมู่ที่ 7” โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง คือ ชนวนเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนม่วงงามลุกขึ้นมาทวงคืนชายหาดจากกำแพงกันคลื่น



โครงการดังกล่าว เป็นโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น รูปแบบขั้นบันได จำนวน 3 ระยะโครงการ ความยาวรวม 2 กิโลเมตรกว่าๆ งบประมาณกว่า 200 ล้านบาทตลอดแนวชายหาด ในพื้นที่หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้อ้างว่ามีการกัดเซาะชายฝั่งเกิดขึ้นอย่างรุนแรง และมีการร้องขอ โครงการจากท้องถิ่น โดยการศึกษาของบริษัทที่ปรึกษา พบว่า หาดม่วงงามมีการกัดเซาะชายฝั่งเฉลี่ย 0.56-1.49 เมตรต่อปี ตามที่ปรากฏในรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดม่วงงาม

เดือนมีนาคม 2563 กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้เริ่ม ดำเนินโครงการโดยการขุดเปิดหาดทรายบริเวณหาดม่วงงามและ ตอกเสาเข็มเพื่อก่อสร้างบริเวณชายหาด ทำให้ประชาชนในพื้นที่ซึ่ง ไม่เห็นด้วยกับโครงการเริ่มเคลื่อนไหว คัดค้านการดำเนินโครงการ อย่างเข้มแข็ง โดยได้มีการชูป้ายประท้วง จัดกิจกรรมริมชายหาด และได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสงขลา เพื่อให้ศาลเพิกถอนโครงการ ก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดม่วงงาม โดยประเด็นสำคัญในการฟ้อง คดี คือ การดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดม่วงงามนั้น ไม่มีความจำเป็น เนื่องจากชายหาดไม่มีการกัดเซาะชายฝั่ง

รวมถึงโครงสร้างกำแพงกันคลื่นเมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะทำให้ชายหาดหายไป และเกิดการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งจะกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ชายหาดม่วงงามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประชาชนม่วงงามได้ยืนยันข้อเท็จจริงอย่างหนักแน่นต่อศาลปกครองสงขลา จากข้อมูลอัตราการกัดเซาะชายหาดม่วงงาม ช่วงปี 2556-2562 พบการกัดเซาะและทับถมสลับกันไป โดยเกิดการกัดเซาะมากที่สุดด้วยอัตราการกัดเซาะชายฝั่ง 1.946 เมตรต่อปี ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน 2558 และพบการทับถมมากที่สุดในช่วง เดือนเมษายน พ.ศ. 2558 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 ในอัตรา 4.029 เมตรต่อปี ทั้งนี้พบว่าในภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ถึง 2562 ชายหาดม่วงงามระยะทาง 630 เมตรในหมู่ที่ 7 นี้ ชายหาดเกิดเปลี่ยนแปลงสุทธิในลักษณะของการทับถมในอัตรา 1.929 เมตรต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานสถานภาพชายฝั่งทะเลที่รายงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในปี 2561 ที่ไม่พบข้อมูลการกัดเซาะชายหาดม่วงงามอยู่ในรายงาน([www.beachlover.net](http://www.beachlover.net)) ประกอบกับสภาพชายหาดที่กลุ่ม Beach for life ได้เก็บรวบรวมในช่วงพายุปาบึกพัดผ่านชายหาดม่วงงาม และพื้นที่ชายฝั่งภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยนั้น พบว่าชายหาด

ไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด และยังมีภาพถ่ายและข้อมูล  
ที่ประชาชนได้ติดตามอย่างต่อเนื่อง นำส่งต่อศาลปกครองสงขลา

นอกจากการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสงขลา ประชาชนม่วง  
งามในนามกลุ่ม Save หาดม่วงงาม ได้เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง  
โดยใช้กระบวนการต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหวโดยการร้องเรียนต่อ  
คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม  
สภาผู้แทนราษฎร และท้ายที่สุดผลจากการปักหลักชุมนุมหน้า  
ศาลากลางจังหวัดสงขลา 4 คืน 5 วัน ทำให้วันที่ 5 มิถุนายน 2563  
กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ประกาศชะลอการก่อสร้างออกไป  
จนกว่าจะมีข้อยุติ โดยต่อมาศาลปกครองได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว  
ในวันที่ 30 มิถุนายน 2563 โดยศาลชั้นต้นได้วินิจฉัยว่า “ผู้ถูกฟ้อง  
คดีที่ 1(กรมโยธาธิการ) ไม่ได้แสดงพยานหลักฐานหรือรายงานทาง  
วิชาการที่รับรองหรือยืนยันว่าการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล  
ประเภทตลิ่งชายฝั่งรูปแบบคอนกรีตชั้นบันไดจะสามารถป้องกันการ  
กัดเซาะชายหาดได้อย่างแท้จริงและได้ผลดีจริง โดยไม่สร้างความ  
เสียหายและส่งผลกระทบต่อพื้นที่หาดทรายบริเวณหน้าเขื่อน  
ป้องกันตลิ่งริมทะเล รวมทั้งพื้นที่ชายหาดบริเวณใกล้เคียงหรือ  
ต่อเนื่องที่ได้สร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในอนาคตในชั้นนี้จึงเห็น  
ว่า การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในรูปแบบเขื่อนคอนกรีต

ชั้นบันได นอกจากจะไม่สามารถป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งได้อย่างถาวรและยั่งยืนแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายต่อพื้นที่ชายหาดที่ไม่มีการสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลอีกด้วย การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลในรูปแบบเขื่อนคอนกรีตชั้นบันได จึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการสูญเสียงบประมาณแผ่นดินโดยไม่สมเหตุสมผล”<sup>4</sup>

ในคำวินิจฉัยของศาลปกครองสงขลาระบุด้วยว่า “เมื่อการดำเนินการก่อสร้างโครงการของผู้ถูกฟ้องคดี มีลักษณะเป็นการก่อสร้างประเภทกำแพงติดแนวชายฝั่ง ลักษณะของโครงสร้างเป็นเขื่อนคอนกรีตชั้นบันได ซึ่งหากดำเนินการก่อสร้างต่อไปจนแล้วเสร็จ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชน และชายหาดม่วงงามซึ่งอาจจะไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ฟ้องคดีทั้งห้า และชุมชนม่วงงาม รวมทั้งพื้นที่ชายหาดบริเวณดังกล่าว กรณีจึงมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา”<sup>4</sup>

---

<sup>4</sup> ศาลปกครองสงขลา คำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ส. 3/2563 วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563



ต่อมาทางกรมโยธาธิการและผังเมืองและเทศบาลเมืองม่วง  
งาม ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด และท้ายที่สุดศาลปกครอง  
สูงสุดได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ยืนตาม  
ศาลปกครองชั้นต้นให้มีการคุ้มครองชั่วคราวหาดม่วงงามต่อไป โดย  
ศาลปกครองสูงสุด เห็นพ้องกับคำสั่งศาลปกครองสงขลาที่ให้ระับ  
การดำเนินโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลหาดม่วงงาม  
เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะพิพากษา โดยศาลเห็นว่า “โครงการ  
ก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลหาดม่วงงามนั้น มีการก่อสร้างลง  
ไปในทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชายหาดม่วงงาม  
อีกทั้งข้อเท็จจริงของผู้ฟ้องคดีและเทศบาลเมืองม่วงงามที่ยืนยัน  
สภาพชายหาดม่วงงามนั้นมีการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ไม่มี  
การกัดเซาะชายฝั่งรุนแรง เทศบาลเมืองม่วงงามมีมาตรการในการ  
ป้องกันชายหาดกัดเซาะชั่วคราวด้วยการปักไม้ และวางกระสอบ  
ทราย และจากข้อเท็จจริงในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล  
หาดม่วงงามนั้น ก่อสร้างในเขตที่น้ำทะเลท่วมถึง ทำให้ส่งผลกระทบต่อ  
ชายหาด ศาลจึงเห็นว่าคำร้องของกรมโยธาธิการนั้นไม่สมเหตุผล  
เพียงพอในการให้ดำเนินการต่อ ศาลปกครองสูงสุดจึงเห็นพ้องคำสั่ง

ศาลปกครองสงขลาให้ระงับการดำเนินโครงการต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด<sup>5</sup>

หากพิจารณากระบวนการดำเนินโครงการของรัฐในกรณี ขยายหาดม่วงงาม และ การเคลื่อนไหวก่อสร้างของประชาชนม่วงงามนั้น จะพบว่า รัฐได้ใช้เหตุผลในการดำเนินโครงการ คือ การร้องขอ โครงการจากท้องถิ่น เพื่อการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง และ การใช้ข้อมูลการศึกษาตามรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) ในขณะที่ประชาชนที่ออกมาเคลื่อนไหวนั้น ยืนยันชัดเจนเช่นกันว่า หาดม่วงงามไม่ได้มีการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง โดยใช้ข้อมูลจากนักวิชาการประกอบกับการทำจัดข้อมูลต่างๆโดย ชุมชนเพื่อพิสูจน์ต่อศาลปกครอง ในขณะที่เดียวกันการเคลื่อนไหวก่อสร้างอย่างต่อเนืองโดยใช้กลไกและกระบวนการต่างๆ เช่น การร้องเรียน หน่วยงาน การให้คณะกรรมการผู้แทนราษฎรตรวจสอบโครงการ การฟ้องศาลปกครอง การสื่อสารกับสาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้ สาธารณะจนไปถึงการเคลื่อนไหวกดดันหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น ท้ายที่สุดทำให้ประชาชนม่วงงามในนามกลุ่ม Save หาดม่วงงาม สามารถระงับโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นไว้ได้

---

<sup>5</sup> คำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำสั่งที่ คส.34/2564 วันที่ 20 ตุลาคม 2564

ขบวนการต่อสู้ของประชาชนเพื่อปกป้องชายหาดม่วงงาม ในพื้นที่จังหวัดสงขลา คือ ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของผลพวงจากการเพิกถอนโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นออกจากโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเป็นตัวอย่างสะท้อนถึง การดำเนินโครงการและนโยบายของรัฐที่ไม่รับฟังเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนต้องลุกขึ้นมาทวงสิทธิชุมชน ทวงชายหาดของพวกเขาคืนจากกำแพงกันคลื่น



## ปกป้องหาดดอนทะเล

เมื่อความจริงปรากฏ ชุมชนจึงปฏิเสธกำแพงกันคลื่น

กำแพงกันคลื่นที่หาดใกล้เคียงเสร็จ  
ความจริงก็ปรากฏว่านั่นคือ  
มรดกบาปที่รัฐทิ้งไว้ให้ชุมชน

ชายหาดดอนทะเล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชายหาดของชุมชนที่เผชิญกับโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ชายหาดดอนทะเล เป็นชายหาดที่ชุมชนใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน มีตลาดริมชายหาด มีการทำประมงริมชายฝั่งทะเล มีการหาหอยริมชายหาด ด้วยลักษณะทางกายภาพที่เป็นหาดทราย และเป็นดินทรายปนโคลนบริเวณหน้าหาด จึงเหมาะแก่การเป็นแหล่งอนุบาลของหอยนานาชนิด โดยเฉพาะ หอยขาว หอยแครง และหอยตาควาย ในช่วงฤดูหอยเกิด คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นช่วงที่ผู้คนจากทั่วสารทิศต่างเดินทางมาหาลูกหอยที่ชายหาดตลอดแนวชายหาดของตำบลท่าชนะ และตำบลคันธุลี จึงถือได้ว่าผืนทรายแถบนี้เป็นแหล่งที่อยู่สำคัญของหอยนานาชนิด

ช่วงปี พ.ศ. 2558-2559 ร่องความกดอากาศสูงกำลังแรงพัดผ่านจากจีนลงมาทำให้ชายฝั่งทะเลในพื้นที่อ่าวไทยนั้นมีคลื่นลมแรง โดยในปลายปี พ.ศ. 2561 ต่อเนื่องถึงต้นปี พ.ศ.2562 เป็นช่วง

ที่พายूपาบึกพัดผ่านชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง หาดดอนทะเล ก็ได้รับผลกระทบบางส่วนด้วยเช่นกัน เป็นเหตุให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลคันธุลี ได้ร้องขอการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง พร้อมส่งภาพการกัดเซาะชายฝั่งหาดดอนทะเล ไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง จึงเกิดการออกแบบโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลหาดดอนทะเล ตำบลคันธุลี อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานีขึ้น

การกัดเซาะชายฝั่งในช่วงเวลาดังกล่าวนำมาซึ่งโครงการเพื่อป้องกันชายฝั่งแบบถาวร คือ โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลหาดดอนทะเล ตำบลคันธุลี อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ระยะทาง 1,291 เมตร เป็นกำแพงกันคลื่นแบบเรียงหิน งบประมาณ 70,230,000 บาท ตั้งขอ งบประมาณปี 2563 ผูกพัน 4 ปี ตั้งแต่ปี 2563-2566

การเกิดขึ้นโครงการกำแพงกันคลื่นหาดดอนทะเล มีที่มาจากอาการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้น ในช่วงมรสุมและช่วงพายूपาบึกพัดผ่าน ซึ่งท้องถิ่นได้ส่งภาพการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณหาดดอนทะเล ไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง

แต่เมื่อเวลาผ่านไป จากการลงสำรวจสภาพชายหาดดอนทะเล ในปี 2564 กลับพบว่า สภาพชายหาดดอนทะเล นั้นไร้ร่องรอยการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง และเห็นได้ชัดว่าการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้น เป็นเพียงการกัดเซาะชายฝั่งในลักษณะชั่วคราว เมื่อผ่านพ้นช่วงมรสุมและพายุไต้ฝุ่นผ่านไป แล้ว ชายหาดสามารถฟื้นฟูสภาพกลับมาได้เอง

ข้อมูลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง โดย [www.beachlover.net](http://www.beachlover.net) ระบุว่า เมื่อวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายฝั่งของหาดดอนทะเลโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียม Google earth ที่นำไปผ่านการปรับพิกัดภูมิศาสตร์แล้ว และใช้แนวพืชพรรณถาวรบริเวณชายฝั่ง (Permanent vegetation line) เป็นแนวชายฝั่งตามนิยาม พบว่ามีแนวชายฝั่งเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการทับถมและการกัดเซาะสลับไปมา

เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรายปี พบว่า หาดดอนทะเลเกิดการกัดเซาะในช่วงปี 2557-2558 ในอัตรา -0.415 เมตร/ปี, ช่วงปี 2558-2559 ในอัตรา -4.67 เมตร/ปี, ช่วงปี 2560-2561 ในอัตรา -2.84 เมตร/ปี, และ ช่วงปี 2562-2563 ในอัตรา -1.06 เมตร/ปี ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือกำลังแรงที่เกิดขึ้นสองช่วงเวลาคือ ประมาณวันที่ 25-26 มกราคม 2559

และ 7-8 กุมภาพันธ์ 2559 ที่ส่งผลให้ชายหาดภาคใต้ตอนล่างเกิดการกัดเซาะหลายพื้นที่ สำหรับหาดดอนทะเลพบว่าเกิดการกัดเซาะไปบ้าง โดยเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าม้อัตรการกัดเซาะในช่วงเวลานี้ 4.67 เมตร/ปี ผลจากเหตุการณ์นี้เองทำให้เกิดการริเริ่มโครงการป้องกันชายฝั่งหาดดอนทะเลตลอดทั้งแนว

เมื่อการสำรวจสภาพชายฝั่งหาดดอนทะเล ร่วมกับการข้อมูลวิเคราะห์ผลการกัดเซาะชายฝั่งในแต่ละปี กลับพบว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลการกัดเซาะชายฝั่งที่กรมโยธาธิการและผังเมือง อ้างว่ามีความจำเป็นต้องก่อสร้างกำแพงกันคลื่น ประกอบกับการที่ชุมชนเห็นตัวอย่างของกำแพงกันคลื่นหาดสำเร็จ อำเภอท่าชนะ ซึ่งอยู่ห่างจากหาดดอนทะเลเพียง 10 กิโลเมตร พบว่าเมื่อกำแพงกันคลื่นแล้วเสร็จจะทำให้สภาพชายหาดเปลี่ยนจากหาดทรายกลายเป็นกองหิน ไม่สามารถหาหอยและทำกิจกรรมริมชายหาดได้ดังเดิม ชุมชนดอนทะเล จึงเริ่มคัดค้านโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น





สภาพหาดดอนทะเล จ.สุราษฎร์ธานี  
ดอนหอยขาว และ แหล่งประมงของชุมชน  
ก่อนที่จะมีกำแพงกันคลื่น

การเคลื่อนไหวด่วนเพื่อปกป้องหาดดอนทะเล มีชนวนสำคัญมาจากการที่กรมโยธาธิการและผังเมือง ไม่เปิดเผยผลกระทบของกำแพงกันคลื่นโดยตรงไปตรงมา และการดำเนินการก่อสร้างนั้นจำเป็นต้องตัดต้นสนและพืชริมชายหาดตลอดแนวพื้นที่โครงการ ทำให้ชุมชนเริ่มต้นที่จะคัดค้านโครงการ โดยการยื่นป้ายตามพื้นที่ต่างๆของชุมชน และการจัดเวทีให้ความรู้แก่คนในชุมชน รวมถึงการเคลื่อนไหวด่วนต่างๆจนนำมาสู่การปกป้องชายหาดดอนทะเลไว้ได้สำเร็จ ในช่วงการเคลื่อนไหวด่วนเพียง 4 เดือน กรมโยธาธิการและผังเมือง ยอมเพิกถอนโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นออกจากพื้นที่ และคืนงบประมาณโครงการดังกล่าวไปยังสำนักงบประมาณ

วันที่ 28 กันยายน 2564 กรมโยธาธิการฯ ได้มีหนังสือไปยังสำนักงบประมาณ เพื่อขอคืนงบประมาณโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดดอนทะเล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีเหตุผลในการคืนงบประมาณโครงการว่า **“เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ดำเนินโครงการ และสภาพชายหาดดอนทะเลได้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไป จึงขอคืนงบประมาณโครงการดังกล่าว”** เท่ากับว่าโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดดอนทะเลได้ถูกยกเลิกโครงการไปอย่างถาวร

บทเรียนของหาดดอนทะเล สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นสำคัญ คือ การกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นจากพายุ หรือในช่วงมรสุมนั้น เป็นเพียงการกัดเซาะชายฝั่งในลักษณะชั่วคราว แต่หน่วยงานที่ไม่เข้าใจกระบวนการทางธรรมชาตินี้กลับมองว่าเพื่อการป้องกัน อย่างมั่นคงถาวรจึงต้องสร้างกำแพงกันคลื่น

ในขณะเดียวกัน การต่อสู้ของภาคประชาชนในพื้นที่อื่น ทำให้เห็นบทเรียนของการพังทลายของชายหาดจากการสร้าง กำแพงกันคลื่น เป็นตัวอย่างสำคัญที่ทำให้ชุมชนเห็นบทเรียน เชิงประจักษ์และทำให้พวกเขาไม่ยินยอมที่จะให้ชายหาดดอนทะเล กลายเป็นกำแพงกันคลื่น เพราะจะกลายเป็นมรดกบาปที่รัฐทิ้งไว้กับ ชุมชนอีกแห่งหนึ่ง



**ลับ ลวง พราง : กำแพงกันคลื่นสมัย**

ขอบคุณที่หวังดี แต่ไม่น่ารักเลย รู้ะคิดอะไรอยู่ !!

ขอบคุณที่หวังดี แต่ไม่น่ารักเลย  
รู้นะคิดอะไรอยู่ !!

เสียงคัดค้าน “กำแพงกันคลิ่น” ดังก้องจากเกาะที่ห่างไกล  
กลางทะเลอ่าวไทย เมื่อกรมโยธาธิการและผังเมือง เปิดรับฟังความ  
คิดเห็นประชาชนครั้งที่ 1 ในโครงการศึกษาและออกแบบเขื่อน  
ป้องกันกักตุนน้ำชายฝั่งหาดแม่รำ และหาดบางมะขาม เมื่อวันที่  
27 กันยายน 2565 และวันที่ 4 ตุลาคม 2565 ที่ผ่านมา ทำให้กระแส  
การคัดค้านการศึกษาโครงการดังกล่าวเริ่มคุกรุ่นขึ้นเรื่อยๆ  
ประชาชนในพื้นที่ขึ้นป้ายตามสถานที่ต่างๆ รอบเกาะสมุย “ไม่ต้อง  
มาสร้างเขื่อนยาว 3 กิโลเมตร ให้นะ ขอบคุณที่หวังดี แต่ไม่น่ารักเลย  
มันทำลายชายหาด! ใครนะช่างคิด รู้นะคิดอะไรอยู่ จุ๊บบ” รวมถึงป้าย  
ต่างๆ ที่แสดงเจตนาว่าพวกเขาไม่ต้องการกำแพงกันคลิ่นที่  
ชายหาดทั้งสองแห่งของเกาะสมุย

โครงการศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกันกักตุนน้ำชายฝั่ง  
พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งตำบลแม่รำ และ  
ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย โดยมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น  
ครั้งที่ 1 ในพื้นที่หาดแม่รำ และจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของ  
ประชาชนหาดบางมะขาม เป็นโครงการศึกษาการป้องกันชายฝั่ง

โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ที่ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาออกแบบ  
เขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ตามคำร้องขอของเทศบาลนคร  
เกาะสมุย ที่มีหนังสือขอร้องการศึกษาไปยังคณะกรรมการวิสามัญ  
พิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาคลื่นทะเลกัดเซาะชายฝั่งฯ  
สภาผู้แทนราษฎร ทำให้กรมการฯลงพื้นที่เกาะสมุย เมื่อวันที่ 6  
มิถุนายน 2565 บริเวณชายหาดบางมะขาม และหาดแม่น้ำ ทำให้  
ต่อมาวันที่ 24 มิถุนายน 2565 กรมการฯได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรม  
โยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมเจ้าท่า และอธิบดีกรมทรัพยากร  
ทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาแก้ไขปัญหา  
คลื่นทะเลกัดเซาะชายฝั่ง อำเภอเกาะสมุย ประกอบกับ วันที่ 2  
สิงหาคม 2565 เทศบาลนครเกาะสมุย ส่งหนังสือถึงสำนักงาน  
โยธาธิการและผังเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์  
แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนประชาชนในพื้นที่หาดบางมะขาม และ  
หาดแม่น้ำ ทั้งหมดจึงเป็นเหตุผลให้กรมโยธาธิการและผังเมือง  
ดำเนินโครงการศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง  
หาดแม่น้ำและหาดบางมะขาม และจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น  
ประชาชนครั้งที่ 1 หลังจากมีหนังสือจากเทศบาลนครเกาะสมุย  
ไปเพียง 1 เดือนเท่านั้น

โครงการศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกันกัดเซาะชายฝั่งหาดแม่ น้ำและหาดบางมะขาม มีวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในเอกสารประกอบการรับฟังความคิดเห็นประชาชน คือ เพื่อศึกษาและสำรวจออกแบบการป้องกันกัดเซาะชายฝั่งทะเล ตามหลักวิชาการให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และสามารถป้องกันกัดเซาะชายฝั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเพื่อศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) สำหรับโครงสร้างป้องกันชายฝั่งที่ได้ดำเนินการสำรวจออกแบบไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมไปแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบให้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ทั้งนี้กรมโยธาธิการได้ชี้แจงในครั้งการประชุมรับฟังความคิดเห็นประชาชน โดยระบุว่า มีขอบเขตการดำเนินการดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์รับฟังความคิดเห็นประชาชน
2. การสำรวจ รวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดรูปแบบการป้องกันกัดเซาะชายฝั่งทะเล
3. การออกแบบรายละเอียดการก่อสร้าง (Detail Desing) เขื่อนป้องกันกัดเซาะชายฝั่งทะเล



4. การประเมินราคาก่อสร้างและจัดทำเอกสาร  
ประกวดราคา

5. การศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบ  
สิ่งแวดล้อม

6. การดำเนินการอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการสำรวจ  
ออกแบบและศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชื่อมป้องกันการกัดเซาะ  
ชายฝั่งทะเล

ในการรับฟังความคิดเห็นประชาชน ครั้งที่ 1 ของพื้นที่  
ชายหาดแม่น้ำ วันที่ 27 กันยายน 2565 และ หาดบางมะขาม วันที่  
4 ตุลาคม 2565 นั้น กรมโยธาธิการและผังเมืองได้นำเสนอรูปแบบ  
การป้องกันชายฝั่งเพื่อรับฟังความคิดเห็นประชาชน จำนวน 11  
แนวทางเลือก ได้แก่

1. กำหนดแนวถอยร่น
2. การปลูกป่าชายหาดและป่าชายเลน
3. การถ่ายเททราย
4. เติมทรายชายฝั่ง
5. ปักรั้วไม้ดักทราย
6. เชื้อนถุงทราย
7. เชื้อนหินเรียงใหญ่

8. เชื้อนหินเกเบี่ยน
9. กำแพงคอนกรีตกันคลื่น
10. เชื้อนคอนกรีตชั้นบันได
11. รูปแบบผสมผสาน (ผสมผสานโครงสร้างป้องกันชายฝั่งหลายรูปแบบในพื้นที่เดียวกัน)

กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ย้่าว่า โครงการดังกล่าวเป็นโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บท ไม่มีการตั้งงบประมาณ ไม่ได้มีธงในการกำหนดรูปแบบโครงการแต่อย่างใด แต่ภายหลังจากเวทีรับฟังความคิดเห็นทั้ง 2 ครั้งผ่านไป กระแสการคัดค้านโครงการศึกษาดังกล่าวของกรมโยธาธิการและผังเมือง เริ่มคุกรุ่นขึ้นประชาชน เริ่มไม่ไว้วางใจโครงการดังกล่าว และขอให้ยุติการศึกษา เพราะเกรงว่าจะเป็นการปักธงตั้งใจที่จะสร้างกำแพงกันคลื่น และเห็นว่ากรมโยธาธิการและผังเมืองนั้นบกพร่องในการให้ข้อมูลโครงการ รวมถึงทำที่ต่างๆ ในเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนครั้งที่ 1 ของทั้งสองพื้นที่ชายหาด โนมเอียงไปในการชักจูงและชี้นำเพื่อให้เห็นว่าต้องสร้าง “กำแพงกันคลื่น”

ท่ามกลางความพยายามผลักดันโครงการและจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนที่เร่งรีบของกรมโยธาธิการและผังเมือง ทำให้ประชาชนในพื้นที่ ตั้งคำถามถึงความ “ลับ ลวง พราง” ภายใต้

โครงการศึกษาออกแบบเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งหาดแม่ น้ำ และหาดบางมะขาม เกาะสมุย สิ่งที่น่าประหลาดใจซึ่งเป็นคำถาม ของสาธารณะ คือ การตอบรับเพื่อศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่งเกาะสมุย ที่รวดเร็วจนผิดสังเกตตามลำดับเวลา ที่ได้มีการไล่เรียงไว้ โดยที่โครงการศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่งชายหาดเกาะสมุยทั้งสองพื้นที่นั้น เกิดจากการที่ เทศบาลนครเกาะสมุย ร้องขอโครงการไปยังคณะกรรมการฯ ทำให้ทางคณะกรรมการฯ ได้มีหนังสือไปถึงกรมโยธาธิการและ ผังเมือง เมื่อ 24 มิถุนายน 2565 ประกอบกับ วันที่ 2 สิงหาคม 2565 เทศบาลนครเกาะสมุย ส่งหนังสือถึงสำนักงานโยธาธิการและ ผังเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์แก้ไขปัญหา ความเดือนร้อนประชาชนในพื้นที่หาดบางมะขาม และ หาดแม่ น้ำ จากนั้นกรมโยธาธิการและผังเมืองได้เข้ามาดำเนินการ เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนครั้งที่ 1 ในพื้นที่หาดแม่ น้ำ วันที่ 27 กันยายน 2565 ซึ่งเมื่อพิจารณาระยะเวลาแล้วจะเห็นว่า เพียง 2 เดือนกว่า หลังจากมีการส่งหนังสือของคณะกรรมการฯ ไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง ก็เกิดการตอบรับจากกรม โยธาธิการและผังเมือง เข้ามารับศึกษาและออกแบบการป้องกัน ชายฝั่งในพื้นที่เกาะสมุยทันที ทำให้มีข้อสังเกตว่า โครงการนี้อาจมี การตั้งงบประมาณและพื้นที่การศึกษาไว้ก่อนแล้ว ก่อนที่จะมีการทำ

หนังสือร้องขอโครงการหรือไม่ การที่กรมโยธาธิการและผังเมือง อ้างว่าเพราะมีการร้องขอไป จึงตั้งงบประมาณและเพื่อศึกษา ออกแบบนั้น อาจขัดแย้งกันกับลำดับเหตุการณ์และช่วงเวลาร้องขอ โครงการดังกล่าวไป

ความกังวลของประชาชนสมุยในนามเครือข่ายรักษาตมสมุย นำมาซึ่งการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น การยื่นหนังสือถึงนายกเทศบาล นครเกาะสมุย ให้ยกเลิกโครงการศึกษาเชื่อมป้องกันการกัดเซาะ ชายฝั่งเกาะสมุย โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง และให้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เข้ามาดำเนินการศึกษาแนวทางการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งแทนเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 ที่เครือข่ายรักษาตมสมุย เดินทางไปยังกรุงเทพมหานคร เพื่อเข้าพบ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และอธิบดีกรมโยธาธิการ และผังเมือง

ภายหลังจากการยื่นหนังสือต่ออธิบดีกรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง เพื่อขอให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งช่วย ยุติการศึกษาเชื่อมป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งของกรมโยธาธิการและ ผังเมือง เนื่องจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้กำหนด แนวทางหลักเกณฑ์โครงการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง โดยคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ มีมติ

เห็นชอบให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อการพิจารณาเลือกมาตรการและรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพชายฝั่งทะเลและการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ พื้นที่ชายหาดต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตแผ่นดินนั้นมีหลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมอยู่แล้ว แต่สำหรับพื้นที่เกาะอย่างเช่นเกาะสมุย และที่อื่น ๆ นั้นยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดในทำนองเดียวกัน ดังนั้นจึงยิ่งทำให้การดำเนินโครงการศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่เกาะสมุยมีความน่ากังวลอย่างยิ่ง



นายอรรถพล เจริญชันษา อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระบุว่า ระเบียบข้อบัญญัติระหว่างกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยืนยันว่าจะนำเรื่องนี้มาพิจารณา และไม่เพียงเฉพาะแค่โครงการบนเกาะสมุยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นในพื้นที่อื่นๆ ด้วย เพราะมองว่าการแก้ปัญหากัดเซาะชายฝั่งควรมีหลายมาตรการ กล่าวคือ เริ่มจากมาตรการอ่อนไปยังมาตรการแข็ง ไม่ใช่เลือกใช้แต่มาตรการก่อสร้างโครงสร้างถาวรเป็นอันดับแรกๆ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อหาแนวทางที่ตอบโจทย์กับทุกฝ่าย โดยต่อจากนี้ทุกโครงการต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรอง ซึ่งมีนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านการกัดเซาะชายฝั่งเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

หลังจากยื่นหนังสือและหารือกับอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระเบียบข้อบัญญัติสมุย ได้ขอเข้าพบนายพงษ์นรา เย็นยิ่ง รองอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อขอให้ยุติการศึกษา เชื้อนป้องกันกัดเซาะชายฝั่งเกาะสมุย เพราะไม่ไว้วางใจกรมโยธาธิการและผังเมือง ในระหว่างการหารือ นายพงษ์นรา เย็นยิ่ง ให้ข้อมูลยืนยันว่า กรมโยธาธิการและผังเมืองยังไม่ได้ข้อสรุปในการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นบนเกาะสมุย เพียงแต่ศึกษา

ข้อมูลเบื้องต้นเอาไว้ ขณะนี้ยังไม่มีการขออนุมัติงบประมาณแต่อย่างใด สาเหตุที่ต้องเข้าไปศึกษาเพราะได้รับคำร้องจากคณะกรรมการการศึกษาแนวทางป้องกันคลื่นกัดเซาะชายฝั่งฯ ของสภาผู้แทนราษฎร ให้เข้าไปดำเนินแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ และมีหนังสือจากท้องถิ่นแจ้งมาเท่านั้น พร้อมยืนยันว่าหากชาวบ้านไม่ต้องการ ทางกรมก็จะไม่ดำเนินการ ท้ายที่สุดภายหลังจากการพูดคุยนานกว่า 2 ชั่วโมง เครือข่ายรักษาตมดยืนยันต้องยุติการศึกษาโครงการดังกล่าวไว้ก่อนทำให้นายพงษ์นราเย็นยิ่ง ได้สรุปผลการหารือว่า กรมโยธาธิการและผังเมืองรับข้อเสนอให้ยกเลิกการศึกษาเชื่อมป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งเกาะสมุย หากประชาชนมองว่า การดำเนินการของกรมโยธาธิการและผังเมืองยังไม่ครอบคลุม ขอให้ถอนโครงการออกไป โดยให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเข้ามาศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสม โดยให้มีองค์ประกอบของคณะทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

“สิ่งที่ผมต้องประสาน คือ ท้องถิ่น และ กรรมการการกัดเซาะชายฝั่งฯ ให้มีความเห็นตรงกัน ผมคิดว่า ไม่ใช่เรื่องเสียหายหรืออะไรเลย เป็นเรื่องประโยชน์สาธารณะ กรมโยธาธิการและผังเมือง ก็พร้อมรับข้อเสนอของท่าน แต่ต้องไปหารือกับทางเทศบาลนครเกาะสมุยและ กรรมการฯ ตามที่เขาได้ร้องขอมา แต่คิดว่าคงไม่มี

ปัญหาในการยกเลิกโครงการศึกษาดังกล่าว ผมมองว่า ในเมื่อภาคประชาชนมองว่าโครงการนี้ยังไม่ครบถ้วน เราก็ไม่ต้องตั้ง... กรมโยธาธิการและผังเมือง ยืนยันที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่ม และพร้อมที่จะรับข้อเสนอไปพิจารณาและดำเนินการตามกฎหมายต่อไป” นายพวงนรา เที่ยงยิ่ง กล่าวในระหว่างการหารือกับเครือข่ายรกรักหาดสมุญ

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 เทศบาลนครเกาะสมุย มีหนังสือถึงอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง ขอให้ชะลอโครงการศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกันกัดเซาะชายฝั่งหาดบางมะขาม และหาดแม่ห้า เกาะสมุย จากนั้นในวันที่ 14 มีนาคม 2566 กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ตอบกลับหนังสืออย่างเป็นทางการว่า ได้ยกเลิกโครงการศึกษาออกแบบเขื่อนป้องกันกัดเซาะชายฝั่งหาดบางมะขามและหาดแม่ห้า เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้ว โดยระบุในหนังสือตอบกลับว่า “เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต”

การศึกษาและออกแบบเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งหาดบางมะขาม และหาดแม่ห้า เกาะสมุย เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นอย่างที่ประชาชนตื่นตัวคัดค้านโครงการตั้งแต่เริ่มกระบวนการรับฟังความคิดเห็น โดยตีแผ่และตั้งข้อสังเกต



ในรายละเอียดของโครงการที่ทางกรมโยธาธิการและผังเมืองพยายามผลักดันอย่างรวดเร็ว ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนเกาะสมุยนี้สะท้อนถึงให้เห็นความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อกรมโยธาธิการและผังเมืองอย่างชัดเจนที่สุด



## หาดบางดี-เส้าเกา

ที่นี้ต้องไม่มีกำแพงกันคลื่น

แต่รับฟังความเห็น

ยังไม่สุจริต ชุมชนไม่ไว้ใจให้ไปต่อ

กำแพงกันคลื่นหาดบางดี

หาดเสภา-บางดี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช หนึ่งในพื้นที่เป้าหมายของโครงการศึกษาการป้องกันชายฝั่งของกรมโยธาธิการและผังเมือง ตามคำร้องขอโครงการป้องกันกัดเซาะชายฝั่งจากท้องถื่น ทำให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษากำหนดจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนโครงการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ระยะที่ 2 พื้นที่ชายฝั่งบริเวณบ้านเสภา ตำบลเสภา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อศึกษาออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง เมื่อกรมโยธาธิการและผังเมือง ยืนยันดำเนินการป้องกันด้วยโครงสร้างกำแพงกันคลื่นบนพื้นที่ชายหาด ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่ต่างเห็นว่า ไม่ควรสร้างกำแพงกันคลื่น นายสมชาย ฉลาดแจ่ม ตัวแทนประชาชนในพื้นที่ระบุ ว่า “เพราะมีผลงานประจักษ์ว่าเขื่อนต่างๆ ที่มีการก่อสร้างไม่ช่วยแก้ปัญหา และสร้างปัญหาการกัดเซาะเพิ่ม วันนี้หน่วยงาน

ไม่นำความเป็นจริงมาพูดให้ชาวบ้านได้รับทราบ เป็นการชี้หน้าให้ชาวบ้านเลือก ไม่นำผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการมาเปิดเผยให้ชาวบ้านรับทราบ โครงการกำแพงกันคลื่นตามข้อเสนอทำลายภูมิทัศน์ ทำลายวิถีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่”

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้สำรวจเก็บข้อมูลและติดตามสถานภาพชายฝั่ง พื้นที่ตำบลทุ่งใส และตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ความยาวชายฝั่งประมาณ 15.58 กิโลเมตร พบว่าเป็นหาดทรายมีความสมดุล และมีตะกอนทรายสะสมมาก พื้นที่บางจุดมีลักษณะเป็นหาดหิน หัวหาดพบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ในพื้นที่หาดทุ่งใส หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งใส อำเภอสิชล ระยะทาง 0.37 กิโลเมตร โดยมีการแก้ไขแล้ว ระยะทางประมาณ 3.93 กิโลเมตร ด้วยโครงสร้างเขื่อนหินทิ้ง และกำแพงกันคลื่นประเภทลาดเอียง รอดักทรายรูปตัวไอ<sup>6</sup> ซึ่งข้อมูลดังกล่าวขัดแย้งกับข้อมูลที่กรมโยธาธิการและผังเมือง นำเสนอว่าหาดบางดีมีการกัดเซาะปานกลาง

---

<sup>6</sup> กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้โพสต์ข้อมูลในเว็บไซต์กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564



ชายหาดเสภา-บางดี  
ในวันนี้กำแพงกันคลื่นกำลังคืบคลานเข้ามา

เวทีรับฟังความคิดเห็นครั้งนั้นจบลงท่ามกลางความกังวล และ ความเคลือบแคลงสงสัยของประชาชนต่อความพยายาม ผลักดันโครงการของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อการสร้าง กำแพงกันคลื่น โดยมีประเด็นสำคัญ 3 เรื่องได้แก่

(1) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ 3 นี้ มีเป้าหมายเพื่อชี้แจงแนวทางแก้ปัญหากัดเซาะชายฝั่งและ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนได้รับทราบ แต่บริษัทที่ปรึกษา กลับชี้แจงข้อมูลด้านเดียว เช่น การให้ข้อมูลถึงผลจากการ ดำเนินการสร้างกำแพงกันคลื่นแล้วจะส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว มีลานกิจกรรม มีพื้นที่นันทนาการพักผ่อนหย่อนใจด้านหลังกำแพง กันคลื่น โดยไม่อธิบายถึงผลกระทบของกำแพงกันคลื่น ซึ่งในหลาย พื้นที่ที่กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการแล้วเสร็จนั้น กำแพง กันคลื่นเหล่านั้นส่งผลกระทบอย่างมหาศาลต่อชายหาด และ เศรษฐกิจการท่องเที่ยว เช่น ชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี หาดทรายแก้ว จังหวัดสงขลา ที่ช่วงมรสุมคลื่นปะทะข้ามกำแพงกัน คลื่นเข้ามาจนเกิดน้ำท่วมขัง เป็นต้น รวมถึงการนำภาพพื้นที่ โครงการที่แล้วเสร็จในช่วงคลื่นลมสงบมานำเสนอ ทำให้ดูสวยงาม แต่ในช่วงมรสุมนั้นไม่นำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ การให้ข้อมูล เช่นนี้เป็นการจงใจให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน เพื่อให้ประชาชนที่เข้าร่วม

เวทีรับฟังความคิดเห็นนั้นเข้าใจว่า การก่อสร้างกำแพงกันคลื่นในลักษณะหินทิ้ง ของกรมโยธาธิการและผังเมือง คือ มาตรการที่ดีที่สุดส่วนแนวทางอื่น ๆ นั้นไม่มีความเหมาะสม

นอกจากนั้น ยังมีการนำเสนอมาตรการในการบรรเทาผลกระทบด้านท้ายน้ำของการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นด้วยการปักไม้ โดยมีการยกตัวอย่างพื้นที่หาดทรายแก้ว จังหวัดสงขลา ที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการ โดยอ้างว่ามาตรการดังกล่าว นั้นสามารถลดผลกระทบด้านท้ายน้ำได้นั้น ในข้อเท็จจริงติดตามข้อมูลกลับพบว่า การปักไม้บริเวณหาดทรายแก้วนั้นไม่ได้ผล

(2) ในเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชน มีการนำเสนอแนวทางและมาตรการที่นำมาใช้ในพื้นที่หาดเสภา-หาดบางดี อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีการดำเนินการ 3 แนวทาง คือ การสร้างกำแพงกันคลื่นแบบหินเรียง การปักไม้ และการถ่ายเททราย โดยมีความยาวโครงการ 1,800 เมตร ซึ่งขัดแย้งกับมาตรการที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดให้ไว้ในหลักเกณฑ์แนวทางโครงการป้องกันกัดเซาะชายฝั่ง กำหนดให้เป็นพื้นที่สีฟ้า หมายถึง ปรับสมดุลง่ายฝั่ง ทำให้เห็นว่ามาตรการที่บริษัทที่ปรึกษาออกแบบและนำมาให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นนั้น ไม่สอดคล้องกับมาตรการที่

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนดไว้ ซึ่งประเด็นนี้  
เชื่อมโยงกับประเด็นแรกที่กำลังกล่าวมา คือ มีความพยายามในการ  
นำเสนอข้อมูลผลดีของกำแพงกันคลื่นแบบหินเรียงเพียงด้านเดียว  
เพื่อให้ประชาชนเลือก ตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจผิด และทำให้  
ประชาชนเข้าใจว่า ต้องเลือกโครงสร้างนี้เพื่อป้องกันชายฝั่ง ซึ่ง  
ขัดแย้งกับแนวทางที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนดให้  
เป็นพื้นที่ปรับสมดุลชายฝั่ง

(3) การรับฟังความคิดเห็นในเวทีรับฟังความคิดเห็นของ  
ประชาชนในครั้งที่ผ่านมา รวมถึงครั้งนี้มีจำนวนประชาชนที่เข้าร่วม  
เวทีและคัดค้านการดำเนินโครงการจำนวนมาก และได้มีการลุกขึ้น  
แสดงความห่วงกังวล และไม่เห็นด้วยกับแนวทางการทำโครงการ  
ของกรมโยธาธิการและผังเมือง แต่เมื่อมีการสรุปผลการประชุมผู้  
ที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง อีกทั้งวิธีการ  
ในการนับคะแนน โดยการให้ประชาชนตอบแบบสอบถามอาจทำให้  
เกิดความไม่ยุติธรรมได้ อันที่จริงแล้วควรนำความเห็นของประชาชน  
ที่ได้แสดงความเห็นมาเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจโครงการ  
มากกว่าการนับคะแนนแบบรายหัวตามแบบสอบถาม ซึ่งประชาชน  
ไม่สามารถเข้าร่วมตรวจสอบแบบสอบถามนั้นได้



ทั้งสามประเด็นที่กล่าวมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการ  
รับฟังความคิดเห็นโครงการศึกษาออกแบบมาตรการป้องกันการกัด  
เซาะชายฝั่งของกรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งกำลังเป็นภาพ  
สะท้อนของการ “ชี้หน้าและปกปิดข้อมูลผลกระทบสิ่งแวดล้อม  
รวมถึงกระบวนการรับฟังความเห็นประชาชนที่ไม่ได้มีส่วนร่วม  
อย่างแท้จริง” ซึ่งหากกระบวนการดำเนินโครงการยังคงเป็น  
เช่นที่กล่าวมา ย่อมทำให้โครงการนั้นไม่สามารถที่จะสะท้อนความ  
คิดเห็นของประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่สามารถคลายข้อกังวลสงสัย  
ของประชาชนได้ และยังอาจส่งผลให้โครงการนั้น ขาดความ  
รอบคอบในการดำเนินโครงการ จนท้ายที่สุดอาจสร้างปัญหาทาง  
สิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อชุมชนไว้ในพื้นที่ที่กลายเป็น มรดกบาป  
ที่ชุมชนจะต้องเผชิญตราบนานเท่านาน

ต่อมาในวันที่ 2 สิงหาคม 2565 กรมโยธาธิการและผังเมือง  
ได้กำหนดจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนอีกครั้ง ทำให้  
ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมกว่า 200 คน และได้วิพากษ์วิจารณ์การ  
ทำงานของกรมโยธาธิการและผังเมืองในการรับฟังความคิดเห็น  
และยืนยันอย่างหนักแน่นว่า “พื้นที่หาดเสภา-บางดี ไม่เอา  
กำแพงกันคลื่น” และประชาชนได้เข้าชื่อในเวทีแสดงการคัดค้าน  
ไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง

วันที่ 21 พฤศจิกายน 2566 กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้มีจดหมายมาถึงนายสมชาย ฉลาดแจ่ม โดยระบุว่า “กรมโยธาธิการและผังเมืองจะยังไม่ตั้งงบประมาณหรือดำเนินการใดๆ ในพื้นที่หาดทุ่งไผ่ และหาดเสลาเก่า ถึง บางดี จนกว่าจะไม่มีข้อขัดแย้งในพื้นที่” ทำให้จนถึง ณ เวลานี้ กรมโยธาธิการและผังเมือง ยังไม่มีการตั้งงบประมาณในโครงการป้องกันกัดเซาะชายฝั่งหาดเสลาเก่า-บางดี แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่อาจจะวางใจได้ ความเข้มแข็งในการยื่นหยัดข้อเท็จจริงและแนวทางของชุมชนยังเป็นส่วนสำคัญ ในการปกป้องหาดเสลาเก่า-บางดี จากกำแพงกันคลื่น



## หาดแม่รำพึง บางสะพาน

เมื่อยามกำแพงกันคลื่นมาถึง

หยุดกำแพงกันคลื่นขึ้นใจแม่  
แก้ปัญหาหรือฆ่าแม่ดับแต่ดิน  
ระบบนิเวศล้ำค่าจะพังกินท์  
จักสูญสิ้น วิถีลูกเล แม่รำพึง

ชายหาดแม่รำพึง ชื่อชายหาดที่คนเมืองกรุง อาจเคยได้ยิน  
ชื่ออยู่บ่อยครั้งในฐานะที่เป็นชายฝั่งทะเลของภาคตะวันออก แต่ชื่อ  
หาดแม่รำพึง ไม่ได้อยู่ในจังหวัดระยองเพียงแห่งเดียว แต่ในอำเภอ  
บางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก็ปรากฏชื่อหาดแม่รำพึงที่มี  
เรื่องราวและตำนานคล้ายกัน

หาดแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์  
ช่างแตกต่างจากหาดอื่น ในช่วงน้ำลงต่ำสุด หาดแม่รำพึงกว้างยาว  
สุดสายตา น้ำลดระดับลงทำให้เดินออกไปจากฝั่งได้ไกลกว่าร้อย  
เมตร และความคึกคักของผู้คนริมชายหาดเริ่มปรากฏให้เห็น  
ตลอดแนวชายหาดแม่รำพึง ในช่วงน้ำลง มีผู้คนมากมายมาหาหอย  
ริมชายหาด ทั้งหอยเสียบ หอยเพา และหอยตลับ อาวุธข้างสำหรับ  
หาหอย คือ ช้อน ทุกคนต่างตั้งใจขุดผิวทรายเพื่อหาหอย เป็นวิถี  
ชีวิตของคนริมชายหาดแม่รำพึงที่ปรากฏให้เห็นในช่วงน้ำลง

เมื่อยามน้ำขึ้นเต็มที หาดแม่รำพึงในบางช่วงอาจมีหน้าหาดแคบ บางตำแหน่งมีหน้าหาดกว้างเพียงแค่ 17 เมตร จากแนวถนนที่ตัดเลียบชายหาดแม่รำพึง ความแตกต่างของชายหาดในช่วงน้ำขึ้นและน้ำลง ที่หน้าหาดกว้างยาวต่างกันนั้นเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของหาดแม่รำพึง

ช่วงปลายปี พ.ศ. 2558 ถึง ต้นปี พ.ศ. 2559 เกิดปรากฏการณ์ร่องความกดอากาศสูงกำลังแรง ทำให้พื้นชายฝั่งทะเลภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงหลายพื้นที่ ทำให้ท้องถิ่นหลายพื้นที่ในชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทำหนังสือไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อร้องขอโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยที่หาดแม่รำพึงอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก็เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง ส่งหนังสือขอการสนับสนุนเขื่อนป้องกันการกัดเซาะริมทะเลถึงกรมโยธาธิการและผังเมือง จำนวน 2 ฉบับ

ครั้งที่พายุพายุกัดผ่านชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ในปี 2562 ตั้งแต่ชายฝั่งจังหวัดนครราชสีมา ถึง ชายฝั่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้ชายหาดและชุมชนริมชายฝั่ง ต่างได้รับผลกระทบจากพายุพายุกัดกันถ้วนหน้าไม่มากก็น้อย โดยหาดแม่รำพึงก็ไม่ต่างกับ

หาดอื่นๆที่เผชิญกับพายุที่พัดผ่านและสร้างความเสียหายให้แก่ บ้านเรือน ประชาชน และทรัพย์สินสาธารณะตลอดแนวชายหาด

ครั้งเมื่อพายุปาบีก็ผ่านพ้นไป ประชาชนที่ได้ รับความเสียหายจากพายุต่างฟื้นฟูซ่อมแซมบ้านเรือนของตนเอง ชายหาดแม่รำพึงก็เช่นกัน ค่อยๆฟื้นฟูตัวเองให้กลับมา แต่สิ่งที่พายุ ปาบีกได้ทิ้งไว้ คือ จดหมายจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง ถึงกรมโยธาธิการและผังเมือง ขอกการสนับสนุนเชื่อมป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่งอีกครั้ง

หลังจากปี 2562 กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ตอบสนอง ความต้องการของท้องถิ่นที่ร้องขอโครงการก่อสร้างเชื่อมป้องกัน ตลิ่งริมทะเลหาดแม่รำพึง โดยจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็น ประชาชนจำนวน 4 ครั้ง เพื่อศึกษาและออกแบบโครงการก่อสร้าง เชื่อมป้องกันตลิ่งริมทะเลหาดแม่รำพึง ผลจากการจัดเวทีรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนและการออกแบบโครงการ ได้รูปแบบ โครงการเป็นกำแพงกันคลื่น ระยะที่ 1 ความยาว 966 เมตร จากบริเวณปากคลองบางสะพาน ถึง ร้านอาหารหาดสมบุญ โดยมี รูปแบบกำแพงกันคลื่น 3 แบบ ได้แก่ กำแพงกันคลื่นแบบหินเรียง กำแพงกันคลื่นแบบลาดเอียง และกำแพงกันคลื่นแบบขั้นบันได

โดยออกแบบให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ชายหาดตามบริบท  
ของแต่ละพื้นที่ชายหาด

เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น  
หาดแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ความยาว  
966 เมตร โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง กำลังเตรียมดำเนินการ  
ก่อสร้างบนชายหาดแม่รำพึง ชุมชนและสังคมเริ่มตั้งคำถามกับ  
โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดแม่รำพึง ถึงความจำเป็นของ  
กำแพงกันคลื่นหาดแม่รำพึง คู่ขนานไปกับบทเรียนจากพื้นที่อื่น ๆ  
ที่เกิดกำแพงกันคลื่นจะทำให้ชายหาดแม่รำพึงหายไปหรือไม่

ข้อมูลสำรวจจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
ชายหาดแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็น  
หาดที่สมดุลโดยในปี 2563 พื้นที่ชายหาดแม่รำพึง ไม่พบการกัด  
เซาะชายฝั่งรุนแรง ลักษณะชายหาดเป็นเลนปนโคลน ในช่วงน้ำขึ้น  
หน้าหาดกว้างประมาณ 20 เมตร แต่น้ำลงอาจกว้างมากถึง  
1 กิโลเมตร จุดเสี่ยงคือ บริเวณกำแพงของบ่อดำรงเดิมที่พังชำรุด  
ความยาวประมาณ 200 เมตร ซึ่งปัจจุบันเหลือเพียงซากกำแพง  
บางส่วนบนชายหาด ทำให้เมื่อคลื่นวิ่งเข้ามาปะทะโครงสร้าง  
จะกระโจนข้ามมาก่อให้เกิดความเสียหายบริเวณถนน

หากเรือกำแพงเก่าออก ก็จะสามารถทำให้ชายหาดบริเวณนั้นกลับมามี  
ปรับสมดุลได้อีกครั้ง

สำหรับแนวทางป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งหาดแม่รำพึงทั้ง  
ระบบนั้น ทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนดให้ใช้  
มาตรการปรับสมดุลชายฝั่งตามธรรมชาติ คือ การไม่ดำเนินการใดๆ  
เพื่อปล่อยให้ชายฝั่งปรับสมดุลโดยธรรมชาติและ การฟื้นฟู  
เสถียรภาพชายฝั่ง คือ การทำให้ชายฝั่งฟื้นคืนสภาพตามธรรมชาติ  
เช่น การปลูกป่า ถ้ำทราย เป็นต้น<sup>7</sup>

นอกจากสถานภาพชายหาดแม่รำพึงที่สมดุลไม่มีการกัด  
เซาะชายฝั่งอย่างรุนแรง ตามที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง  
ระบุนั้น นายนราวิชญ์ กิตติพงษ์ธนกิจ กลุ่ม Save หาดแม่รำพึง  
บางสะพาน ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่เคยเลื่อนไหลประเด็นคัดค้าน  
การก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดแม่รำพึง มีข้อสังเกตกับโครงการ  
ก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดแม่รำพึงว่า “การเกิดขึ้นของพายุปาบึก  
หรือ กรณีที่มีมรสุมกำลังแรงเกิดขึ้นกับหาดแม่รำพึงนั้น

---

<sup>7</sup> บุญจิรา เผลิมรอด ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเล  
และชายฝั่ง, กล่าวในงานเสวนาเชิงวิชาการ “อนาคตหาดแม่รำพึง เมื่อกำแพงกันคลื่น  
มาถึง, วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 เผยแพร่ใน [www.beachforlife.org](http://www.beachforlife.org)



ไม่ได้เป็นภัยที่เกิดขึ้นทุกปี นานๆเกิดขึ้นครั้ง และกรณีที่เกิดพายุ  
พายุก ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชน บ้านเรือนจากน้ำกัดเซาะ  
ชายฝั่งในช่วงพายุพายุกพัดผ่านก็ได้ถูกรบรเทา เยียวยาความเสี  
หายไปหมดแล้ว ชายหาดก็ฟื้นฟูคืนสภาพกลับมาเป็นเหมือนเดิม  
ดังนั้น อะไรคือความจำเป็นของการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น  
หาดแม่รำพึง เพื่อป้องกันกรกัดเซาะชายฝั่ง”

การดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดแม่รำพึง  
ไม่เพียงแต่มีคำถามถึงความจำเป็นของโครงการรัฐในการป้องกัน  
กรกัดเซาะชายฝั่ง และผลกระทบที่ตามมาต่อชายหาดและวิถีชีวิต  
ของชุมชนเท่านั้น แต่การเกิดขึ้นของโครงการก่อสร้างกำแพงกัน  
คลื่นหาดแม่รำพึง นำมาซึ่งกระแสการคัดค้านโครงการก่อสร้าง  
ดังกล่าวจากประชาชนในพื้นที่และคนรุ่นใหม่ que เริ่มเห็นผลกระทบ  
ของกำแพงกันคลื่นจากพื้นที่ชายฝั่งต่างๆ ทำให้เกิดการเรียกร้องให้  
กรมโยธาธิการและผังเมือง ยุติโครงการกำแพงกันคลื่น

หลังจากการเรียกร้องของประชาชน ทำให้กรมโยธาธิการ  
และผังเมืองดำเนินการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมอีก 2 ครั้ง  
เพื่อชี้แจงโครงการให้ประชาชนได้รับทราบ แต่ทางกลุ่ม Saveหาด  
แม่รำพึงเห็นว่ากระทำดังกล่าวนั้นเป็นความพยายามในการผลักดัน  
โครงการ เนื่องจากไม่มีการให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

จึงได้ยื่นหนังสือถึงโยธาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้มีการทบทวนโครงการ ซึ่งทางจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับปากจะดำเนินการให้ข้อมูลแก่ประชาชนและขอเปิดเวทีอีกครั้งเพื่อจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นประชาชนและลงประชามติ

ความขัดแย้งรุนแรงเกิดขึ้น ครั้งเมื่อเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชน เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2565 โดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้กล่าวปิดเวทีก่อนที่หน่วยงานและนักวิชาการจะได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและซักถาม เพราะฝั่งสนับสนุนโครงการเริ่มทยอยกลับกันแล้ว ทำให้กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับโครงการแถลงให้เวทีดังกล่าวนั้นเป็นโมฆะ โดยกลุ่ม Save หาดแม่รำพึง และประชาชนที่คัดค้านโครงการกำแพงกันคลื่นหาดแม่รำพึง ประกาศขึ้นกรุงเทพฯ เพื่อไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง



วันที่ 22 พฤษภาคม 2565 กลุ่ม Save หาดแม่รำพึง ได้เดินทางไปยังกรมโยธาธิการและผังเมือง มีการพูดคุยหารือนานกว่า 3 ชั่วโมง ทำให้ได้ข้อสรุปในเบื้องต้นว่า กรมโยธาธิการและผังเมืองจะยังคงไม่ดำเนินการใดๆ บนพื้นที่ชายหาดแม่รำพึง จนกว่าจะมีการตั้งคณะทำงานระดับจังหวัดขึ้นมาเพื่อแสวงหาทางออกและแนวทางที่เหมาะสม โดยมีผู้แทนจากทุกฝ่ายเข้าร่วมเพื่อยุติความขัดแย้งรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หลังจากนั้นในวันที่ 30 กันยายน 2565 ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการก่อสร้างโครงการเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ชายฝั่งทะเลตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมของรูปแบบและแนวทางในการดำเนินโครงการและนำเสนอต่อกรมโยธาธิการและผังเมืองเพื่อพิจารณา

ผลจากการประชุมคณะทำงานฯ ทำให้ได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ชายหาดแม่รำพึงไม่เหมาะที่จะก่อสร้างกำแพงกันคลื่นขนาดใหญ่ วางทับยื่นล้ำลงไปบนชายหาด และเพื่อแสวงหาทางออกที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการของรัฐ จึงปรับรูปแบบโครงการเป็น

**“กำแพงกันดินประชิดถนน และ การเติมทรายชายหาดตลอด  
แนวโครงการ”** เพื่อบรรเทาผลกระทบชายฝั่งทะเลให้น้อยที่สุด

กรณีหาดแม่รำพึง เป็นการต่อสู้ด้วยวิชาการและความพยายามฝ่าทางตันแห่งความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงในพื้นที่ การใช้ข้อมูลทางวิชาการ และ ตั้งหลักพูดคุยด้วยเหตุผล และความจำเป็นร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจึงเป็นการแสวงหาทางออกร่วมกันที่เหมาะสมและสมประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย

หยุดตีคอกขังแม่ผู้มีแต่ให้      มีหลับไหลแม่นาทีแม่มีหลับ  
สร้างอาหารเลี้ยงลูก ผู้มีแต่รับ      กุ้งปูปลาสดจะนับมาจับกิน

หยุดกำแพงกันคลื่นขึ้นใจแม่      แก้ปัญหาหรือฆ่าแม่ดับแต่ตื่น  
ระบบนิเวศล้าค่าจะพังกินท์      จักสูญสิ้น วิถีลูกเล แม่รำพึง

ธรรมชาติหาดทรายจกล่มสลาย      การกัดเซาะอาจขยายไปทั่วถึง  
คอนกรีตจกตามกรีตตะบี่ตะบึง      กำแพงขังจะขังพีตยี้ดยาวไกล

แหล่งท่องเที่ยวจกปิดฉากอวสาน      ใครอยากผ่านคุกล้อมเลจบเห่ใหม่  
กำแพงวิบัติซัดบทรเย็นเห็นทั่วไทย      ฝีมือโครงการโยธาช่วยตอบที

หาดแม่รำพึงจกถึงคราวร้าวประลัย      คือผู้ใดคิดฆ่าแม่ยังแก้ทัน

พรเพ็ญ วุฒิกุล

แกนนำกลุ่ม Saveหาดแม่รำพึง บางสะพาน



จดแม่รำพึง = หมดสมดุล



ครม.โยธา  
บางสะพาน  
ใช้พื้นที่ 150 ไร่

SAVE  
ขงอแม่รำพึง

ครม.โยธา  
ห้าม!  
เต็มวัน!  
ต้นทิว

ยุติ  
การล่ารายชื่อ  
เต็มวัน!

หยุดมา!  
หมดแม่รำพึง  
(บางสะพาน.)  
ด้วยทำเพงกันคลื่น  
2575

## หาดอ่าวน้อย

คำพิพากษาเพื่อรักษาอ่าวสมดุล

## การปกป้องอ่าวน้อย

### ได้สร้างบรรทัดฐานทางกฎหมายไว้ด้วยเช่นกัน

ชายหาดอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นชายหาดกระเปาะ มีความยาว 1.1 กิโลเมตรตลอดแนวชายหาด มีเขาคั่นกระได และเขาดาม่องล่าย เป็นปราการป้องกันตามธรรมชาติ มีความสมดุลในตัวเอง หากจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงกายภาพจะเป็นไปเพียงช่วงเวลาสั้นๆ ในฤดูมรสุมเท่านั้น หลังจากนั้นจะกลับเข้าสู่สมดุลเดิมตราบเท่าที่ไม่มีการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอก

ชายหาดอ่าวน้อย ซึ่งมีความสมดุลในตัวเองนั้น มีโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นยาว 1.1 กิโลเมตร โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ โครงการ ระยะที่ 1 ความยาว 450 เมตร ระยะที่ 2 ความยาว 500 เมตร และระยะที่ 3 ความยาว 184 เมตร โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ลักษณะการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นแบบขั้นบันไดวางทับบนชายหาดอ่าวน้อยตลอดแนว

ข้อสังเกตในทางวิชาการจากโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นชายหาดอ่าวน้อย 2 ประเด็นน่าสนใจ คือ รายงานการศึกษาโครงการโดยกรมโยธาธิการและผังเมืองพบว่า ในอีก 25 ปีข้างหน้า กรณีไม่มี



โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น ชายหาดทางตอนใต้ที่เป็นชุมชน และทำเรื่อนั้นจะไม่มีกักตเซาะใดๆ ส่วนทางทิศเหนือติดกับ วัดอ่าวน้อยนั้นจะมีการกักตเซาะเพียง 0.8 เมตรต่อปี เท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยมากจัดเป็นชายหาดที่ยังคงมีเสถียรภาพ ซึ่งจากข้อมูล ดังกล่าวพบว่าโครงการนี้แทบไม่มีความจำเป็นในการก่อสร้าง กำแพงกันคลื่นแต่อย่างใด และรูปแบบโครงสร้างกำแพงกันคลื่น แบบขั้นบันไดที่นำมาใช้ป้องกันการกักตเซาะชายฝั่ง นับว่าเป็น โครงการขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับความกว้างของหาดอ่าวน้อย หมายความว่า เมื่อโครงสร้างแล้วเสร็จกำแพงกันคลื่นจะทับชายหาด เกือบทั้งหมด และพบว่ากำแพงกันคลื่นนั้นยื่นล้ำลงไปในทะเลด้วย ทำให้เราจะเห็นชายหาดได้ในยามน้ำลงเท่านั้น

การดำเนินโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดอ่าวน้อย ซึ่งมีข้อสังเกตทางวิชาการว่ามีความจำเป็นหรือไม่ และอาจกระทบ ต่อระบบนิเวศชายหาด ทำให้ประชาชนในพื้นที่และมูลนิธิศูนย์ข้อมูล ชุมชน นำคดีไปสู่ศาลปกครองเพชรบุรี เพื่อฟ้องร้องให้เกิดการเพิก ถอนโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดอ่าวน้อยในปี 2559 ภายหลังการฟ้องคดี และมีการขอให้มีการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อ ชะลอการดำเนินโครงการ เนื่องจากระหว่างการฟ้องคดีทาง กรมโยธาธิการและผังเมืองยังคงก่อสร้างอย่างต่อเนื่องโดยไม่ไต่ยุติ

การดำเนินโครงการทำให้ต่อมาในตุลาคม 2559 ศาลปกครอง เพชรบุรีมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ทำให้โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น ของกรมโยธาธิการและผังเมือง ระยะที่ 1 ที่กำลังก่อสร้างอยู่ ความ ยาว 140 เมตร นั้นถูกชะลอการดำเนินไป รวมถึงระยะที่ 2-3 ที่ยัง ไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างด้วย



ต่อมาในวันที่ 11 กันยายน 2562 ศาลปกครองเพชรบุรี ได้มีคำพิพากษาให้การดำเนินโครงการของกรมโยธาธิการและผังเมืองในการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดอ่าวน้อยนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ต้องดำเนินการขออนุญาตเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินให้ถูกต้องตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกฎหมายที่ดินและให้ระงับการก่อสร้างฯ ระยะเวลาที่ 2 และที่ 3 ที่จะมีการก่อสร้างต่อจากระยะที่ 1 จนกว่าจะได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดให้ถูกต้อง โดยการดำเนินการขออนุญาตเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินนั้น ต้องดำเนินการในลักษณะของการออกเป็น พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา ทำให้โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดอ่าวน้อยในระยะที่ 2-3 นั้น ไม่สามารถดำเนินการได้ในปัจจุบัน<sup>8</sup>

คำพิพากษาของศาลปกครองเพชรบุรี ได้พิพากษาให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้าง แต่หลังจากที่ศาลพิพากษาไม่นานกลับพบว่า กรมโยธาธิการและผังเมืองเร่งดำเนินการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นในส่วนระยะที่ 1 ทั้งหมด จนแล้วเสร็จ ทำให้ผู้ฟ้องคดีอ่าวน้อย

---

<sup>8</sup>คำพิพากษาศาลปกครองเพชรบุรี คดีหมายเลขแดงที่ ส.2/2562 ลงวันที่ 11 กันยายน 2562

และสังคมตั้งคำถามต่อการดำเนินโครงการในระยะดังกล่าวว่า กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองหรือไม่

วันที่ 11 มิถุนายน 2564 นายคทาภณ สนธิจิตร ประธานเครือข่ายสื่อมวลชนต่อต้านทุจริตประพฤติมิชอบแห่งชาติพร้อมด้วยตัวแทนผู้ร้องเรียนได้เข้ายื่นหนังสือกับนายพรพจน์ เพ็ญพาส อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง ให้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันก้นการกัดเซาะชายฝั่งอ่าวน้อยบริเวณชายหาดอ่าวน้อยใต้ดำเนินการขออนุญาตตามขั้นตอนทางกฎหมายและปฏิบัติตามคำสั่งของศาลปกครองหรือไม่

ต่อมากรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีหนังสือตอบกลับชี้แจง โดยได้ระบุว่า “จากการประชุมของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ แนวทางการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินตามคำสั่งศาลปกครองเพชรบุรี สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า พื้นที่ดำเนินการของกรมโยธาธิการและผังเมืองนั้น อยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่า ซึ่งกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ขออนุญาตการสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำจากกรมเจ้าท่าแล้ว โดยไม่ต้องไปดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินอีก ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติของกรมเจ้าท่าอยู่แล้ว ทั้งนี้กรมโยธาธิการและผังเมืองได้แจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าว

ให้ศาลปกครองสูงสุดรับทราบแล้ว พร้อมทั้งได้ดำเนินการก่อสร้าง  
เขื่อนในระยะที่ 1 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ทั้งนี้  
สำหรับโครงการระยะที่ 2 และที่ 3 กรมโยธาธิการและผังเมืองขอ  
เรียนว่าได้ยกเลิกการก่อสร้างแล้ว”<sup>9</sup>

ทั้งนี้ที่กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้มีหนังสือตอบกลับมา  
ยังผู้ร้องกรณีการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง  
อ่าวน้อยระยะที่ 1 ว่าได้ดำเนินการขออนุญาตตามกฎหมาย  
ที่เกี่ยวข้องและขอเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน  
ตามประมวลกฎหมายนั้น ทนายความอริวัฒน์ สังข์คุ้ม ได้มี  
ข้อสังเกตต่อการดำเนินการของกรมโยธาธิการและผังเมืองใน  
ประเด็นดังกล่าวว่า “ตามคำพิพากษาของศาลปกครอง ระบุไว้  
ชัดเจนว่าให้ดำเนินการขอเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินให้ถูกต้องตาม  
ประมวลกฎหมายที่ดิน ฉะนั้น กรมโยธาธิการและผังเมืองและ  
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ  
ประกาศ หรือกฎกระทรวงที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดิน แต่

---

<sup>9</sup> กรมโยธาธิการและผังเมือง มีจดหมายชี้แจงมายังผู้ร้อง มท.0717/8252 เรื่อง การชี้แจง  
เกี่ยวกับการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินตามกฎหมาย ลงวันที่ 25 มิถุนายน  
2564

การดำเนินการในลักษณะตามที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ชี้แจงต่อผู้ร้องนั้น มิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา จึงเห็นว่าการดำเนินการของกรมโยธาธิการและผังเมืองในโครงการระยะที่ 1 มิได้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลปกครองแต่อย่างใด”

ปัจจุบันโครงการระยะที่ 1 โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ยืนยันว่าจะไม่ดำเนินการในระยะที่ 2-3 หลังจากคำพิพากษาคดี ชายหาดอ่าวน้อย ผ่านไป 3 ปี ชายหาดอ่าวน้อยในพื้นที่ระยะที่ 2-3 นั้น ยังมีสภาพชายเป็นหาดสมบูรณ์ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล และถือได้ว่าเป็นชายหาดผืนสุดท้ายของอ่าวน้อย ที่ได้รับการปกป้องไว้ด้วยพลังของประชาชนที่ลุกขึ้นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง





[5]



เคลื่อนไหว  
เพื่อชายหาดที่ยั่งยืน  
ขบวนประชาชนทวงคืนชายหาด

## ประชาชนทวงคืนชายหาด ขอพูดแทนชายหาดที่ถูกย่ำยี

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและความขัดแย้งระหว่างประชาชนและรัฐในพื้นที่ต่างๆที่เกิดโครงการก้ำกึ่งกันคลื่นในห้วงเวลาที่ผ่านมา ล้วนเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐที่ผิดพลาด ส่วนหนึ่งมาจากการให้อำนาจกรมโยธาธิการและผังเมือง มีอำนาจหน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 กรกฎาคม 2534 ทำให้กรมโยธาธิการและผังเมืองกลายเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการป้องกันชายฝั่ง อีกทั้งการที่รัฐเพิกถอนก้ำกึ่งกันคลื่นออกจากกิจการหรือโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) ตามประกาศแนบท้ายกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี 2556 ทำให้หลักประกันสิทธิตามรัฐธรรมนูญของประชาชนและชุมชนนั้นหายไป

กรมโยธาธิการและผังเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อาศัยช่องว่างในการที่ก้ำกึ่งกันคลื่นไม่ต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ดำเนินการสร้างก้ำกึ่งกันคลื่นทั่วชายหาดในประเทศไทย

จนเรียกได้ว่าเป็นการระบอบของกำแพงกันคลื่น และสร้างความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับรัฐภายใต้การเปิดช่องว่างทางกฎหมายให้หน่วยงานสร้างกำแพงกันคลื่นได้ง่าย

กลุ่ม Beach for life และ เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด จึงได้เริ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องให้โครงการกำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA เพื่อเปิดช่องว่างทางกฎหมายที่ให้รัฐดำเนินการโดยไม่ต้องศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม โดยมีลำดับเหตุการณ์เคลื่อนไหวในช่วงปี 2562 จนถึงการเคลื่อนไหวใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

**กุมภาพันธ์ 2562** เครือข่ายประชาชนกว่า 20 กลุ่มได้ร่วมกันยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเลขาธิการสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอให้ทบทวนนำเอาโครงการกำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA และได้มีการรณรงค์และทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ตลอด 1 เดือนเต็ม

**22 มกราคม 2563** กลุ่ม Beach for life ได้ร้องเรียนและชี้แจงต่อคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ขอให้เรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการทบทวนให้  
กำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA

**9 พฤศจิกายน 2564** เครือข่ายภาคประชาชนทวง  
คืนชายหาด ได้ร่วมกันจัดเวทีสาธารณะและจัดทำข้อเสนอเร่งด่วน  
ต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน หนึ่งใน  
ข้อเรียกร้องสำคัญ คือ “ให้นำเอากำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA”

**11 พฤศจิกายน 2564** กลุ่ม Beach for life และ  
เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด ยื่นหนังสือต่อคณะรัฐมนตรี  
ระหว่าง คณะรัฐมนตรีสัญจร จังหวัดกระบี่ โดยยื่น 10 ข้อเรียกร้อง

**มกราคม 2565** เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด  
ทั้ง 23 จังหวัด ได้ยื่นหนังสือถึงศูนย์ดำรงธรรมประจำจังหวัดอีกครั้ง  
เพื่อเร่งรัดให้ดำเนินการนำเอาโครงการกำแพงกันคลื่นกลับมาทำ  
EIA โดยเร็ว

**21 กรกฎาคม 2565** กลุ่ม Beach for life วิพากษ์  
การเตะถ่วงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ  
สิ่งแวดล้อม ที่ไม่พิจารณานำเอากำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA  
ปล่อยให้ชายหาดถูกทำลาย

**31 สิงหาคม 2565** ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช ยื่นหนังสือลาออกอย่างเป็นทางการ โดยระบุหนึ่งในเหตุผลเพราะ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ยอมนำกำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA ทำให้ชายหาดในจังหวัดนครศรีธรรมราชถูกทำลาย

**15 พฤศจิกายน 2565** กลุ่ม Beach for life ได้มีจดหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถึงจุดยืนต่อการให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พิจารณาให้กำแพงกันคลื่นทุกขนาดต้องทำ EIA

ภายหลังจากการเรียกร้องตลอดช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ.2562 เป็นต้นมา แต่ไม่ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลในการดำเนินการตามข้อเรียกร้องแต่อย่างใด ทำให้กลุ่ม Beach for life และ เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาดในพื้นที่ 23 จังหวัดทั่วประเทศไทย มีมติร่วมกันประกาศเคลื่อนไหวกดดันรัฐบาล โดยมีข้อเรียกร้องหลัก 3 ข้อ คือ

1. ขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 กรกฎาคม 2534 ที่ให้อำนาจกรมโยธาธิการและผังเมืองในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

2. ขอให้คณะรัฐมนตรีมีคำสั่งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำเอาโครงการกำแพงกันคลื่นกลับมาเป็นโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ดั้งเดิม เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิให้แก่ประชาชนและชุมชน

3. ขอให้คณะรัฐมนตรี มีคำสั่งให้มีการฟื้นฟูสภาพชายหาด ที่ได้รับความเสียหายจากการก่อสร้างกำแพงกันคลื่น โดยเฉพาะหาดท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย เพื่อฟื้นฟูชายหาดให้กลับมาดังเดิม

การประกาศข้อเรียกร้องทั้ง 3 ข้อมาสู่การเคลื่อนไหวชุมนุมของเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาดในกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มชุมชน ประชาชน นักศึกษาจากพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศเข้าร่วมการเคลื่อนไหวใหญ่เพื่อทวงคืนชายหาด โดยมีลำดับเหตุการณ์การเคลื่อนไหวดังนี้

**25 พฤศจิกายน 2565** กลุ่ม Beach for life เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด 91 องค์กร ได้เดินทางไปยังหนังสือที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งดำเนินการตามข้อเรียกร้อง 3 ข้อ โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาต้องดำเนินการภายใน 10 วันหลัง โดยวันที่ 6 ธันวาคม 2565 กลุ่ม Beach for life และเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาดจะมาทวงถามความคืบหน้าอีกครั้ง

**29 พฤศจิกายน 2565** สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้สรุปผลการประชุม ยืนยันไม่นำกำแพงกันคลื่นกลับมาทำ EIA

**6 ธันวาคม 2565 เวลา 10.00 น.** กลุ่ม Beach for life และเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด ได้นำตัวบริเวณหน้ากรมโยธาธิการและผังเมือง และได้แสดงออกเชิงสัญลักษณ์โดยการนำป้ายผ้าและภาพความเสียหายของชายหาดจากกำแพงกันคลื่นในพื้นที่ต่างๆมาวางบริเวณหน้ากรมโยธาธิการและผังเมือง พร้อมทั้งได้มีการปราศรัยวิพากษ์ความล้มเหลวและการลุแก่อำนาจของกรมโยธาธิการในการทำลายชายหาด และมีการแถลงจุดยืนตามข้อเรียกร้องที่หนึ่ง ต้องยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีที่ให้อำนาจกรมโยธาธิการและผังเมืองในการป้องกันชายฝั่ง

**6 ธันวาคม 2565 เวลา 13.30 น.** เครือข่ายประชาชน ทวงคืนชายหาด ได้ร่วมกันจัดเสวนา “ชายหาดไทยกำลังหายไป เพราะรัฐสร้างกำแพงกันคลื่น” เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจกับคน ในสังคมว่า หากเรายังคงให้รัฐดำเนินนโยบายในการป้องกันชายฝั่ง โดยไม่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันชายฝั่งเช่นนี้ต่อไป ชายหาดในประเทศไทยจะถูกทำลายด้วยกำแพงกันคลื่นทั้งหมด จนไม่เหลือหาดทรายอีกต่อไป และได้แถลงข้อเรียกร้อง 3 ข้อต่อ สาธารณะ

**6 ธันวาคม 2565 เวลา 15.30 น.** กลุ่ม Beach for life และเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด ได้เดินทางมายังหน้า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อวิพากษ์การ เพิกเฉยของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ที่ไม่นำเอากำแพงกันคลื่นกลับมาเป็นโครงการที่ต้อง ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในระหว่างนั้นร้องปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขธิการสำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ อธิบดีกรม ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้มาเจรจากับเครือข่ายประชาชน



ทวงคืนชายหาด โดยรับปากที่จะนำข้อเรียกร้องที่ 2 และ 3 ไปพิจารณา โดยเงื่อนไขคือต้องมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด ในการดำเนินการตามข้อเรียกร้องทั้งสองข้อ และมีกรอบระยะเวลาในการดำเนินการอย่างชัดเจน เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด ถึงจะยุติการชุมนุมบริเวณกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาดปักหลักรอคำตอบหน้ากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

**7 ธันวาคม 2565** ผลจากการเจรจาระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ยอมลงนามในบันทึกข้อตกลง จึงทำให้เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด ประกาศยกระดับการชุมนุมไปยังหน้าทำเนียบรัฐบาล

**7 ธันวาคม 2565 เวลา 15.00 น.** เครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด รวมตัวหน้าสำนักงานสหประชาชาติ เพื่อเดินแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ไปยังทำเนียบรัฐบาล โดยทำการมัดมือต่อกัน เพื่อเป็นสัญลักษณ์ถึงชายหาดที่ถูกกระทำโดยรัฐ และได้ปักหลัก

บริเวณสะพานชมัยมรุเชฐเพื่อกดดันรัฐบาลให้ดำเนินการตามข้อเรียกร้องทั้ง 3 ข้อ

**9 ธันวาคม 2565 เวลา 10.00 น.** ตัวแทนรัฐบาลได้เชิญแกนนำจำนวน 5 คน โดยมีนายอภิศักดิ์ ทัตถ์ นายคอนดูล ปาลาเร่ นายอารีเฟน โส๊ะ นายกัสตาฟี มูฮัมหมัด และ นางพรเพ็ญ วุฒิกุล เป็นตัวแทนเข้าไปเจรจาร่วมกับรัฐบาล ผลจากเจรจาทำให้ได้ข้อยุติในที่ประชุมให้มีตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อเรียกร้องทั้ง 3 โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาชน และนักวิชาการ โดยมีกรอบอำนาจหน้าที่เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามายังรัฐบาล ต่อมาเวลา 20.30 น. กลุ่ม Beach for life และเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาดประกาศยุติการชุมนุม

**22 ธันวาคม 2565** ได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามผลการเจรจา และมีการนัดประชุมครั้งแรกในวันที่ 12 มกราคม 2565 เพื่อพิจารณาข้อเรียกร้องทั้ง 3 ของเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด





ในระหว่างการพิจารณาข้อเรียกร้องทั้ง 3 ข้อนั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการทบทวนนำเอาโครงการกำแพงกันคลื่นทุกขนาดกลับมาเป็นโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) โดยได้กำหนดรับฟังความคิดเห็นประชาชนและจัดทำการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย และได้ออกประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดโครงการ กิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2566 กำหนดให้โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นทุกขนาดต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2566 ซึ่งถือได้ว่ารัฐบาลได้ดำเนินการตามข้อเรียกร้องที่สองของเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีข้อเรียกร้องสำคัญ 2 ข้อ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งจะมีผลออกมาเสนอต่อรัฐบาลเพื่อดำเนินการต่อไป

## กำแพงกันคลีน

บนปรากการณ้ภูเขาน้ำแข็ง

**กำแพงกันคลื่นระบอบ  
และความเคลื่อนไหวของประชาชน  
คือ ยอดสุดของภูเขาหน้าแข็ง**

กำแพงกันคลื่น ความตายชายหาด และทวงคืนชายหาด คือปรากฏการณ์ที่เป็นเสมือนส่วนยอดสุดของภูเขาหน้าแข็ง และเป็นภาพสะท้อนปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นในระดับปรากฏการณ์ หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจะพบว่า แท้จริงแล้วปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น มีทั้งปัญหาเชิงโครงสร้างกฎหมาย รวมถึงการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เป็นรากฐานสำคัญของปรากฏการณ์ ดังนี้

**ประการแรก กระบวนทัศน์และวิธีคิดต่อการจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล** ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และการแก้ไขปัญหาด้วยกำแพงกันคลื่น หรือ แม้แต่โครงสร้างแข็งรูปแบบต่างๆ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนทัศน์ และวิธีคิดของการให้คุณค่าต่อการปกป้องกันชายฝั่ง ในหลายกรณีมีตัวอย่างบทเรียน ตั้งแต่หาดท่าบอน หาดม่วงงาม หาดดอนทะเล เป็นต้น จะเห็นว่า รัฐมีวิธีคิดของการให้คุณค่าต่อการป้องกันทรัพย์สินของประชาชนโดยไม่คำนึงถึงการดำรงอยู่ของชายหาด ซึ่งแท้จริงแล้วการเก็บรักษา

ชายหาดไว้ คือ การเก็บรักษาปรากฏทางธรรมชาติที่ดีที่สุดไว้ รวมถึงการติดกรอบคิดของการป้องกันเพื่อความมั่นคงแข็งแรงของ สิ่งปลูกสร้างและโครงสร้างพื้นฐานของรัฐโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ ในมิติอื่นๆ กระบวนทัศน์และวิธีคิดเช่นนี้ นำมาซึ่งการที่รัฐต้อง ออกแบบโครงสร้างที่มั่นคงแข็งแรง ใช้งบประมาณสูงเพื่อป้องกัน ชายฝั่งโดยปราศจากการคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม หรือชีวิตประชาชนที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันบนชายหาด

**ประการที่สอง การเปิดช่องว่างทางกฎหมายให้กำแพง กันคลื่นไม่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ EIA** การประกาศเพิกถอนโครงการกำแพงกันคลื่นไม่ต้องทำ EIA ทำให้ กระบวนการเกิดขึ้นของกำแพงกันคลื่นนั้นง่าย โดยไม่มีการศึกษา อย่างรอบคอบ ซึ่งปรากฏชัดเจนจากตัวเลขงบประมาณที่พุ่งสูงขึ้น อย่างต่อเนื่องหลังจากการเพิกถอนให้กำแพงกันคลื่นไม่ต้องจัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

**ประการที่สาม การขาดกลไกในการกำกับดูแลและ ตรวจสอบโครงการที่มีประสิทธิภาพ** ตลอดห้วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาซึ่งประจวบเหมาะกับการที่กำแพงกันคลื่นไม่ต้องทำ EIA หน่วยงานต่างๆ เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมเจ้าท่า



ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายที่มีในการดำเนินการสร้างโครงสร้างป้องกันชายฝั่ง ผลคือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชายหาดและชุมชนโดยขาดกลไกในการกำกับและตรวจสอบโครงการที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ชายหาด การเกิดขึ้นของกลไกในการกำกับอนุมัติโครงการเพิ่งเริ่มจะเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการภายใต้ พระราชบัญญัติส่งเสริมบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ในรูปแบบของคณะทำงานกลั่นกรองโครงการฯ ซึ่งมีผลบังคับใช้กับโครงการในงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2565 โดยกลไกดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นมาภายหลังจากการคัดค้านของประชาชนที่ปะทุขึ้นรุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ซึ่งทำให้ไม่ทันต่อสถานการณ์ที่กำแพงกันคลื่นกำลังระบดอย่างหนักก่อนหน้าที่กลไกต่างๆจะเริ่มต้นทำงาน

**ประการที่สี่** สาธารณะยังขาดความรู้และความเข้าใจต่อการป้องกันชายฝั่ง ในการป้องกันชายฝั่งจากหลายบทเรียนที่ได้กล่าวมาทั้ง หาดบางดี หาดบนเกาะสมุย ต่างพบว่ารัฐใช้วิธีการในการอธิบายถึงข้อดีของกำแพงกันคลื่น และไม่กล่าวถึงข้อเสีย แต่การตั้งคำถามของสังคมทำให้ความรู้ และความจริงปรากฏ กรณีหาดดอนทะเล คือ ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดว่า เมื่อความรู้ยังไม่ถูกขยายไม่ถูกอธิบาย หรือยังไม่สามารถทำให้สังคมชุมชนนั้นเห็นภาพผลกระทบของกำแพงกันคลื่นร่วมกัน พวกเขาถืออาจถูกรัฐทำให้

เชื่อว่ากำแพงกันคลื่นก็สามารถป้องกันชายฝั่ง ป้องกันชุมชนได้ดี แต่เมื่อพวกเขาเห็นและเรียนรู้ด้วยตนเอง จากความล้มเหลวในการป้องกันชายหาดใกล้บ้าน จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ตาสว่างขึ้นมา เช่นเดียวกันกับกรณีหาดม่วงงาม ในวันที่รับฟังความคิดเห็นประชาชน ผู้เข้าร่วมหลายฝ่ายยังคงไม่เห็นผลกระทบกำแพงกันคลื่น แต่เมื่อการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นหาดแก้วที่ห่างออกไปไม่ไกลเริ่มเสร็จ หรือ ตัวอย่างหาดปราณบุรี ทำให้เห็นสังคมเริ่มเรียนรู้และทำความเข้าใจ จนสร้างกระแสเผยแพร่ความรู้ไปสู่สาธารณะในวงกว้าง คนม่วงงามเริ่มโพสต์ภาพ ใน Facebook โพสต์คลิปวิดีโอบนตึกตอก เริ่มแชร์ข้อมูลในทวิตเตอร์จนติดอันดับ 1 ใน 5 ทำให้สังคมเริ่มมองเห็นปัญหาและเรียนรู้เรื่องกำแพงกันคลื่นกรณี Saveหาดม่วงงาม จึงเป็นแรงกระตุ้นเพื่อการรับรู้และขยายความรู้ความเข้าใจของสาธารณะให้ตื่นตัวอย่างกว้างขวางในห้วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา

ถึงอย่างไรก็ตาม ในห้วงเวลานี้กระแสสังคมยังคงถกเถียงกันเป็นสองแนวทาง คือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกำแพงกันคลื่น โจทย์สำคัญคือ เราจะร่วมกันทำให้ความจริงปรากฏต่อสาธารณะอย่างกว้างขวาง รวมถึงทำให้ตัวเลือกของมาตรการในการป้องกันชายฝั่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงถูกกล่าวถึงและนำมาสู่

การปฏิบัติได้อย่างไร มิเช่นนั้นการป้องกันชายฝั่งก็จะต้องคงวนเวียน อยู่ภายใต้มาตรการแบบเดิม และความรู้ชุดเดิมในการป้องกัน ชายฝั่ง

**ประการที่ห้า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ เป็นเพียงพิธีกรรม** กรณีตัวอย่างทุกพื้นที่ที่ต่างสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของโครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นนั้นล้วน มีปัญหา เสียงของประชาชนไม่ได้ถูกนับให้เป็นส่วนสำคัญในการ ดำเนินโครงการของรัฐ มีหน้าซ้ำการมีส่วนร่วมยังเป็นการยึดเยียด ข้อมูล และปกปิดข้อมูลส่วนสำคัญ เช่นผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ความจำเป็นการดำเนินโครงการ หรือ ในหลายกรณีสะท้อนให้เห็น ว่า “มาตรการกำแพงกันคลื่น” คือ รูปแบบที่ถูกตั้งธงมาแล้วจาก เจ้าของโครงการ การจัดกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดความชอบธรรมเพียงเพื่อผลักดันโครงการเท่านั้นเอง

ไม่เพียงแต่กระบวนการมีส่วนร่วมโครงการที่มีปัญหา เท่านั้น การเรียกร้องของประชาชนในการคัดค้านโครงการก็กลับ กลายเป็นเรื่องที่ยากเย็นแสนเข็ญ ประชาชนต้องกระบวนการต่างๆ มากมายเพื่อพิทักษ์ คุ่มครองสิทธิชุมชนและทรัพยากรชายหาดไว้ ตั้งแต่การเรียกร้องตามหน่วยงานต่างๆ ไปจนถึงการฟ้องคดี และ การทำณรงค์เคลื่อนไหว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการปกป้อง

ทรัพยากรในชุมชนนั้นต่างมีต้นทุนและราคาที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น  
ทั้งๆ ที่ควรเป็นสิทธิของประชาชน และรัฐควรต้องเปิดโอกาสและ  
สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่ประชาชนอย่างแท้จริง

ประการที่หก **ปัญหาธรรมาภิบาลรวมศูนย์** ภายใต้  
โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นที่เกิดขึ้นมากมาย ล้วนมาจากการ  
ร้องขอโครงการจากท้องถิ่นไปยังรัฐราชการส่วนกลาง เนื่องจากไม่มี  
งบประมาณ ไม่มีศักยภาพในการป้องกันชายฝั่ง โดยในหลายกรณี  
สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นได้หมดไปแล้ว นี่คือรูปแบบของรัฐ  
ราชการรวมศูนย์จากส่วนกลาง ไม่กระจายอำนาจ งบประมาณ และ  
ทรัพยากรมาสู่ท้องถิ่น อันที่จริงปัญหาในหลายกรณีควรเป็นเรื่องที่  
ท้องถิ่นจัดการภัยได้เอง แต่เมื่อไม่มีอำนาจ งบประมาณและ  
ศักยภาพ เพราะทั้งหมดนั้นถูกผูกไว้ที่ส่วนกลาง และโครงสร้าง  
การบริหารที่ส่วนกลางใหญ่ ส่วนท้องถิ่นเล็ก ทำให้ทุกองคาพยพ  
ต้องวิ่งไปที่ส่วนกลาง เราจึงเห็นเรื่องร้องเรียนจากท้องถิ่นไปสู่  
กรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมเจ้าท่ามากมายเพื่อร้องขอ  
โครงการป้องกันชายฝั่ง

ทั้งหมดนี้ คือ รากที่แท้จริงของปรากฏการณ์ที่เราเห็นกำแพง  
กันคลื่นระบอบและผู้คน ชุมชน ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้าน ในห้วง  
เวลา 10 ปีที่ผ่านมา เป็นความซับซ้อนและเป็นโครงสร้างทาง

กฎหมาย นโยบาย และแนวทางปฏิบัติราชการ รวมถึงการตระหนักของสาธารณชนด้วย จึงไม่ง่ายที่จะแก้ปัญหาด้วยการจัดการวิธีใดวิธีหนึ่งแล้วปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งหรือกำแพงกันคลื่นจะหมดไป

แต่สิ่งสำคัญตลอดเนื้อหา ของหนังสืออาจพอทำให้เห็นได้ว่า เมื่อสังคมเริ่มตระหนักและเข้าใจว่ากำแพงกันคลื่นสร้างผลกระทบต่อชายหาด สังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตอย่างไร อาจเป็นส่วนสำคัญในการพลิกผันและคลี่คลายความยุ่งเหยิงภายใต้ภูเขาหน้าแข็งนี้ได้

เราจะไม่มีความหวังที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้เลยหากเลือกแนวทางป้องกันชายฝั่งแบบเดิมๆ ทางเดียวคือแสวงหาแนวทางใหม่เพื่อถนอมรักษารอยต่อธรรมชาติอันบอบบางนี้ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

[6]

# ส่งท้าย

ประสิทธิ์ชัย หนอง

## โครงสร้างวิศวกรรมบนชายหาด คือ บทสะท้อนการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ ของความรู้ที่ผิดพลาด

ข้อเขียนทั้งหมดที่ อภิศักดิ์ ทัศนีย์ และ ผศ.ดร.สมปรรารถนา ฤทธิ์พริ้ง ได้เรียบเรียงไว้ในหนังสือเล่มนี้ทำให้เราเห็นทุกส่วนของปัญหาชายหาดตั้งแต่ระดับปรากฏการณ์จนถึงโครงสร้าง เริ่มต้นด้วยบทที่สำคัญที่สุดว่าด้วยธรรมชาติของชายหาด ทำให้เข้าใจชายหาดที่ใกล้เคียงความจริง เพราะหากจะกำหนดนโยบายต่อสิ่งใด เราต้องเข้าใจธรรมชาติของสิ่งนั้นให้ชัดเจน ไม่เช่นนั้นนกโลกและมาตรการที่ผลิตออกมาจะไร้ประสิทธิภาพ ฉะนั้นการทำความเข้าใจกับธรรมชาติของสิ่งนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

บทแรกเริ่มต้นว่า “ชายหาดเป็นพลวัตเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตลอดเวลา” ชื่อของบทแรกเป็นคำอธิบายทั้งหมดของความ เป็นชายหาด เพราะหากเราทำความเข้าใจร่วมกันว่าชายหาดนั้นเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตลอดเวลาเราจะไม่โง่เขลาใช้โครงสร้างแข็ง ซึ่งขัดแย้งกับธรรมชาติของการปรับตัวมาใช้กับวิถีของชายหาดแต่ เหตุใดการจัดการชายหาดประเทศไทยยังมีการใช้โครงสร้างแข็งในการจัดการชายหาด ซึ่งน่าจะเกิดจากปัจจัยหลายประการ บท



วิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นกรชนทุกท่านทำความเข้าใจกับธรรมชาติของชายหาดและเบื้องหลังการผลิตกลไกมาตรการในการจัดการชายหาดประเทศไทย

### ธรรมชาติที่รู้จักธรรมชาติด้วยกันดียิ่งกว่ามนุษย์

เมื่อธรรมชาติใดเกิดการเปลี่ยนแปลงพวกมันจะหาทางปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่กันเอง กระบวนการและขั้นตอนนั้นละเอียดซับซ้อนและละเอียดละไมอย่างยิ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีสาเหตุสำคัญมาจากมนุษย์ไม่ทำความเข้าใจกับความสามารถของธรรมชาติและใช้ความต้องการของตนเองไปล่วงล้ำธรรมชาติจนเกิดความเสียหาย แท้จริงแล้วมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติแต่นิสัยของมนุษย์นั้นแตกต่างสรรพชีวิตอื่นเพราะมนุษย์คิดว่าตนเองมีความฉลาดสามารถควบคุมและจัดการธรรมชาติอื่นใดได้หมดภายใต้วิชาการและเทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้น มนุษย์จึงปฏิบัติต่อธรรมชาติโดยใช้ตัวเองเป็นที่ตั้งและละเลยต่อข้อเท็จจริงของธรรมชาติ ฉะนั้นแม้ว่ามนุษย์จะมีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีแต่ธรรมชาติยังถูกทำลายมากขึ้นทุกวัน

## ชายหาคือกระบวนการเชื่อมโยงอย่างละเอียดละไมของลม คลื่น กระแสน้ำ และ ตะกอน

“ชายหาคามีกำเนิดมาจากตะกอนที่ไหลลงมาตามลำน้ำ และ ไหลลงสู่ทะเล ก่อเกิดเป็นสันดอนทรายปากแม่น้ำ ขนานไปตามแนว ชายฝั่ง คลื่นและกระแสน้ำชายฝั่ง เป็นตัวช่วยพัดพาให้ตะกอนทราย เหล่านั้นค่อยเคลื่อนตัวไปหล่อเลี้ยงชายหาด เกิดเป็นชายหาดที่มีความสมดุลระหว่างตะกอนที่ทับถมและตะกอนที่เคลื่อนตัวออกไป ความสมดุลนี้ทำให้แผ่นดินด้านหลังชายหาดมั่นคงแข็งแรง ด้วยเหตุนี้ชายหาดแต่ละพื้นที่แต่ละจุดจึงเชื่อมโยงกันด้วยตะกอน คลื่น และกระแสน้ำชายฝั่งที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกระบวนการ ชายฝั่งที่ไม่จำกัดอยู่ที่หาดใดหาดหนึ่ง ชายหาดจึงมีลักษณะ ที่ต่อเนื่องกันอย่างไม่มีการสิ้นสุด เมื่อมีการรบกวนกระบวนการชายฝั่ง หรือการขัดขวางการเคลื่อนตัวของตะกอนทรายชายฝั่งจะส่งผลกระทบต่อชายหาดอย่างต่อเนื่องเป็นโดมิโน (Domino effect)”

ความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชายหาดมีความสัมพันธ์ของการเกี่ยวเนื่องกัน ลักษณะเช่นนี้ส่งผลให้เมื่อจุดใดจุดหนึ่งของชายหาดเกิดความเสียหายธรรมชาติจะหาวิธีซ่อมแซมตัวเองเพื่อเข้าสู่สมดุลใหม่ ซึ่งเราสามารถสังเกตการปรับตัวของชายหาดในช่วงมรสุมและช่วงหลังมรสุมโดยที่ชายหาดสามารถ

กลับคืนสู่สภาพเดิมเมื่อมรสุมผ่านไป เพราะธรรมชาติมีวิธีการของมันเองในการปรับตัวสู่สมดุลใหม่ในแต่ละเหตุการณ์

มนุษย์แทนที่จะศึกษาความพิเศษเฉพาะของธรรมชาติในการฟื้นคืนชายหาดกลับใช้ศาสตร์วิศวกรรมมาจัดการกับธรรมชาติ จนเกิดความผิดพลาดขึ้น ณ จุดหนึ่งและรุกรามไปยังอีกจุดหนึ่ง จนกระทั่งในขณะนี้ชายหาดประเทศไทยเต็มไปด้วยบาดแผล นอกจากส่งผลต่อกระทบต่อระบบนิเวศแล้วยังมีผลต่อเนื่องกับการประกอบอาชีพของประชาชนและการตั้งถิ่นฐาน ทั้งนี้เพราะเป็นที่รับทราบกันดีว่าชายหาดเป็นพื้นที่สาธารณะที่ผู้คนและชีวิตที่หลากหลายผูกโยงสัมพันธ์กัน การสูญเสียชายหาดจะกระทบต่อผู้คนอย่างหลากหลาย เฉพาะกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดสามารถสร้างรายได้นับแสนล้านบาท

### การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้ที่ผิดพลาด

เมื่อศึกษาสาเหตุการพังทลายของชายหาดพบว่าเกิดจากการนำโครงสร้างแข็งมาวางบนชายหาดจนกลายเป็นสิ่งแปลกปลอมที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปรับตัวตามธรรมชาติ เมื่อธรรมชาติไม่สามารถปรับตัวสู่สมดุลใหม่ได้อันเนื่องมาจากการขวางกั้นของโครงสร้างแข็งจึงส่งผลให้ชายหาดเกิดการพังทลาย ความเสียหาย

ดังกล่าวเกิดขึ้นจากเพิ่มปัจจัยใหม่เข้าไปบนพื้นที่ชายหาดและปัจจัยใหม่ที่ไม่กลมกลืนกับการปรับตัวตามธรรมชาติของชายหาด และนี่คือผลของการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้ที่ผิดพลาด เพราะมนุษย์ไม่ใช้ความรู้ทางระบบนิเวศมาแก้ปัญหาแต่กลับใช้ความรู้ทางวิศวกรรมโครงสร้างแข็งมาแทนที่การปรับตัวของธรรมชาติ ความเสียหายจึงเกิดขึ้น

ความเสียหายของการจัดวางตำแหน่งแห่งที่อันผิดพลาดของการใช้ความรู้ไม่ได้เกิดจากความไม่รู้เพียงอย่างเดียวแต่ยังเกิดจากความตั้งใจเพราะความรู้แบบวิศวกรรมโครงสร้างแข็งนำมาซึ่งการใช้งบประมาณอันเป็นต้นทางของการแสวงหาผลประโยชน์ เมื่อเป็นแหล่งผลประโยชน์ย่อมเกิดแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาโครงการเหล่านี้ขึ้นอย่างมากมายและยังมีจำนวนโครงการมากขึ้นเท่าไรก็ยังสามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้มากเท่านั้น ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นการเพิ่มปัจจัยแห่งการทำลายชายหาดที่สำคัญ ฉะนั้น การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้ที่ผิดพลาดเป็นบ่อเกิดของการพังทลายชายหาดประเทศไทย

## อะไรคือผลผลิตของความรู้ที่ผิดพลาดของการจัดการชายหาด

มาตรการและแนวทางในการป้องกันชายฝั่งที่เกิดขึ้นบนชายหาดของรัฐได้ยึดถือมาตรการโครงสร้างแข็งเป็นมาตรการหลักในการป้องกันชายฝั่ง และโครงสร้างแข็งเหล่านั้นเป็นเสมือนยาแรงที่สร้างผลกระทบต่อเนื่องมหาดลต่อชายหาด และวิถีชีวิตชุมชนชายฝั่งทะเล ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก คือ เชื้อนก้นคลื่น รอดักทราย กำแพงกันคลื่น มีการรวบรวมจำนวนของ **เชื้อนก้นคลื่น** นอกฝั่งที่ไหล่พ้นน้ำ พบว่า มีจำนวน 467 ตัว ตลอดแนวชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน และพบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเชื้อนก้นคลื่นมากที่สุด 233 ตัว จำนวนรอดักทรายที่ไหล่พ้นน้ำ พบว่ามีรอดักทรายทั้งสิ้น 93 ตัว ช่วงเวลา 10 ปี(ปลายพ.ศ 2556-2566) นับตั้งแต่โครงการก่อสร้าง **กำแพงกันคลื่น** ไม่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) กำแพงกันคลื่นได้ระบาคบนชายหาดในประเทศไทย 125 โครงการใช้งบประมาณรวมกว่า 8,487,071,100 บาท

โครงสร้างแข็งเหล่านี้คือการใช้ความรู้ทางด้านวิศวกรรมที่นำมาสู่การทำลายชายหาดบนกองผลประโยชน์โดยเฉพาะกำแพงกันคลื่นถือเป็นความตายของชายหาด เพราะโครงสร้าง

กำแพงกันคลื่นนั้นเป็นโครงสร้างที่ตัดความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการชายฝั่งที่มีปฏิสัมพันธ์กันของทะเล แผ่นดิน และอากาศอย่างชัดเจนที่สุด การตัดความสัมพันธ์ของปัจจัยธรรมชาติคือผลลัพธ์ที่สำคัญของการใช้ความรู้ที่ผิดพลาด เมื่อธรรมชาติไม่สามารถไขข้อข้องใจประกอบทั้งหมดในการปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่การพังทลายจึงเกิดขึ้น

### ออกแบบกลไกให้สอดคล้องกับการใช้ความรู้วิศวกรรมด้านเดียว

การใช้ความรู้ด้านระบบนิเวศซึ่งเป็นความรู้สำคัญในการจัดการชายหาดไม่ถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหาไม่ใช่เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีความรู้มากพอแต่สาเหตุส่วนสำคัญย่อมมาจากการใช้ความรู้ระบบนิเวศไม่อาจนำมาซึ่งงบประมาณ ฉะนั้นหากไปพิจารณากลไกรัฐในการใช้งบประมาณหรือข้อกำหนดอื่นใดย่อมเป็นกลไกที่รองรับเทคนิคด้านวิศวกรรม นอกจากนี้แล้วรัฐยังจัดทำกลไกให้การก่อสร้างโครงการง่ายขึ้น โดยมีตัวอย่างที่สำคัญคือ

“ปี พ.ศ. 2556 หลังจากการเพิกถอนกำแพงกันคลื่นออกจากโครงการที่ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EIA) สิ่งที่เกิดขึ้นตามมา คือ การระบอบของกำแพงกันคลื่นบนชายหาดทั่วประเทศไทย เมื่อนำข้อมูลการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นของ

สองกรมหลัก คือ กรมเจ้าท่าและกรมโยธาธิการและผังเมือง  
เปรียบเทียบกันก่อนและหลังการเพิกถอนกำแพงกันคลื่นพบว่า  
ก่อนการเพิกถอนกำแพงกันคลื่นทั้ง 2 หน่วยงานใช้งบประมาณ  
1,992.697 ล้านบาท แต่เมื่อมีการถอนโครงการกำแพงกันคลื่นออก  
จากโครงการที่ต้องทำ EIA กลับพบว่า งบประมาณและจำนวน  
โครงการก่อสร้างกำแพงกันคลื่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ  
ทั้งสองกรมหลักใช้งบประมาณทั้งสิ้น 8,487.071 ล้านบาท จำนวน  
125 โครงการ จากข้อมูลเปรียบเทียบสัดส่วนงบประมาณโครงการ  
ก่อสร้างกำแพงกันคลื่นของหน่วยงานหลักทั้ง 2 หน่วยงานก่อน  
และหลังถอดกำแพงกันคลื่นออกจาก EIA จะพบว่า หลังการถอน  
กำแพงกันคลื่นออกจาก EIA กรมโยธาธิการและผังเมืองกลายเป็น  
หน่วยงานหลักที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และดำเนินโครงการ  
ก่อสร้างกำแพงกันคลื่นมากที่สุด”

การออกแบบการใช้ความรู้ที่ผิดพลาดจึงไม่ใช่เกิดจากความ  
ไม่รู้แต่เกิดจากความรู้ที่สามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้จึงเลือกใช้  
หน่วยงานรัฐยอมใช้ความรู้ที่ผิดพลาดเพียงแต่ต้องการใช้  
งบประมาณแต่ผลลัพธ์ที่เกิดกับสังคมโดยรวมคือการพังทลายของ  
ชายหาด

## การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้ที่ผิดพลาดคือบทสะท้อน โครงสร้างอำนาจ

หากพิจารณากลไกการเกิดโครงการ กฎระเบียบ การใช้  
อำนาจ จะพบว่ากลไกที่เกิดขึ้นกับชายหาคือเป็นเช่นเดียวกับการ  
จัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติอื่น กล่าวคือกลไกเหล่านั้นเต็มไปด้วย  
ด้วยอำนาจของราชการที่บดบังสิทธิของประชาชน กลไกอำนาจ  
เหล่านี้ย่อมออกแบบไว้รองรับความรู้ด้านวิศวกรรม ฉะนั้น เมื่อเรา  
พิจารณาพบว่าทุกอย่างล้วนสอดคล้องกันกล่าวคือ การใช้ความรู้  
ด้านวิศวกรรมถูกรองรับด้วยบุคลากรที่ผลิตออกมาจากระบบ  
การศึกษา ตามมาด้วยการออกระเบียบมารองรับการใช้ความรู้ด้าน  
วิศวกรรม โครงสร้างการบริหาร การเอื้อของกฎหมายล้วนเป็นพื้นที่  
ของความรู้วิศวกรรมที่ไร้พื้นที่ของความรู้ด้านระบบนิเวศ

การผูกขาดโดยใช้คำว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นอีกกลไกหนึ่งของ  
ความชอบธรรมในการใช้ความรู้ เพราะว่าเมื่อใช้ความรู้วิศวกรรมผู้ที่  
ผู้เชี่ยวชาญคือคนที่ได้รับการศึกษามา ส่วนความรู้ของชาวบ้านใน  
เรื่องระบบนิเวศซึ่งเป็นหัวใจสำคัญล้วนไม่มีที่ยืนกลายเป็นผู้ไม่  
เชี่ยวชาญเรื่องชายหาดทั้งที่ชาวบ้านล่วงรู้ความสัมพันธ์ของปัจจัย  
ธรรมชาติมากที่สุด การเอียงเอียงของความรู้นั้นได้กดทับสิทธิชุมชน  
ไปโดยสิ้นเชิง เพราะสิทธินั้นผูกโยงกับอำนาจของความรู้ เมื่ออำนาจ



ของความรู้ของชาวบ้านถูกผลักแบบไม่มีที่ยืนเท่ากับสิทธิในการจัดการชายหาดถูกกดทับไปด้วย เมื่อสิทธิและภูมิปัญญาของชาวบ้านถูกกดทับความรู้อีกด้านหนึ่งจึงกลายเป็นองค์ความรู้หลักในการจัดการชายหาดจนเกิดหายนะขึ้นทุกวันนี้ ฉะนั้นความรู้คืออำนาจที่สำคัญถ้าไม่ยอมให้ใครมีอำนาจจงกดทับความรู้นั้นไม่ให้มีบทบาท

การจัดวางโครงสร้างอำนาจเริ่มต้นจากการใช้ความรู้ตามมาด้วยการออกแบบกลไกด้วยนโยบายและกฎหมาย องค์ประกอบการใช้อำนาจบังคับ และการทำให้ประชาชนเชื่อ ฉะนั้นความรู้ด้านวิศวกรรมที่ใช้จัดการชายหาดในปัจจุบันไม่เพียงเป็นความรู้ชนิดหนึ่งแต่กลายเป็นอำนาจชนิดหนึ่งที่ถูกวางมาอย่างครบองค์ประกอบเพื่อทำให้การใช้อำนาจนั้นเกิดความชอบธรรม

**หากจะฟื้นฟูชายหาดต้องกลับมาที่จุดตั้งต้นคือ การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้ที่ถูกต้อง**

หากเรากลับมาใช้ความรู้ที่ถูกต้องในการกำหนดการแก้ปัญหาชายหาดจะทำให้กลไกการใช้อำนาจเปลี่ยนแปลง แต่ความยากของการจัดการความรู้ให้ถูกที่ถูกทางคือการยอมรับในความรู้ ประเด็นปัญหาสำคัญอยู่ที่การไม่ยอมรับว่ากลไกของชายหาดยอม

รักษาตัวเองได้ด้วยกลไกของธรรมชาติเอง หรือหากกลไกรัฐจะเข้าไปดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบรรเทาผลกระทบย่อมต้องยึดหลักการของความรู้ระบบนิเวศเป็นสำคัญ การแก้ปัญหาให้เป็นไปตามหลักของระบบนิเวศส่วนความรู้วิศวกรรมย่อมนำมาใช้ได้เมื่อวิเคราะห์ว่าการวางโครงสร้างแข็งในจุดนั้นไม่ทำลายการฟื้นตัวของธรรมชาติของชายหาด

แต่หากยอมรับความรู้ระบบนิเวศเป็นความรู้สำคัญในการจัดการชายหาดตัวละครทั้งหมดย่อมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งคำว่าผู้เชี่ยวชาญ การใช้งบประมาณ กฎระเบียบต่างๆ ย่อมต้องนำมาสนับสนุนการใช้ความรู้ระบบนิเวศในการรักษาชายหาด การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมเป็นไปได้ยากเพราะว่าการเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้คือการเปลี่ยนแปลงการใช้งบประมาณและการใช้อำนาจ มีปัจจัยอย่างน้อย 6 ประการที่ต้องเปลี่ยนแปลง

1. การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการชายหาดโดยยึดหลักการระบบนิเวศเป็นสำคัญในการจัดการ
2. กำหนดมาตรการทางกฎหมายให้การนำความรู้ระบบนิเวศมาใช้อย่างเป็นระบบ
3. ออกแบบกลไกเชิงระบบตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางในการจัดการชายหาด

4. การจัดการความรู้ ความเชื่อในการจัดการชายหาด  
ให้เกิดขึ้นกับประชาชน

5. ให้ท้องถิ่นและประชาชนเป็นหลักสำคัญในการจัดการ  
แก้ปัญหาเรื่องชายหาด

6. กลไกของรัฐต้องกระจายอำนาจไปยังประชาชนในการ  
จัดการปัญหาด้านทรัพยากร

**องค์กรประชาชนคือกลไกสำคัญในการรักษา ฟื้นฟู ติดตาม  
ตรวจสอบ**

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเราต้องยอมรับความจริงประการ  
หนึ่งว่าการพังทลายของชายหาดถูกยับยั้งโดยกลไกประชาชน ทั้งที่  
ความรับผิดชอบส่วนนี้ควรเป็นของรัฐ แต่เป้าหมายของรัฐคือการ  
ก่อสร้างและการใช้งบประมาณ เมื่อเกิดปัญหาที่เนื่องมาจากการ  
ก่อสร้างสิ่งที่เกิดขึ้นคือรัฐยังใช้วิธีการเดิมในการแก้ปัญหาจนกระทั่ง  
ปัญหาลุกลามจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งตลอดเวลา กลไกของ  
ประชาชนจึงออกมายับยั้งตั้งคำถามและชวนรัฐคิดใหม่เชิงระบบ  
ว่า การจัดการชายหาดควรดำเนินการอย่างไร

กลไกของประชาชนจึงสำคัญยิ่งในการรักษาชายหาดและ  
การลุกขึ้นมาตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในการจัดการ  
ชายหาดของประเทศไทย ซึ่งหากรัฐใช้ความจริงในการทบทวน

กลไกทั้งหมดโดยเฉพาะการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้เสียใหม่จะทำให้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการรักษาชายหาดไว้ให้กับประชาชนและมีแต่ความร่วมมือระหว่างกลไกรัฐและกลไกประชาชน การแก้ปัญหาจึงจะก่อผลอย่างมีประสิทธิภาพในกลไกการจัดการชายหาดของประเทศไทยต้องนับว่าองค์กร Beach for life เป็นองค์กรประชาชนที่มีบทบาทในการประสานเพื่อให้เกิดการทบทวนและวางกลไกใหม่ในการจัดระบบชายหาดประเทศไทย กลไกของประชาชนจึงยังเป็นกลไกสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมในประเทศนี้ ความร่วมมือของรัฐและประชาชนภายใต้การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้และกลไกสนับสนุนที่ถูกต้องจะเป็นแนวทางสำคัญของการจัดการชายหาดประเทศไทย

ฉะนั้น การกำหนดนโยบายชายหาดของประเทศไทยจะต้องกลับมาที่หลักการของบทแรกในหนังสือเล่มนี้คือการทำความเข้าใจกับธรรมชาติของชายหาดเพื่อกำหนดนโยบาย กลไก มาตรการ กิจกรรมโครงการให้สอดคล้องกับความจริงและจำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนการใช้อำนาจให้สอดคล้องกับกลไกใหม่จึงจะสามารถผลักดันกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการชายหาดประเทศไทยให้เกิดขึ้นจริงได้ การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของความรู้ให้ถูกต้องเป็นรากฐานสำคัญของการออกแบบกิจกรรมโครงการ เพราะหากเราทำความเข้าใจ

เข้าใจกับธรรมชาติของชายหาดย่อมจัดวางความรู้ระบบนิเวศเป็น  
หลักในการจัดการชายหาดและนี่คือจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องของทุก  
กระบวนการในการจัดการชายหาดประเทศไทย

## แหล่งข้อมูล

ศาลปกครองสูงสุด, คำสั่งศาลปกครองสูงสุด, คำสั่งที่ คส.34/2564,  
ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2564

ศาลปกครองเพชรบุรี, คำพิพากษาศาลปกครองเพชรบุรี,  
คดีหมายเลขแดงที่ ส.2/2562, ลงวันที่ 11 กันยายน 2562

ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ และคณะ, พลวัตสิ่งแวดล้อมภาคใต้, สถานการณ์  
ภัยคุกคาม และความเคลื่อนไหวของภาคประชาชน, 2563

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ(สวทช),  
นิตยสารสารวิทย์. เผยแพร่บทความ “แนวกำแพงกันคลื่น  
ดีต่อชายฝั่งจริงหรือ?”, [https://www.nstda.or.th/sci2pub/  
seawall/](https://www.nstda.or.th/sci2pub/seawall/), สืบค้นข้อมูลเมื่อ 12 มิถุนายน 2566

ศาลปกครองสงขลา, คำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา,  
คดีหมายเลขดำที่ ส. 3/2563, ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563

สมบูรณ์ พรพิเนตรพงศ์ และคณะ, หาดทราย มรดกทางธรรมชาติที่  
นับวันจะสูญสิ้น, โครงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ :

กรณีการใช้ประโยชน์หาดทรายและการอนุรักษ์,  
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2554

สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง และคณะ, หาดทรายคุณค่าชีวิตที่ถูกลืม,  
โครงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะฯ : กรณีการใช้  
ประโยชน์หาดทรายและการอนุรักษ์, คณะเศรษฐศาสตร์  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2554

สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง, ชายหาดกับภัยคุกคาม, คณะ  
วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, พฤศจิกายน  
2554

อภิศักดิ์ ทัดนี้ และ สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง, กำแพงกันคลื่นระบอบ  
บนหาดทรายไทย กับ รัฐที่ แก้ไขปัญหาผิดทิศผิดทาง,  
มูลนิธิภาคใต้สีเขียว, 2566

[www.beachforlife.org](http://www.beachforlife.org)

[www.beachlover.net](http://www.beachlover.net)

[www.bwn.psu.ac.th](http://www.bwn.psu.ac.th)

---

ขอบคุณเครือข่ายประชาชนทวงคืนชายหาด และทุกชุมชน  
ที่ลุกขึ้นปกป้องชายหาด ท่ามกลางการระบอบของกำแพงกันคลื่น  
จนเป็นแรงบันดาลใจให้บันทึกเรื่องราวเหล่านี้



# กำแพงกันคลื่นกลืนชายหาด ให้มันจบที่รุ่นเรา

เขียน	อภิศักดิ์ ทัศนี สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง
บรรณาธิการ	หิรัญญา เกื้อก่อพรหม
ออกแบบปก	ปานตะวัน ตรวจรรย์ อารัช ขวัญเจริญ
ภาพประกอบ	กลุ่ม Beach for life www.beachlover.net กลุ่ม Saveหาดม่วงงาม ThaiPBS
จัดทำโดย	มูลนิธิภาคใต้สีเขียว ร่วมกับกลุ่ม Beach for life
สนับสนุน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ(สสส.)
แยกสีและพิมพ์	เทมการพิมพ์
พิมพ์ครั้งที่ 1	กรกฎาคม 2566
ISBN	978-616-94299-06





ไม่มีทางที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้เลย  
หากเลือกเดินเส้นทางเดิม  
ทางเดียว คือ หาหนทางใหม่  
แล้วก้าวเดินไปอย่างกล้าหาญ



**Beach  
For  
Life**

**สสส**  
สำนักงานกองทุนสนับสนุน  
การสาธารณสุขมูลฐาน



ISBN 978-0439136365



9

780439

136365